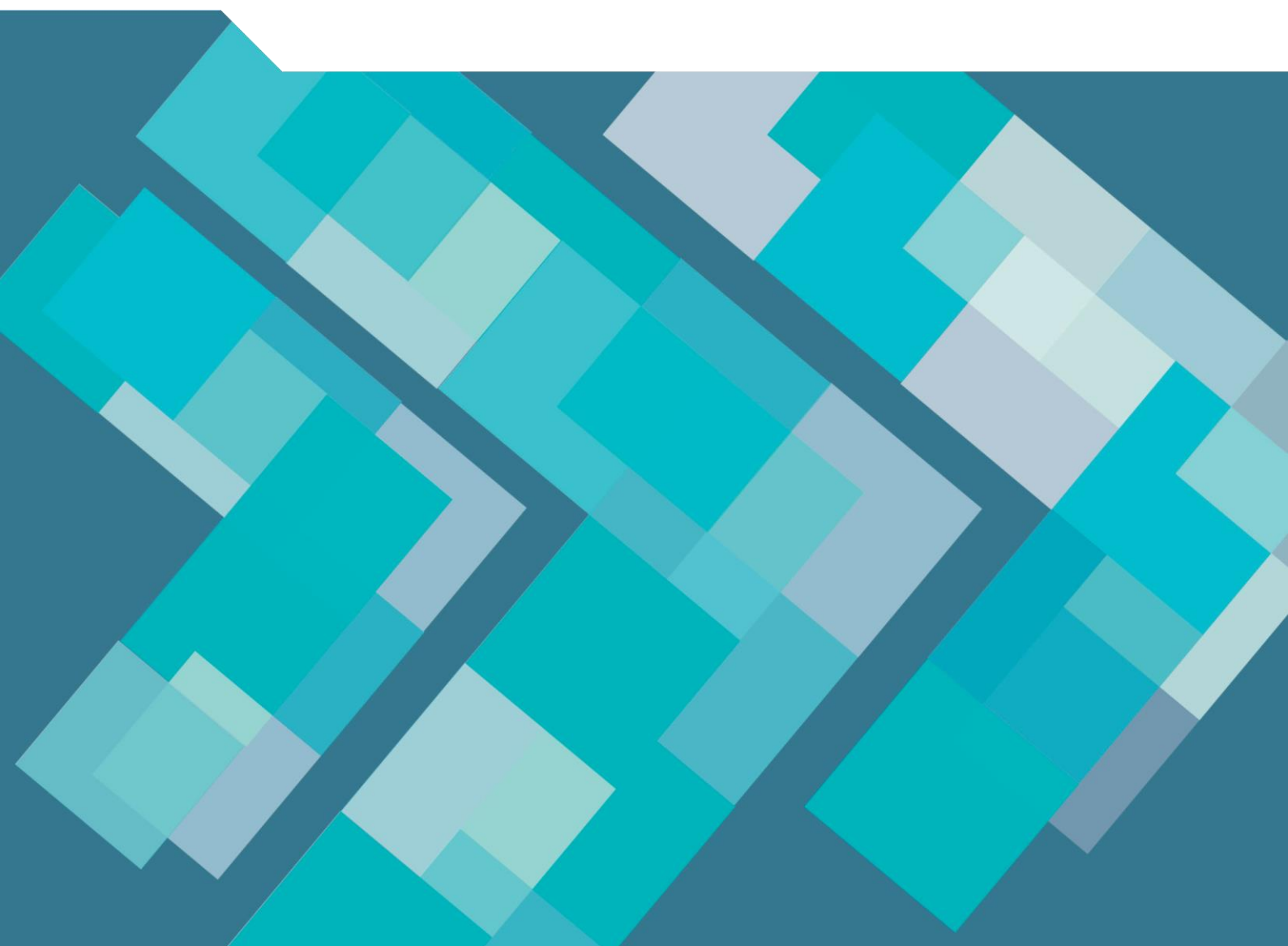

Smernice OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov

Smernice OECD pre nadmárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov

Zmeny Smerníc pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov z roku 2023 prijali strany Vyhlásenia o medzinárodných investíciách a nadnárodných spoločnostiach [[OECD/LEGAL/0144](#)]. Rozhodnutie o smerniciach pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov [[OECD/LEGAL/0307](#)] prijala Rada OECD na ministerskej úrovni. Komentáre k obom prijal Investičný výbor OECD. Za obsah predslavu zodpovedá generálny tajomník OECD a nemusí nevyhnutne odrážať oficiálne názory členských krajín OECD.

Týmto dokumentom, ako aj všetkými údajmi a mapami uvedenými v tomto dokumente nie je dotknutý štatút alebo zvrchovanosť nad akýmkoľvek územím, vymedzenie medzinárodných hraníc a hraníc a názov akéhokoľvek územia, mesta alebo oblasti.

Publikáciu citujte nasledovne:

OECD (2023), *Smernice OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov*, OECD Publishing, Paríž, <https://doi.org/10.1787/81f92357-en>.

ISBN 978-92-64-60598-5 (tlačená verzia)

ISBN 978 – 92 – 64 – 81363 – 2 (pdf)

Predslov

Smernice OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov (ďalej len „*smernice*“) sú odporúčania, ktoré vlády spoločne adresujú nadnárodným spoločnostiam s cieľom zvýšiť ich príspevok k udržateľnému rozvoju a riešiť negatívne vplyvy spojené s podnikateľskými činnosťami na ľudí, planétu a spoločnosť. *Smernice* podporuje jedinečný implementačný mechanizmus Národných kontaktných miest pre zodpovedné správanie podnikov, ktoré zriadili vlády na podporu účinnosti týchto *smerníc*.

Od svojho zavedenia v roku 1976 sa *smernice* neustále aktualizujú, aby zostali vhodné na daný účel vzhľadom na spoločenské výzvy a vyvíjajúci sa kontext medzinárodného podnikania. Aktualizácia z roku 2023 odráža desaťročné skúsenosti od ich posledného preskúmania v roku 2011 a reaguje na naliehavé sociálne, environmentálne a technologické priority, ktorým čelia občianske spoločnosti a podniky. Kľúčové aktualizácie zahŕňajú:

- Odporúčania pre spoločnosti na zosúladenie s medzinárodne dohodnutými cieľmi v oblasti zmeny klímy a biodiverzity
- Začlenenie očakávaní náležitej starostlivosti v oblasti vývoja, financovania, predaja, udeľovania licencií, obchodu a používania technológií vrátane zhromažďovania a používania údajov
- Odporúčania o tom, ako sa očakáva, že spoločnosti budú vykonávať náležitú starostlivosť, pokiaľ ide o vplyvy a obchodné vzťahy súvisiace s používaním ich produktov a služieb
- Lepšia ochrana ohrozených osôb a skupín vrátane tých, ktoré vzbudzujú obavy v súvislosti so správaním spoločností
- Aktualizované odporúčania týkajúce sa zverejňovania informácií o zodpovednom správaní podnikov
- Rozšírenie odporúčaní o náležitej starostlivosti na všetky formy korupcie
- Odporúčania pre spoločnosti s cieľom zabezpečiť, aby lobistické činnosti prebiehali v súlade so *smernicami*
- Posilnené postupy na zabezpečenie viditeľnosti, účinnosti a funkčnej rovnocennosti národných kontaktných miest pre zodpovedné správanie podnikov

Aktualizované *smernice* prijalo 51 členských vlád Vyhlásenia OECD o medzinárodných investíciách a nadnárodných spoločnostiach a Európskej únie, ktoré sa zúčastňujú na zasadnutiach pracovnej skupiny OECD pre zodpovedné obchodné správanie a zasadnutiach Investičného výboru OECD. Aktualizácia ťažila z úzkeho zapojenia inštitucionálnych zainteresovaných strán Business at OECD, Odborového poradného výboru OECD a OECD Watch, ktoré zastupujú názory miliónov spoločností, pracovníkov a členov občianskej spoločnosti na celom svete. Súčasťou tohto procesu boli aj dve verejné konzultácie otvorené zainteresovaným stranám z celého sveta.

Konzultácie s orgánmi OECD a ich príslušnými sekretariátmi prispeli k revíziám tematických kapitol *smerníc*. Zapojili sa do nich nasledujúce výbory a pracovné skupiny: Výbor pre hospodársku súťaž, Výbor pre spotrebiteľskú politiku, Výbor pre správu a riadenie spoločností, Výbor pre rozvojovú pomoc, Výbor pre politiku digitálnej ekonomiky, Výbor pre zamestnanosť, prácu a sociálne veci a Výbor pre environmentálnu politiku; Výbor pre finančné trhy; Výbor pre fiškálne záležitosti; Výbor pre priemysel, inovácie a podnikanie; Výbor pre poisťovníctvo a súkromné dôchodkové poistenie; Výbor pre vedeckú a technologickú politiku; Výbor pre malé a stredné podniky a podnikanie; Výbor pre obchod; Pracovná skupina pre podplácanie v medzinárodných obchodných transakciách a Pracovná skupina vysokých štátnych úradníkov pre bezúhonnosť.

Aktualizáciu podporilo Centrum OECD pre zodpovedné správanie podnikov v rámci riaditeľstva pre finančné a podnikové záležitosti.

Obsah

Predslov	3
Vyhlásenie o medzinárodných investíciách a nadnárodných spoločnostiach	6
Časť I: Smernice OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov	9
Predhovor	10
I. Pojmy a zásady	12
II. Všeobecné pravidlá	14
III. Zverejňovanie informácií	21
IV. Ľudské práva	25
V. Pracovnoprávne a odvetvové vzťahy	28
VI. Životné prostredie	33
VII. Boj proti podplácaniu a iným formám korupcie	40
VIII. Záujmy spotrebiteľov	44
IX. Veda, technológia a inovácie	47
X. Hospodárska súťaž	51
XI. Zdaňovanie	53
Časť II: Vykonávacie postupy Smerníc OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov	55
Rozhodnutie Rady o smerniciach pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov	56
Postupy	59
Komentáre k Vykonávacím postupom	64

Sledujte publikácie OECD na:

<https://twitter.com/OECD>

<https://www.facebook.com/theOECD>

<https://www.linkedin.com/company/organisation-eco-cooperation-development-organisation-cooperation-developpement-eco/>

<https://www.youtube.com/user/OECDiLibrary>

<https://www.oecd.org/newsletters/>

Vyhlásenie o medzinárodných investíciách a nadnárodných spoločnostiach

PRÍSLUŠNÉ VLÁDY¹

BERÚC NA ZRETEL:

- Hlavný význam medzinárodných investícií pre svetovú ekonomiku a ich významné príspevanie k rozvoju ich krajín,
- Dôležitú úlohu, ktorú zohrávajú nadnárodné spoločnosti v tomto investičnom procese,
- Skutočnosť, že medzinárodná spolupráca môže zlepšiť investičnú klímu pre zahraničné investovanie, podporiť pozitívny príspevok nadnárodných spoločností k ekonomickému, sociálnemu a environmentálnemu pokroku a minimalizovať a vyriešiť problémy, ktoré môžu nastať v súvislosti s ich činnosťou,
- Skutočnosť, že sa výhody medzinárodnej spolupráce ešte zlepšia vďaka riešeniu tém týkajúcich sa medzinárodných investícií a nadnárodných spoločností prostredníctvom vyváženého rámca vzájomne súvisiacich nástrojov,

TÝMTO VYHLASUJÚ:

Smernice pre nadnárodné spoločnosti

I. Že budú spoločne odporúčať nadnárodným spoločnostiam, ktoré pôsobia na ich území alebo z ich územia, aby sa riadili smernicami uvedenými v Prílohe č. 1 tohto vyhlásenia² s prihliadnutím na úvahy a dorozumenia, ktoré sú uvedené v predслоve a tvoria ich neoddeliteľnú súčasť,

Národné zaobchádzanie

II. 1. Že príslušné vlády by mali v súlade so svojou potrebou udržiavať verejný poriadok, chrániť svoje základné bezpečnostné záujmy a plniť si svoje záväzky týkajúce sa medzinárodného mieru a bezpečnosti, zabezpečiť spoločnostiam, ktoré vykonávajú svoju činnosť na ich území a ktoré priamo či nepriamo vlastnia alebo riadia občania krajiny

¹ Od 8. júna 2023 sú krajinami, ktoré sa riadia týmito smernicami, všetci členovia OECD spolu s Argentínou, Brazíliou, Bulharskom, Chorvátskom, Egyptom, Jordánskom, Kazachstanom, Marokom, Peru, Rumunskom, Tuniskom, Ukrajinou a Uruguajom. Európske spoločenstvo bolo vyzvané, aby sa pripojilo k oddielu o národnom zaobchádzaní vo veciach, ktoré patria do jeho právomoci.

² Znenie *Smerníc pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov* je uvedený v časti I tejto publikácie.

inej príslušnej vlády (ďalej len „Spoločnosti riadené zahraničnými osobami“), zaobchádzanie podľa ich zákonov, nariadení a administratívnych postupov, ktoré sú v súlade s medzinárodným právom a nie je menej výhodné ako zaobchádzanie s domácimi spoločnosťami v podobných situáciách (ďalej len „Národné zaobchádzanie“),

2. Že príslušné vlády zväžia uplatňovanie princípov „Národného zaobchádzania“ aj vo vzťahu k iným krajinám než ku krajinám príslušných vlád,

3. Že sa príslušné vlády budú usilovať o to, aby aj ich nižšie územné celky uplatňovali princípy „Národného zaobchádzania“,

4. Že sa toto vyhlásenie nezaobera právom príslušných vlád regulovať vstup zahraničných investícií alebo podmienky vytvárania zahraničných spoločností,

Protichodné požiadavky

III. Že budú spolupracovať, aby neuložili protichodné požiadavky na nadnárodné spoločnosti alebo aby minimalizovali uloženie takýchto požiadaviek a že zohľadnia všeobecné úvahy a praktické prístupy uvedené v Prílohe č. 2 tohto vyhlásenia.³

Stimuly a prekážky pre medzinárodné investície

IV. 1. Že uznávajú potrebu posilniť svoju spoluprácu v oblasti medzinárodných priamych investícií,

2. Že uznávajú potrebu patrične uznať dôležitosť záujmov príslušných vlád ovplyvnených špecifickými zákonmi, nariadeniami a správnymi postupmi v tejto oblasti (ďalej len „opatrenia“), ktoré predstavujú oficiálne stimuly a prekážky pre priame zahraničné investície,

3. Že sa príslušné vlády vynasnažia urobiť tieto opatrenia čo najviac transparentné, aby bolo možné zistiť ich účel a dôležitosť a aby mohli byť informácie o nich ihneď dostupné,

Konzultačné postupy

V. Že sú pripravené na vzájomné konzultácie týkajúce sa vyššie uvedených záležitostí v súlade s príslušnými Rozhodnutiami Rady,

Prehodnotenie

VI. Že budú pravidelne prehodnocovať vyššie uvedené záležitosti s cieľom zvýšiť efektívnosť medzinárodnej hospodárskej spolupráce medzi príslušnými vládami v oblasti medzinárodných investícií a nadnárodných spoločností.

³ Príloha 2 sa nachádza v úplnej verzii Vyhlásenia o medzinárodných investíciách a nadnárodných spoločnostiach , ktorá je k dispozícii na: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0144>.

Časť I: Smernice OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov

Text a komentár

Predhovor

1. *Smernice OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov* (ďalej len „*smernice*“) sú odporúčania, ktoré vlády adresovali nadnárodným spoločnostiam. Spoločným cieľom vlád, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, je podporiť pozitívne príspevky podnikov k hospodárskemu, environmentálnemu a sociálnemu pokroku a minimalizovať negatívne vplyvy na záležitosti, na ktoré sa *smernice* vzťahujú, súvisiace s činnosťami, výrobkami a službami podniku. Zodpovedné správanie podnikov môže prispieť k vytvoreniu rovnakých podmienok na všetkých svetových trhoch, podporiť dynamický a dobre fungujúci podnikateľský sektor a zvýšiť prínos podnikov k výsledkom trvalo udržateľného rozvoja vrátane riešení na riešenie a reakciu na zmenu klímy.
2. *Smernice* sú súčasťou *Vyhlásenia OECD o medzinárodných investíciách a nadnárodných spoločnostiach* [[OECD/LEGAL/0144](#)]. Vlády, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, sa zaväzujú, že budú podporovať ich účinnosť v súlade s *rozhodnutím Rady o smerniciach OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov* [[OECD/LEGAL/0307](#)]. V tejto súvislosti zohrávajú ústrednú úlohu Národné kontaktné miesta pre zodpovedné správanie podnikov.
3. Cieľom *smerníc* je podporiť zodpovedné obchodovanie a investície, a tým znásobiť výhody obchodovania a investícií prostredníctvom neustálej angažovanosti a zlepšovania na všetkých svetových trhoch. Medzinárodný obchod a investície posilňujú a prehlbujú väzby medzi krajinami a regiónmi sveta a vytvárajú výrazné prínosy, ktoré spoločnosti potrebujú na dosiahnutie udržateľného rozvoja vrátane vytvárania väčšieho počtu lepších pracovných miest, rozvoja zručností, poskytovania produktov a služieb, ktoré zlepšujú životnú úroveň, a prístupu k financiam a technológiám potrebným na digitálnu a zelenú transformáciu.
4. *Smernice* vyjadrujú spoločné očakávania vlád, ktoré sa nimi riadia, pokiaľ ide o zodpovedné obchodné správanie podnikov pôsobiacich alebo sídliačich v ich krajinách, a poskytujú spoľahlivý referenčný bod pre spoločnosti a iné zainteresované strany. Odporúčajú, aby spoločnosti vykonávali náležitú starostlivosť založenú na rizikách s cieľom identifikovať, predchádzať, zmierňovať a zodpovedať za to, ako riešia skutočné a potenciálne negatívne vplyvy na záležitosti, na ktoré sa vzťahujú *smernice*. V tejto súvislosti *smernice* dopĺňajú a posilňujú súkromné a verejné snahy o definíciu zodpovedného správania podnikov a jeho uplatňovania.
5. *Smernice* obsahujú dobrovoľné zásady a normy pre zodpovedné správanie podnikov v súlade s platnými právnymi predpismi a medzinárodne uznávanými normami. Záležitosti, na ktoré sa *smernice* vzťahujú, môžu byť predmetom vnútroštátneho práva a medzinárodných záväzkov. V *smerniciach* sa uvádzajú odporúčania týkajúce sa zodpovedného správania podnikov, ktoré môžu prekračovať rámec toho, čo sú spoločnosti zo zákona povinné dodržiavať. Odporúčanie vlád, aby spoločnosti dodržiavali *smernice*, nie je totožné s otázkami právnej zodpovednosti a presadzovania práva.
6. Schopnosť nadnárodných spoločností podporovať trvalo udržateľný rozvoj sa výrazne zvyšuje, keď sa obchod a investície uskutočňujú v kontexte otvorených, konkurencieschopných a primerane regulovaných trhov rešpektujúcich zásady právneho štátu a ochranu občianskeho priestoru. Vlády zohrávajú dôležitú úlohu pri podpore účinného vykonávania *smerníc* predovšetkým vytváraním priaznivého politického prostredia na stimulovanie, podporu a presadzovanie zodpovedných obchodných postupov. Súdržnosť politik na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni môže podporiť zosúladenie a harmonizáciu iniciatív zodpovedného správania podnikov. Z tohto pohľadu je relevantná najmä inteligentná kombinácia vládnych prístupov a opatrení, ktoré môžu zahŕňať povinné aj dobrovoľné

prístupy a budovanie kapacít a iné sprievodné opatrenia. Podobu konkrétnych politík, právnych predpisov a iných opatrení týkajúcich sa zodpovedného obchodného správania budú formovať politické, administratívne a právne kontexty jednotlivých krajín.

7. Politické, hospodárske, environmentálne, sociálne, fyzické a technologické prostredie pre medzinárodné podnikanie prechádza rozsiahlymi a rýchlymi zmenami. Samotné *smernice* sa vyvinuli tak, aby odrážali tieto zmeny. V posledných desaťročiach sa výrazne zvýšil podiel medzinárodného obchodu a financií vo svetovom hospodárstve. Hlavný podiel v medzinárodnom obchode a investíciách majú aj naďalej veľké podniky, ale zvýšil sa aj cezhraničný obchod a investície malých a stredných podnikov a tieto podniky v súčasnosti zohrávajú významnú úlohu na medzinárodných trhoch. Nadnárodné spoločnosti, podobne ako ich domáci partneri, sa vyvinuli tak, aby zahŕňali širšiu škálu podnikateľských modelov a organizačných foriem. Technologický vývoj, ako aj strategické spojenectvá a užšie vzťahy s dodávateľmi a zhotoviteľmi majú tendenciu stierať hranice spoločností. Rýchly vývoj štruktúry nadnárodných spoločností sa odráža aj v ich operáciách v rozvíjajúcich sa a rozvojových ekonomikách, ktorých podiel na cezhraničnom obchode a investíciách rastie. V rozvíjajúcich sa a rozvojových ekonomikách sa nadnárodné spoločnosti diverzifikovali a okrem prvovýroby a ťažobného priemyslu zamierili aj do výroby, montáže, rozvoja domáceho trhu a služieb.

8. Povaha, rozsah a rýchlosť hospodárskych zmien predstavujú nové strategické výzvy pre spoločnosti a ich zainteresované strany. Konkurenčné sily sú intenzívne a nadnárodné spoločnosti čelia rôznym právnym, sociálnym a regulačným podmienkam. Mnohé nadnárodné spoločnosti preukázali, že dodržiavanie vysokých štandardov obchodného správania ide ruka v ruku s rastom a ziskovosťou. Spoločnosti čoraz viac uplatňujú obchodné modely, ktoré sú založené na trvalo udržateľnom rozvoji a podporujú súdržnosť medzi hospodárskymi, environmentálnymi a sociálnymi cieľmi. Podporili aj sociálny dialóg o tom, čo znamená zodpovedné správanie podnikov, a spolupracovali so zainteresovanými stranami, a to aj v kontexte iniciatív viacerých zainteresovaných strán, s cieľom vypracovať usmernenia pre zodpovedné správanie podnikov.

9. Prijatie *smerníc* v roku 1976 a ich následné aktualizácie odrážajú zvýšený dopyt spoločností po dodržiavaní zásad a noriem zodpovedného obchodného správania. Začiatky tohto vývoja majú korene v snahách Medzinárodnej organizácie práce na začiatku dvadsiateho storočia. Ďalšou významnou udalosťou bolo prijatie Všeobecnej deklarácie ľudských práv Organizáciou Spojených národov v roku 1948. Po ňom nasledoval priebežný vývoj noriem relevantných pre mnohé oblasti zodpovedného obchodného správania. OECD významne prispela k tomuto procesu vypracovaním noriem týkajúcich sa takých oblastí, ako je životné prostredie, boj proti korupcii, záujmy spotrebiteľov, správa a riadenie spoločností, veda, technológie a inovácie a zdaňovanie.

10. *Smernice* zostávajú hlavným medzinárodným nástrojom zodpovedného správania podnikov. Vlády, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, sa zaviazali spolupracovať medzi sebou a s ostatnými vládami na podpore ich implementácie v partnerstve s mnohými spoločnosťami, odborovými zväzmi a inými mimovládnyimi organizáciami, ktoré pracujú vlastnými spôsobmi na dosiahnutí rovnakého cieľa.

I. Pojmy a zásady

1. *Smernice* predstavujú spoločné odporúčania, vlád pre nadnárodné spoločnosti. Poskytujú zásady a štandardy osvedčených postupov, ktoré sú v súlade s platnými právnymi predpismi a medzinárodne uznávanými normami. Spoločnosti sa zaväzujú dodržiavať *smernice* dobrovoľne, ich dodržiavanie však nie je právne vymáhateľné. Okrem toho sa niektoré záležitosti, ktoré sú témou týchto *smerníc*, môžu riadiť aj národným právom alebo medzinárodnými záväzkami.
2. Spoločnosti sa v prvom rade musia riadiť národnými zákonmi. *Smernice* nenahrádzajú vnútroštátne právo a právne predpisy a ani im nie sú nadradené. Neschopnosť vlád dodržiavať zásady a normy v súlade so *smernicami* alebo s nimi súvisiacimi medzinárodnými záväzkami neznižuje očakávania ohľadom dodržiavania *smerníc* zo strany spoločností. Hoci tieto *smernice* mnohokrát presahujú rámec zákona, nemali by a nemajú viesť spoločnosť do situácie, kedy čelí protichodným požiadavkám. V krajinách, kde sú ale vnútroštátne zákony a nariadenia v protiklade so zásadami a štandardmi týchto *smerníc*, by sa mali spoločnosti snažiť hľadať spôsob, ako čo najviac rešpektovať takéto zásady a štandardy a zároveň neporušovať vnútroštátne právo.
3. Keďže sa prevádzky nadnárodných spoločností nachádzajú po celom svete, medzinárodná spolupráca v tejto oblasti by sa mala takisto rozšíriť na všetky krajiny. Vlády, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, nabádajú spoločnosti pôsobiace alebo sídliace na ich území, aby sa riadili týmito *smernicami* bez ohľadu na to, kde pôsobia, ale zohľadňovali pritom osobitné okolnosti každej hostiteľskej krajiny.
4. Na účely týchto *smerníc* sa nevyžaduje presné vymedzenie nadnárodných spoločností. *Smernice* síce umožňujú široký prístup k definícii toho, ktoré subjekty možno považovať za nadnárodné spoločnosti, ale hlavným faktorom, ktorý treba v tejto súvislosti zohľadniť, je medzinárodná povaha štruktúry alebo činností spoločnosti a jej obchodná forma, účel alebo činnosti. Pôsobia vo všetkých odvetviach hospodárstva. Zvyčajne zahŕňajú spoločnosti alebo iné subjekty zriadené vo viac ako jednej krajine, ktoré sú prepojené tak, aby mohli spoločne koordinovať svoje činnosti rôznymi spôsobmi. Zatiaľ čo jeden alebo viaceré z týchto subjektov môžu mať významný vplyv na činnosti iných subjektov v skupine, ich stupeň autonómie v rámci skupiny sa môže v jednotlivých nadnárodných spoločnostiach značne líšiť. Tieto spoločnosti môžu byť súkromné, štátne alebo môže ísť o zmiešanú formu vlastníctva. *Smernice* sú určené všetkým subjektom v nadnárodnej spoločnosti (materskej spoločnosti aj miestnym subjektom). Podľa skutočného rozdelenia zodpovednosti medzi nimi sa očakáva, že jednotlivé subjekty budú spolupracovať a budú si navzájom pomáhať pri dodržiavaní *smerníc*.
5. Cieľom *smerníc* nie je zaviesť rozdielny prístup v zaobchádzaní s nadnárodnými a národnými spoločnosťami; obsahujú osvedčené postupy vhodné pre všetkých. Na nadnárodné a národné spoločnosti sa vzťahujú rovnaké očakávania týkajúce sa ich správania, pričom tieto *smernice* sa vzťahujú na oba typy spoločností rovnako.
6. Vlády chcú podporiť maximálne možné dodržiavanie týchto *smerníc*. Aj keď je zrejmé, že malé a stredne veľké podniky nemusia mať tie isté kapacity ako veľké spoločnosti, vlády, ktoré sa riadia týmito *smernicami* ich podporujú v tom, aby sa čo najviac pridržovali odporúčaní týchto *smerníc*.

7. Krajiny, ktoré sa riadia *smernicami*, by ich nemali využívať na protekcionizmus ani spôsobom, ktorým by sa spochybnila porovnateľná výhoda akejkoľvek krajiny, v ktorej nadnárodné spoločnosti investujú.
8. V súlade s medzinárodným právom majú vlády právo stanoviť podmienky, za ktorých budú nadnárodné spoločnosti pôsobiť v ich jurisdikcii. Subjekty nadnárodných spoločností sa musia riadiť právnymi predpismi platnými v krajinách, kde vykonávajú svoju obchodnú činnosť. Ak sa na nadnárodné spoločnosti vzťahujú protichodné požiadavky krajín, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, alebo tretích krajín, mali by dané vlády v dobrej viere spolupracovať s cieľom vyriešiť problémy, ktoré by mohli vzniknúť.
9. Vlády, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, ich stanovujú s vedomím, že budú plniť svoje povinnosti zaobchádzať so spoločnosťami spravodlivo a v súlade s medzinárodným právom a so svojimi zmluvnými záväzkami.
10. Podporuje sa využívanie vhodných medzinárodných mechanizmov urovnávania sporov vrátane rozhodcovského konania ako prostriedku na uľahčenie riešenia právnych problémov, ktoré vznikajú medzi spoločnosťami a vládami hostiteľských krajín.
11. Vlády, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, ich budú uplatňovať a podporovať ich používanie. Založia Národné kontaktné miesta pre zodpovedné správanie podnikov, ktoré budú propagovať tieto *smernice* a budú fungovať ako diskusné fórum pre všetky témy týkajúce sa *smerníc*. Vlády, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, sa taktiež budú zapájať do príslušných postupov prehodnocovania a konzultácií, aby vyriešili otázky týkajúce sa výkladu *smerníc* a dbali o udržanie ich relevantnosti v meniacom sa svete.

II. Všeobecné pravidlá

Nadnárodné spoločnosti by mali plne zohľadniť pravidlá existujúce v krajinách, v ktorých pôsobia, a vziať do úvahy pohľad ostatných zainteresovaných strán. Z tohto hľadiska:

A. by spoločnosti mali:

1. Prispievať k hospodárskemu, environmentálnemu a spoločenskému pokroku s cieľom dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj.
2. Rešpektovať medzinárodne uznávané ľudské práva osôb, ktorých sa týka ich činnosť.
3. Podporovať budovanie miestnych kapacít prostredníctvom úzkej spolupráce s miestnou komunitou vrátane obchodných záujmov, ako aj rozvoj činností podniku na domácich a zahraničných trhoch v súlade s potrebou vhodných obchodných postupov.
4. Podporovať tvorbu ľudského kapitálu, najmä vytváraním pracovných príležitostí a podporou príležitostí na odbornú prípravu pre zamestnancov.
5. Zabezpečiť transparentnosť a integritu lobistických činností a vyvarovať sa požadovania alebo akceptovania výnimiek, ktoré nie sú zakotvené v zákonom alebo regulačnom rámci, týkajúcich sa ľudských práv, životného prostredia, zdravia, bezpečnosti, práce, daní, finančných stimulov alebo iných otázok.
6. Podporovať a vyznávať zásady dobrého podnikového riadenia a vytvoriť a uplatňovať osvedčené postupy podnikového riadenia aj v celých skupinách spoločností.
7. Rozvíjať a uplatňovať účinné samoregulačné postupy a systémy riadenia, ktoré podporujú vzťah dôvery a vzájomnej dôvery medzi spoločnosťami a prostredím, v ktorom pôsobia.
8. Podporovať to, aby si zamestnanci nadnárodných spoločností uvedomovali a dodržiavali podnikové pravidlá prostredníctvom ich vhodného rozširovania ako aj pomocou školiacich programov.
9. Vyvarovať sa diskriminačných alebo disciplinárnych opatrení proti zamestnancom, zástupcom odborových zväzov alebo iným zástupcom pracovníkov, ktorí s dobrým úmyslom vedeniu prípadne kompetentným verejným orgánom nahlásia praktiky porušujúce zákon, tieto *smernice* alebo politiky spoločnosti.
10. Zdržať sa používania odvetných opatrení, a to aj zo strany subjektov, s ktorými má spoločnosť obchodný vzťah, a prijať opatrenia, aby zabránili používaniu odvetných opatrení voči akýmkoľvek osobám alebo skupinám, ktoré sa môžu snažiť alebo vyšetrovať alebo upozorňovať na obavy v súvislosti so skutočnými alebo potenciálnymi negatívnymi vplyvmi činností, produktov alebo služieb spoločnosti. To zahŕňa podporu prostredia, v ktorom sa jednotlivci a skupiny môžu bez obáv vyjadriť a, v prípade potreby, nápravu negatívnych vplyvov odvetných opatrení, keď sa vyskytnú.
11. Vykonávať náležitú odbornú starostlivosť súvisiacu s rizikom, napríklad jej začlenením do svojich podnikových systémov riadenia rizík, hľadať, zabraňovať a zmierňovať skutočné a potenciálne negatívne vplyvy opísané v odsekoch 12 a 13 a zodpovedať za to, ako sa tieto vplyvy riešia. Povaha a rozsah náležitej starostlivosti závisia od okolností konkrétnej situácie.

12. Vlastnou činnosťou sa vyhýbať spôsobeniu alebo prispeniu k negatívnym vplyvom v otázkach, na ktoré sú zamerané tieto *smernice*, a riešiť takéto vplyvy vždy vtedy, keď sa objavia, a to aj prostredníctvom zabezpečenia nápravy alebo spolupráce pri náprave negatívnych vplyvov.
13. Snažiť sa zabrániť alebo zmierniť negatívny vplyv, ak k nemu neprispeli, no je priamo spojený s ich prevádzkou, produktmi alebo službami obchodným vzťahom. Účelom nie je preniesť zodpovednosť zo subjektu spôsobujúceho negatívny vplyv na spoločnosť, s ktorou má tento subjekt obchodný vzťah.
14. Okrem riešenia negatívnych vplyvov v oblastiach, ktorým sa venujú tieto *smernice*, v príslušných prípadoch podporiť obchodných partnerov, aby uplatňovali zásady zodpovedného správania podnikov, ktoré sú v súlade s týmito *smernicami*.
15. Zmysluplne spolupracovať s príslušnými zainteresovanými stranami alebo ich oprávnenými zástupcami v rámci vykonávania náležitej starostlivosti a s cieľom poskytnúť príležitosti na zohľadnenie ich názorov v súvislosti s činnosťami, ktoré ich môžu významne ovplyvniť s ohľadom na záležitosti, na ktoré sa vzťahujú *smernice*.
16. Neangažovať sa nenáležite do miestnych politických činností.

B. Spoločnosti by mali:

1. Zapájať sa do súkromných iniciatív alebo iniciatív viacerých zainteresovaných strán a sociálneho dialógu o zodpovednom správaní podnikov alebo ich podporovať a zároveň zabezpečiť, aby tieto iniciatívy náležite zohľadňovali ich sociálne a hospodárske vplyvy na rozvojové ekonomiky a existujúce medzinárodne uznávané normy.

Komentár ku kapitole II: Všeobecné pravidlá

1. Kapitola *smerníc* o všeobecných politikách je prvou kapitolou obsahujúcou osobitné odporúčania pre spoločnosti. Z tohto dôvodu je dôležité stanoviť tón a nastaviť spoločné základné zásady pre osobitné odporúčania v nasledujúcich kapitolách.
2. Spoločnosti by mali spolupracovať s vládami pri tvorbe a implementácii politík a právnych predpisov. Názory ostatných zainteresovaných strán v spoločnosti, ktoré zahŕňajú miestnu komunitu a osoby negatívne ovplyvnené alebo potenciálne negatívne ovplyvnené ich činnosťou, ako aj obchodnými záujmami, môžu tento proces obohatiť. Tiež sa uznáva, že vlády by mali jednať s obchodnými spoločnosťami transparentne a mali by s nimi hovoriť o tých istých záležitostiach. Spoločnosti, sociálni partneri a iné zainteresované strany, ako sú organizácie občianskej spoločnosti a odborové zväzy, by sa mali považovať za partnerov vlády pri vytváraní a používaní dobrovoľných a regulačných prístupov (ktorých prvkom sú aj tieto *smernice*) k politikám, ktoré ich ovplyvňujú.
3. Nemal by existovať žiaden rozpor medzi činnosťou nadnárodných spoločností a trvalo udržateľným rozvojom a tieto *smernice* majú podporiť komplementárnosť z tohto hľadiska. Spojenie medzi hospodárskym, sociálnym a environmentálnym pokrokom je kľúčovým prostriedkom na podporu cieľa trvalo udržateľného rozvoja.¹
4. Kapitola IV sa zaoberá všeobecným odporúčaním o ľudských právach v odseku A.2.

¹ Jedna z najbežnejšie akceptovaných definícií trvalo udržateľného rozvoja je uvedená v dokumente Svetovej komisie pre životné prostredie a rozvoj z roku 1987 (Brundtlandská komisia): „Rozvoj, ktorý uspokojuje potreby súčasnosti bez toho, aby bola ohrozená schopnosť budúcich generácií uspokojovať svoje vlastné potreby“. Dôležitým referenčným bodom v tejto súvislosti sú globálne ciele odstránenia celosvetovej chudoby, ochrany planéty a zabezpečenia, aby všetci ľudia žili v mieri a blahobyt.

5. *Smernice* takisto uznávajú a podporujú prínos nadnárodných spoločností k budovaniu miestnych kapacít v dôsledku ich činností v miestnych komunitách. Podobne tak odporúčanie o tvorbe ľudského kapitálu explicitne a s pohľadom do budúcnosti uznáva príspevok k rozvoju jednotlivca, ktorý môžu nadnárodné spoločnosti ponúknuť svojim zamestnancom, a zahŕňa nielen postupy pre prijímanie, ale aj pre odbornú prípravu a ďalší rozvoj zamestnancov. Súčasťou tvorby ľudského kapitálu je aj pojem nediskriminácie zamestnancov v náborových postupoch, v kariérnom postupe, celoživotnom vzdelávaní a inej odbornej príprave na pracovisku.

6. Spoločnosti sa slobodne zapájajú do verejného diskurzu. Pri zapájaní sa do verejných podporných činností by spoločnosti mali náležite zohľadniť *Odporúčanie o zásadách transparentnosti a integrity lobovania* [[OECD/LEGAL/0379](#)] a zabezpečiť, aby ich lobistické činnosti boli v súlade s ich záväzkami a cieľmi v záležitostiach, na ktoré sa vzťahujú *smernice*. Úlohou vlád je vytvoriť rámec verejnej integrity prispôsobený rizikám súvisiacim s lobovaním verejných činiteľov. V *smerniciach* sa odporúča, aby sa spoločnosti, vo všeobecnosti nesnažili zabezpečiť si výnimky neuvedené v zákonom alebo regulačnom rámci okrem iného v súvislosti s ľudskými právami, environmentálnymi, zdravotnými, bezpečnostnými, pracovnými, daňovými a finančnými stimulmi, bez porušenia práva spoločnosti usilovať sa o zmeny v zákonom alebo regulačnom rámci. Slová „alebo prijať“ tiež upozorňujú na úlohu štátu pri ponúkaní týchto výnimiek. Hoci je tento druh ustanovenia tradične zameraný na vlády, má priamy význam aj pre nadnárodné spoločnosti. Dôležité však je, že existujú prípady, keď osobitné výnimky zo zákonov alebo iných politík môžu byť z legitímnych dôvodov verejného poriadku v súlade s týmito zákonmi. Príklady obsahujú kapitoly o pravidlách v oblasti životného prostredia a hospodárskej súťaže.

7. V *smerniciach* sa odporúča, aby spoločnosti uplatňovali osvedčené postupy správy a riadenia spoločností vychádzajúce zo *Zásad správy a riadenia spoločností G20/OECD* [[OECD/LEGAL/0413](#)]. V zásadách sa vyžaduje ochrana a uľahčenie výkonu práv akcionárov vrátane spravodlivého zaobchádzania s akcionármi. Spoločnosti by mali rešpektovať práva zainteresovaných strán stanovené zákonom alebo prostredníctvom vzájomných dohôd a podporovať aktívnu spoluprácu so zainteresovanými stranami pri vytváraní bohatstva, pracovných miest a udržateľných a odolných podnikov.

8. Tieto zásady vyžadujú od vedenia materskej spoločnosti zaistenie strategického vedenia spoločnosti a účinného sledovania riadenia a zodpovednosť voči spoločnosti a voči zainteresovaným osobám a pritom zohľadňovanie záujmov zainteresovaných osôb. Pri vykonávaní týchto povinností musí vedenie zaistiť celistvosť účtovného systému a systému finančného výkazníctva spoločnosti, vrátane nezávislého auditu, príslušných systémov riadenia, najmä riadenia rizík a finančného a prevádzkového riadenia, a dodržiavanie zákona a príslušných noriem.

9. Zásady sa vzťahujú na verejne obchodované spoločnosti v rámci skupín podnikov, hoci predstavenstvá dcérskych podnikov môžu mať aj povinnosti podľa práva ich jurisdikcie založenia. Systémy dodržiavania súladu a kontroly by sa mali podľa možnosti rozšíriť na tieto dcérske spoločnosti. Okrem toho monitorovanie riadenia zo strany rady zahŕňa priebežné revidovanie vnútorných štruktúr s cieľom zabezpečiť jasné línie zodpovednosti riadenia v celej skupine.

10. Na štátne nadnárodné spoločnosti sa vzťahujú rovnaké odporúčania ako na súkromné spoločnosti, ale keď je štát konečným vlastníkom, býva verejná kontrola často ešte dôslednejšia. *Smernice OECD pre obchodnú správu štátnych podnikov* sú užitočnou príručkou špeciálne vyhotovenou pre tieto spoločnosti a odporúčania, ktoré ponúkajú, by mohli výrazne zlepšiť ich riadenie.

11. Hoci primárnu zodpovednosť za zlepšenie právneho a inštitucionálneho regulačného rámca nesú vlády, majú spoločnosti aj silnú podnikateľskú motiváciu na zavedenie dobrého podnikového riadenia.

12. Aspektom podnikateľského správania sa a vzťahom medzi podnikateľským sektorom a spoločnosťou sa venuje rastúca sieť mimovládnych samoregulačných nástrojov a činností. K

zaujímavému vývoju z tohto hľadiska dochádza vo finančnom sektore. Spoločnosti si uvedomujú, že ich činnosti majú často spoločenské a environmentálne dôsledky. Ilustruje to zavedenie samoregulačných postupov a systémov riadenia spoločností citlivých na dosiahnutie týchto cieľov, ktoré týmto prispievajú k trvalo udržateľnému rozvoju. Samoregulačné postupy a iniciatívy viacerých zainteresovaných strán by mali byť dôveryhodné a transparentné. Ak sú takéto iniciatívy zamerané na zodpovedné vykonávanie náležitej starostlivosti, zosúladienie s príslušnými medzinárodnými normami, ako sú *smernice*, môže podporiť väčšiu účinnosť a zároveň znížiť zložitosť a náklady pre spoločnosti zapojené do takýchto iniciatív. Rozvoj takýchto postupov môže na druhej strane prehĺbiť konštruktívne vzťahy medzi spoločnosťami a prostredím, v ktorom pôsobia. Hoci spoločnosti môžu spolupracovať na úrovni odvetvia alebo viacerých zainteresovaných strán, sú naďalej jednotlivito zodpovedné za zabezpečenie účinného vykonávania ich náležitej starostlivosti.

13. V nadväznosti na účinné samoregulačné postupy sa od spoločnosti očakáva, že budú podporovať informovanosť zamestnancov o podnikových politikách. Odporúčajú sa tiež zaviesť ochranné opatrenia pre prípady, kedy zamestnanec v dobrej viere upozorní na porušovanie, vrátane ochrany zamestnancov, ktorí pri neexistencii včasnej nápravy alebo pri hrozbe odvety zo strany zamestnávateľa oznámia praktiky porušujúce zákon kompetentným verejným orgánom. Hoci má takáto ochrana mimoriadny význam pre vnútorné kontroly, etiku a programy dodržiavania predpisov týkajúce sa boja proti korupcii, o ktorých sa diskutuje v kapitole VII, ako aj pre environmentálne iniciatívy, je relevantná aj pre iné odporúčania uvedené v týchto *smerniciach*.

14. Spoločnosti by mali prijať opatrenia na vytvorenie priestoru, v ktorom možno bezpečne vyjadriť obavy týkajúce sa negatívnych vplyvov súvisiacich s ich činnosťami alebo činnosťami subjektov, s ktorými majú obchodný vzťah. Na ochranu občianskeho priestoru a na predchádzanie odvetným opatreniam namiereným na skupiny a jednotlivcov, ktorí sa snažia alebo vyšetrujú, vyjadrujú alebo nahlasujú takéto obavy je dôležité zdržať sa používania odvetných opatrení a prijať opatrenia, ktoré zabránenie ich používaniu. Represálie zahŕňajú odvetné alebo diskriminačné kroky, ktorých účelom je cenzúra, zastrašovanie, ublíženie alebo umlčanie kritikov, ako sú hrozby, očierňovanie dobrej povesti, urážky, obťažovanie, zastrašovanie, sledovanie, strategické žaloby proti verejnej účasti, pokusy o kriminalizáciu zákonných činností, fyzické útoky a zabíjanie.

15. Na účely týchto *smerníc* sa náležitá starostlivosť chápe ako proces, prostredníctvom ktorého môžu spoločnosti odhaľovať, predchádzať, zmierňovať a niesť zodpovednosť za to, ako riešia svoje skutočné a potenciálne negatívne vplyvy, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou systémov podnikateľského rozhodovania a riadenia rizika. Usmernenie OECD o náležitej starostlivosti pre zodpovedné správanie podnikov a usmernenia OECD o sektorovej náležitej starostlivosti pomáhajú spoločnostiam pochopiť a vykonávať odporúčania týkajúce sa náležitej starostlivosti uvedené v *smerniciach*. Ich cieľom je tiež podporovať vzájomné porozumenie medzi vládami a zainteresovanými stranami v oblasti náležitej starostlivosti založenej na riziku pre zodpovedné správanie podnikov. Na tento účel sa v Usmernení OECD o náležitej starostlivosti pre zodpovedné správanie podnikov stanovuje rámec náležitej starostlivosti, ktorý sa vlády zaviazali aktívne podporovať a monitorovať. Sú v ňom načrtnuté tieto opatrenia: 1. začlenenie zodpovedného správania podnikov do politik a systémov riadenia; 2. identifikácia a hodnotenie skutočných a potenciálnych negatívnych vplyvov spojených s činnosťou spoločnosti, jej produktmi alebo službami; 3. zastavenie, predchádzanie a zmierňovanie negatívnych vplyvov; 4. sledovanie implementácie a výsledkov; 5. informovanie o tom, ako sa riešia vplyvy, a 6. v prípade potreby zabezpečenie nápravy alebo spolupráca na nej. Navrhujú sa v ňom aj praktické kroky na vykonávanie týchto opatrení. Nie všetky praktické kroky uvedené v usmernení o náležitej starostlivosti sú vhodné pre každú situáciu.

16. Náležitá starostlivosť môže byť zahrnutá do širších systémov riadenia podnikových rizík za predpokladu, že prekračuje rámec jednoduchšej identifikácie a riadenia významných rizík pre samotnú spoločnosť a zahŕňa riziká negatívnych vplyvov súvisiacich so záležitosťami, na ktoré sa vzťahujú *smernice*. Potenciálne vplyvy sa majú riešiť prostredníctvom prevencie alebo zmierňovania, zatiaľ čo skutočné vplyvy sa majú riešiť nápravou. *Smernice* riešia negatívne vplyvy, ktoré spoločnosti buď spôsobili alebo k nim prispeli alebo sú priamo spojené s ich činnosťami, produktmi alebo službami

prostredníctvom obchodného vzťahu, tak ako to opisujú odseky A.12 a A.13. Náležitá starostlivosť môže spoločnostiam pomôcť vyhnúť sa riziku takýchto negatívnych vplyvov. Na účely tohto odporúčania by sa „prispenie“ k negatívnemu vplyvu malo chápať ako zásadné prispenie, teda činnosť, ktorá spôsobuje, napomáha alebo poskytuje motívy inému subjektu, aby zapríčinil negatívny vplyv, a nezahŕňa malé alebo zanedbateľné prispenie. Vzťah spoločnosti k negatívnemu vplyvu nie je statický. Môže sa zmeniť, napríklad v závislosti od vývoja situácie a miery, do akej náležitá starostlivosť a kroky prijaté na riešenie identifikovaných rizík a vplyvov znižujú riziko výskytu vplyvov.

17. Pojem „obchodný vzťah“ zahŕňa vzťahy s obchodnými partnermi, subdodávateľmi, franšízantmi, spoločnosťami, do ktorých sa investuje, klientmi a partnermi spoločného podniku, subjektmi v dodávateľskom reťazci, ktoré dodávajú výrobky alebo služby prispievajúce k vlastným činnostiam, produktom alebo službám spoločností, alebo ktoré od spoločností prijímajú, licencujú, nakupujú alebo používajú produkty alebo služby, a so všetkými inými neštátnymi alebo štátnymi subjektmi, ktoré priamo súvisia s ich činnosťami, produktmi alebo službami. Vzťahy s jednotlivými spotrebiteľmi, fyzickými osobami konajúcimi na účely, ktoré nesúvisia s podnikateľskou, obchodnou alebo vládnu činnosťou, sa podľa *smerníc* vo všeobecnosti nepovažujú za „obchodné vzťahy“, hoci spoločnosti môžu prispieť k negatívnym vplyvom, ktoré títo spotrebiteľia spôsobujú. Obchodné vzťahy zahŕňajú vzťahy nad rámec zmluvných, „prvostupňových“ alebo bezprostredných vzťahov. Subjekty, s ktorými majú spoločnosti obchodný vzťah, môžu alebo nemusia pôsobiť alebo sídliť v krajinách, ktoré sa riadia týmito *smernicami*. Schopnosť spoločnosti identifikovať, predchádzať a zmiernovať skutočné a potenciálne negatívne vplyvy opísané v odseku A.11 sa môže líšiť v závislosti od rôznych druhov obchodných vzťahov, ako aj v dôsledku iných faktorov vrátane faktorov opísaných v odseku 24 komentára.

18. Odporúčanie v odseku A.11 sa týka tých tém, na ktoré sú zamerané tieto *smernice* a ktoré súvisia s negatívnym vplyvom činností, výrobkov a služieb spoločnosti. Odporúčanie v odseku A.11 neplatí pre kapitoly o hospodárskej súťaži a zdaňovaní. V *smerniciach* by sa odporúčania týkajúce sa náležitej starostlivosti mali interpretovať v súlade s odsekmi A. 11 – 13 a súvisiacimi komentármi.

19. Povahu a rozsah náležitej starostlivosti, ako napríklad konkrétne kroky, ktoré je potrebné vykonať a ktoré sú vhodné pre konkrétnu situáciu, ovplyvnia faktory ako kontext činností spoločnosti a špecifické odporúčania v týchto *smerniciach*, ale mala by byť úmerná veľkosti spoločnosti, jej podielu na negatívnom vplyve a závažnosti negatívnych vplyvov. V tejto súvislosti by opatrenia, ktoré spoločnosť prijme na vykonanie náležitej starostlivosti, mali byť založené na riziku, úmerné závažnosti a pravdepodobnosti negatívneho vplyvu a primerané a úmerné jeho kontextu. Ak nie je možné riešiť všetky zistené vplyvy naraz, spoločnosť by mala prijímať opatrenia v poradí na základe závažnosti a pravdepodobnosti negatívneho vplyvu.

20. V *smerniciach* sa uznáva, že väčšina spoločností nemusí byť schopná posúdiť alebo spolupracovať so všetkými jednotlivými subjektmi, s ktorými majú obchodný vzťah. Ak majú spoločnosti veľký počet dodávateľov a iné obchodné vzťahy, odporúča sa, aby vyhodnotili všeobecné oblasti, v ktorých je riziko negatívnych vplyvov najvýznamnejšie, a na účely náležitej starostlivosti sa v súlade s opatreniami uvedenými v odseku 19 komentára zamerali prioritne na tieto oblasti. Náležitá starostlivosť založená na riziku súvisiaca s produktmi alebo službami spoločnosti by mala zohľadňovať známe alebo logicky predvídateľné okolnosti súvisiace s používaním výrobku alebo služby v súlade s ich zamýšľaným účelom alebo za podmienok logicky predvídateľného nesprávneho použitia alebo zneužitia, ktoré môžu viesť k negatívnym vplyvom. Osobitné odporúčania týkajúce sa konkrétnych otázok náležitej starostlivosti sú uvedené v príslušných kapitolách.

21. Ak spoločnosť spôsobuje alebo môže mať negatívny vplyv, mala by prijať potrebné opatrenia na zastavenie alebo zabránenie tomuto vplyvu.

22. Ak spoločnosť prispieva alebo môže prispievať k negatívnemu vplyvu, mala by prijať potrebné opatrenia na zastavenie alebo predchádzanie svojmu príspevku a využiť svoj pákový efekt na čo najväčšie zmiernenie všetkých zostávajúcich vplyvov. Spoločnosť má pákový efekt vtedy, ak je schopná ovplyvniť zmenu nesprávnych postupov subjektu, ktorý spôsobuje škodu.

23. V *smerniciach* sa uznáva, že zodpovednosť by sa nemala presúvať zo subjektu, ktorý spôsobuje negatívny vplyv, na spoločnosť, s ktorou má obchodný vzťah. V tejto súvislosti, ak je spoločnosť priamo spojená s negatívnym vplyvom prostredníctvom obchodného vzťahu, ale nespôsobuje ho, ani k nemu neprispieva, nie je zodpovedná za zabezpečenie nápravy, hoci môže pri náprave zohrať úlohu, ale skôr formou využitia svojho pákového efektu alebo spoluprácou s inými subjektmi s cieľom ovplyvniť subjekt, ktorý spôsobuje negatívny vplyv, aby mu predchádzal, zmiernil ho alebo ho napravil. Ak spoločnosť nemá dostatočný pákový efekt, mala by zvážiť spôsoby, ako svoj pákový efekt zvýšiť. Spoločnosti môžu využiť alebo zvýšiť pákový vplyv viacerými spôsobmi, aby ovplyvnili subjekty, s ktorými majú obchodné vzťahy, napríklad prostredníctvom podpory, odbornej prípravy a budovania kapacít, angažovaním sa s cieľom vyzvať ich, aby predchádzali vplyvom a/alebo ich zmiernovali; začlenením očakávaní týkajúcich sa zodpovedného správania podnikov a náležitej starostlivosti do obchodných zmlúv, ako sú zmluvy o riadení, požiadavky na predbežnú kvalifikáciu potenciálnych dodávateľov, hlasovacie trusty a licenčné alebo franšízové zmluvy; prepojením podnikateľských stimulov s výsledkami v oblasti zodpovedného správania podnikov; spoluprácou s regulačnými orgánmi a tvorcami politík v otázkach zodpovedného správania podnikov; informovania o možnosti zodpovedného odstúpenia od zmluvy v prípade nedodržania očakávaní v oblasti zodpovedného správania podnikov, spoluprácou s inými spoločnosťami (na úrovni odvetvia, rizika alebo krajiny) s cieľom združiť pákový efekt a zaviesť spoločné štandardy zodpovedného správania podnikov. Medzi ďalšie faktory relevantné pre voľbu primeranej reakcie na identifikované riziká patrí závažnosť a pravdepodobnosť negatívnych vplyvov a význam daného dodávateľa pre spoločnosť.

24. Tieto *smernice* uznávajú, že existujú praktické obmedzenia týkajúce sa stupňa vplyvu pákového efektu, ktorý spoločnosti majú alebo môžu byť schopné dosiahnuť, na zmenu v správaní subjektov, s ktorými majú obchodné vzťahy. Týkajú sa vlastností výrobu a/alebo služieb, počtu dodávateľov a iných obchodných vzťahov, štruktúry a zložitosti dodávateľského reťazca, povahy obchodného vzťahu a príslušného negatívneho vplyvu. Napríklad v niektorých situáciách, keď dôjde k poskytnutiu služby alebo predaju alebo opätovnému predaju produktu, už spoločnosti nemusia mať dostatočnú schopnosť monitorovať svoje vplyvy alebo vyvíjať alebo budovať pákový efekt. V takýchto situáciách môže byť mimoriadne dôležité poušilovať sa o identifikáciu skutočných a potenciálnych vplyvov a prijať preventívne alebo zmiernujúce opatrenia ešte pred predajom a na mieste predaja.

25. Primerané reakcie v súvislosti s obchodným vzťahom môžu zahŕňať pokračovanie vzťahu v priebehu úsilia o zmiernenie rizika; dočasné pozastavenie vzťahu počas prebiehajúceho zmiernovania rizika; alebo, ako poslednú možnosť, ukončenie obchodného vzťahu buď po neúspešných pokusoch o zmiernenie, alebo ak spoločnosť považuje zmiernenie rizík za neuskutočniteľné, alebo z dôvodu závažnosti negatívneho vplyvu. Ak spoločnosti môžu vo vzťahu pokračovať a preukázať reálnu perspektívu alebo skutočné zlepšenie v priebehu času, je takýto prístup často vhodnejší než ukončenie obchodného vzťahu. Spoločnosti by mali zohľadniť aj potenciálne spoločenské, environmentálne a hospodárske negatívne vplyvy súvisiace s rozhodnutím ukončiť obchodný vzťah. Pri rozhodovaní o ukončení obchodného vzťahu by spoločnosti mali postupovať zodpovedne vrátanečasnej zmysluplnej konzultácie s príslušnými zainteresovanými stranami, a ak je to možné, prijatia vhodných a primeraných opatrení na predchádzanie alebo zmiernenie negatívnych vplyvov súvisiacich s ukončením obchodného vzťahu.

26. Spoločnosti sa môžu tiež spojiť s dodávateľmi a inými subjektmi v dodávateľskom reťazci, aby zlepšili svoj výkon v spolupráci s inými zainteresovanými stranami, tiež pomocou vzdelávania zamestnancov a iných foriem budovania kapacít, a aby podporili začlenenie zásad zodpovedného správania podnikov v súlade s týmito *smernicami* do svojej obchodnej praxe. V tejto súvislosti je osobitne dôležité spolupracovať s malými a strednými podnikmi, s ktorými majú obchodné vzťahy, a podporovať ich. Ak sú subjekty, s ktorými má spoločnosť obchodný vzťah, potenciálne vystavené protichodným požiadavkám od rôznych kupujúcich, mali by sa spoločnosti s náležitým zohľadnením obáv pred narúšaním hospodárskej súťaže zapojiť do odvetvovej spolupráce s ostatnými spoločnosťami, s ktorými majú spoločných dodávateľov, aby skoorinovali pravidlá pre dodávateľský reťazec a stratégie riadenia rizík, tiež pomocou zdieľania informácií.

27. Spoločnosti by sa tiež mali zapojiť do súkromných iniciatív alebo iniciatív s viacerými zainteresovanými osobami a do sociálneho dialógu o zodpovednom správaní podnikov, ako napríklad do iniciatív realizovaných podľa *rozhodnutia Rady o smerniciach OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov* vrátane postupov, ktoré sú k nemu pripojené.

28. Zmysluplné zapojenie zainteresovaných strán je kľúčovým prvkom procesu náležitej starostlivosti. V niektorých prípadoch môže byť zapojenie zainteresovaných strán tiež právom samo osebe. Zapojenie zainteresovaných strán zahŕňa interaktívne procesy spolupráce s príslušnými zainteresovanými stranami, napríklad prostredníctvom stretnutí, vypočutí alebo konzultačných konaní. Príslušnými zainteresovanými stranami sú osoby alebo skupiny alebo ich oprávnení zástupcovia, ktorí majú práva alebo záujmy, na ktoré sa zameriavajú tieto *smernice* a ktorých sa týkajú alebo mohli by sa týkať negatívne vplyvy súvisiace s činnosťami, produktmi alebo službami spoločnosti. Spoločnosti môžu pri zapojení uprednostniť najväčšie zasiahnuté alebo potenciálne zasiahnuté zainteresované strany. Podkladom pre stupeň zapojenia môže byť práve stupeň vplyvu na zainteresované strany. Zmysluplné zapojenie zainteresovaných strán má formu priebežnej spolupráce so zainteresovanými stranami, ktorá je obojsmerná, vykonávajú ju v dobrej viere účastníci na oboch stranách a reagujúce na názory zainteresovaných strán. Ak má byť zapojenie zainteresovaných strán zmysluplné a účinné, je dôležité zabezpečiť, aby bolo včasné, dostupné, vhodné a bezpečné pre zainteresované strany, a identifikovať a odstrániť potenciálne prekážky pre zapojenie zainteresovaných strán zo zraniteľných alebo marginalizovaných skupín. *Smernice OECD o náležitej starostlivosti pre zodpovedné správanie podnikov* a príslušné usmernenia OECD pre jednotlivé odvetvia ponúkajú spoločnostiam praktickú podporu pre zapojenie zainteresovaných strán, a to aj v rámci procesu náležitej starostlivosti. Zapojenie je osobitne dôležité pri plánovaní a rozhodovaní o projektoch alebo iných činnostiach, ktorých súčasťou je napríklad intenzívne využívanie pôdy alebo vody a ktoré by mohli významne ovplyvniť miestne komunity.

29. Napokon je dôležité poznamenať, že samoregulácia a iné iniciatívy v podobnom duchu vrátane týchto *smerníc* by nemali nezákonne zasahovať do hospodárskej súťaže a nemali by sa považovať za náhradu účinných právnych predpisov a regulácie zo strany vlád. Nadnárodné spoločnosti by sa samozrejme mali pri tvorbe kódexov a samoregulačných postupov vyhnúť potenciálnym deformačným účinkom na obchod a investovanie.

III. Zverejňovanie informácií

1. Spoločnosti by mali zohľadňovať zavedené politiky zverejňovania informácií v krajinách a odvetviach, kde pôsobia, a prihliadať na názory a informačné požiadavky akcionárov a ďalších príslušných zainteresovaných strán. Mali by pravidelne a včas zverejňovať spoľahlivé, jasné, úplné, presné, porovnateľné a dostatočne podrobné informácie o všetkých podstatných záležitostiach. Tieto informácie by sa mali zverejniť za spoločnosť ako celok, a podľa potreby by mali byť poskytované aj rozdelené podľa jednotlivých obchodných činností alebo geografických území. Politiky spoločností pre zverejňovanie informácií by mali byť vytvorené vzhľadom na charakter, veľkosť a umiestnenie spoločnosti, pričom by mali náležite zohľadňovať náklady, obchodné tajomstvo a iné záležitosti týkajúce sa hospodárskej súťaže.
2. Politiky spoločností pre zverejňovanie informácií by mali okrem iného zahŕňať dôležité informácie o:
 - a) finančných a prevádzkových výsledkoch spoločnosti,
 - b) cieľoch spoločnosti a informácie týkajúce sa udržateľnosti,
 - c) kapitálovej štruktúre, štruktúre skupiny a kontrolných mechanizmoch,
 - d) hlavných vlastníkoch akcií vrátane konečných užívateľov výhod a hlasovacích práv,
 - e) informácie o zložení správnej rady a jej členoch vrátane ich kvalifikácie, výberového konania, iných riadiacich funkcií spoločnosti a o tom, či správna rada považuje každého člena rady za nezávislého,
 - f) odmeňovaní členov správnej rady a kľúčových riadiacich pracovníkov,
 - g) transakciách s pridruženými osobami,
 - h) predvídateľných rizikových faktoroch,
 - i) štruktúrach a politikách riadenia, vrátane rozsahu súladu s vnútroštátnymi kódexmi alebo politikami správy a riadenia spoločností a procesom, ktorým sa vykonávajú,
 - j) dlhových zmluvách vrátane rizika nedodržania dohovorov.
3. Je tiež dôležité, aby spoločnosti oznamovali informácie o zodpovednom podnikaní, a to aj v rámci svojej zodpovednosti za vykonávanie náležitej starostlivosti. Niektoré z týchto informácií môžu byť tiež podstatné podľa odseku 2. Informácie o zodpovednom obchodnom správaní môžu zahŕňať:
 - a) číselné výkazy alebo výkazy o obchodnom správaní určené pre verejnosť vrátane informácií o politikách týkajúcich sa zodpovedného obchodného správania, ktoré vyjadrujú záväzky spoločnosti voči zásadám a štandardom obsiahnutým v *smerniciach* a jej plánoch na vykonávanie náležitej starostlivosti,
 - b) politiky a iné kódexy správania, k dodržiavaniu ktorých sa spoločnosť zaviazala, dátum ich prijatia a krajiny a subjekty, na ktoré sa takéto výkazy vzťahujú,
 - c) informácie o opatreniach prijatých na začlenenie politik o zodpovednom obchodnom správaní do riadiacich a dozorných orgánov spoločnosti,
 - d) identifikované oblasti významného vplyvu alebo rizík spoločnosti, negatívnych vplyvov alebo rizík

identifikovaných, prioritných a posúdených, spolu s kritériami určovania priority,

- e) výkonnosť vo vzťahu k vyhláseniam uvedeným v odseku 3 písm. a) a kódexom uvedeným v písmene b) vrátane opatrení prijatých na predchádzanie alebo zmiernenie rizík alebo vplyvov uvedených v odseku 3 písm. c) a d), podľa možnosti vrátane odhadovaných harmonogramov a referenčných hodnôt na zlepšenie a ich výsledkov vrátane zapojenia sa alebo spolupráce spoločnosti pri akejkoľvek náprave,
- f) informácie o internom audite, systémoch riadenia rizík a právneho súladu,
- g) informácie o vzťahoch so zamestnancami a inými zainteresovanými stranami,
- h) doplňujúce informácie v súlade s odporúčaniami na zverejňovanie informácií o zodpovednom správaní podnikov uvedenými v kapitolách IV a VI.

4. Spoločnosti by mali pripravovať a zverejňovať informácie v súlade s medzinárodne uznávanými účtovnými štandardmi a štandardmi zverejňovania a zdržať sa zverejňovania neúplných alebo nejasných informácií. Výročný externý audit by mal vykonávať nezávislý, kompetentný a kvalifikovaný audítor v súlade s medzinárodne uznávanými auditorskými, etickými a nezávislými normami s cieľom poskytnúť správnej rade a akcionárom primerané uistenie, že účtovná závierka bola vo všetkých dôležitých ohľadoch pripravená v súlade s platným rámcom finančného výkazníctva. S cieľom zvýšiť dôveryhodnosť informácií o zodpovednom správaní podnikov môžu spoločnosti požiadať o externé overenie o vierohodnosti takýchto informácií.

Komentár ku kapitole III: Zverejňovanie informácií

30. Účelom tejto kapitoly je pomôcť pri budovaní transparentnosti a zodpovednosti v súvislosti s fungovaním nadnárodných spoločností. Jasné a úplné informácie o spoločnostiach sú dôležité pre rôznych používateľov, od zainteresovaných osôb, potenciálnych investorov a finančnej komunity po ďalšie skupiny, ako sú napríklad pracovníci, miestne spoločenstvá, špeciálne záujmové skupiny, vlády a občianska spoločnosť ako taká. Aby sa zlepšilo verejné chápanie štruktúry a činností spoločností, ich podnikových politík a výkonnosti, pokiaľ ide o environmentálne, sociálne a správne záležitosti, by mala byť činnosť spoločností transparentná a spoločnosti by mali reagovať na čoraz sofistikovanejšie požiadavky verejnosti na informácie.

31. Prvý súbor odporúčaní týkajúcich sa zverejňovania informácií je totožný s informáciami uvedenými v *Zásadách správy a riadenia spoločností G20/OECD* [[OECD/LEGAL/0413](https://www.oecd.org/legal/g20/g20-oecd-principles-of-corporate-governance/)]. V súvisiacich anotáciách sú uvedené ďalšie usmernenia a odporúčania v týchto *smerniciach* by sa mali interpretovať v súvislosti s nimi. Prvý súbor odporúčaní pre zverejňovanie informácií sa zameriava predovšetkým na verejne obchodované spoločnosti a všetky podstatné záležitosti, ktoré sa ich týkajúce. Podstatné informácie možno definovať ako informácie, pri ktorých možno odôvodnene očakávať, že opomenutie alebo nesprávnosť ovplyvní posúdenie hodnoty spoločnosti investorom. To by zvyčajne zahŕňalo hodnotu, načasovanie a istotu budúcich peňažných tokov spoločnosti. Podstatné informácie možno definovať aj ako informácie, ktoré by rozumný investor považoval za dôležité pri rozhodovaní o investícii alebo hlasovaní. V rozsahu, v akom sa tieto odporúčania považujú za uplatniteľné vzhľadom na povahu, veľkosť a umiestnenie spoločností, môžu byť zároveň užitočným nástrojom na zlepšenie správy a riadenia v neobchodovaných spoločnostiach, napr. v súkromných alebo štátnych podnikoch. Tento súbor odporúčaní pre zverejňovanie informácií vyzýva k pravidelnému a včasnému zverejňovaniu spoľahlivých, jasných, úplných, presných, porovnateľných a dostatočne podrobných informácií o všetkých podstatných záležitostiach týkajúcich sa spoločností vrátane informácií o ich finančnej situácii, výkonnosti, udržateľnosti, vlastníctve a riadení. Pre akcionárov sú dôležité aj informácie o odmeňovaní správnej a výkonnej rady, ktoré by mali zahŕňať aj naviazanosť odmeňovania na dlhodobú výkonnosť, udržateľnosť a odolnosť spoločnosti. Od spoločností sa očakáva, že včas zverejnia informácie o podstatných zmenách vo svojich politikách odmeňovania platných pre členov vrcholových orgánov a kľúčových vedúcich pracovníkov, ako aj štandardizované a porovnateľné informácie o úrovniach alebo

výške odmeňovania, aby investori mohli posúdiť náklady a prínosy plánov odmeňovania a prínos systémov stimulov, ako sú systémy akciových opcií, k výkonnosti. Medzi ďalšie relevantné informácie, ktoré treba zverejňovať patria podstatné transakcie s pridruženými stranami a predvídateľné rizikové faktory.

32. *Smernice* obsahujú druhý súbor odporúčaní pre zverejňovanie informácií o zodpovednom správaní podnikov, ktoré sa týkajú skutočných alebo potenciálnych negatívnych vplyvov spoločností na ľudí, životné prostredie a prostredie a súvisiacich procesov náležitej starostlivosti, ktoré môžu byť podstatné pre rozhodovanie investora a ktoré môžu byť relevantné aj pre širší súbor zainteresovaných strán vrátane zamestnancov, zástupcov zamestnancov, miestne komunity a občiansku spoločnosť. V súvislosti so zverejňovaním informácií môžu byť postupy náležitej starostlivosti, ako sa uvádzajú v treťom odseku, užitočným prostriedkom na konzistentnú a dôveryhodnú identifikáciu a oznamovanie relevantných informácií o zodpovednom správaní podnikov vrátane informácií, ktoré sa považujú za podstatné. Týmto spôsobom môže náležitá starostlivosť podporiť spoločnosti pri identifikácii významných rizík a vplyvov a zvýšiť relevantnosť, kvalitu a porovnateľnosť zverejňovaných informácií podľa odsekov 2 a 3. Postupy náležitej starostlivosti môžu byť tiež prostriedkom na zabezpečenie dôveryhodného podávania správ o cieľoch a záväzkoch spoločností, pre ktoré nemusia existovať jasne identifikovateľné alebo merateľné ciele. Viacero jurisdikcií umožňuje alebo vyžaduje, aby sa zohľadňovali záujmy zainteresovaných strán a mnohé spoločnosti preto zverejňujú informácie o širšom súbore tém než o finančnej výkonnosti, prostredníctvom ktorých môžu všeobecnejšie preukázať svoj záväzok k dodržiavaniu postupov zodpovedného správania podnikov a ich plnenie. Tento druhý typ zverejňovania informácií alebo komunikácie s verejnosťou a s inými stranami, ktoré sú priamo ovplyvnené činnosťou spoločnosti, vzťahovať aj na iné subjekty než subjekty uvedené vo finančných výkazoch spoločnosti. Napríklad môže tiež obsahovať informácie o činnosti subdodávateľov a dodávateľov alebo partnerov v spoločných podnikoch alebo iných subjektoch, s ktorými má spoločnosť obchodný vzťah.

33. Dva typy zverejnení uvedené v odseku 2 a odseku 3 navzájom súvisia a niektoré informácie môžu byť relevantné pre obidva. Na posúdenie toho, ktoré informácie treba zverejniť podľa odseku 2, sa v *smerniciach* vychádza z koncepcie podstatnosti informácií. Informácie podľa odseku 2 vrátane informácií týkajúcich sa zodpovedného správania podnikov a náležitej starostlivosti by sa takisto mohli považovať za podstatné, ak pri ich opomenutí alebo nesprávnom uvedení možno odôvodnene očakávať, že ovplyvnia posúdenie hodnoty, načasovania a istoty budúcich peňažných tokov spoločnosti alebo rozhodnutí investora o investíciách alebo jeho hlasovaní. V priebehu času sa môže posúdenie podstatnosti informácií meniť v závislosti od miestneho kontextu, špecifických okolností fungovania spoločností a požiadaviek jurisdikcií. Používatelia finančných informácií a účastníci trhu potrebujú informácie o odôvodnene predvídateľných významných rizikách, ktoré môžu zahŕňať: riziká, špecifické pre odvetvie alebo geografické oblasti, kde spoločnosť pôsobí; závislosť od komodít a dodávateľských reťazcov; riziká finančného trhu vrátane úrokových sadzieb alebo menového rizika; riziká súvisiace s derivátmi a podsúvahovými transakciami; riziká súvisiace so správaním spoločnosti; riziká digitálnej bezpečnosti; riziká súvisiace s dodržiavaním predpisov; a riziká udržateľnosti, najmä riziká súvisiace s klímou. V niektorých jurisdikciách sa môže vyžadovať alebo odporúčať aj zverejňovanie informácií o udržateľnosti, ktoré sú rozhodujúce pre pracovníkov spoločnosti a kľúčové zainteresované strany, alebo informácie o vplyve spoločnosti na nediverzifikovateľné riziká.

34. Informácie zverejnené podľa odseku 3, ako aj riziká a vplyvy, ktoré sa nemusia zdať finančne podstatné, ale sú relevantné pre ľudí a planétu, môžu byť v určitom momente pre spoločnosť finančne podstatné.

35. Odporúčania pre zverejňovanie informácií v tejto kapitole a v *smerniciach* by nemali na spoločnosti uvaliť neprimeranú administratívnu alebo finančnú záťaž. Rovnako by sa od nich nemalo očakávať, že zverejnia informácie, ktoré môžu ohroziť ich konkurenčné postavenie, pokiaľ nie je zverejnenie potrebné pre plne informované rozhodnutia investorov a na to, aby nedošlo k zavádzaniu investorov.

36. Informácie by mali byť vypracované a zverejnené v súlade s medzinárodne uznávanými

účtovnými štandardmi a štandardmi zverejňovania. Výročný externý audit by mal vykonávať nezávislý, kompetentný a kvalifikovaný audítor v súlade s medzinárodne uznávanými audítorskými, etickými a nezávislými normami s cieľom poskytnúť primerané uistenie, že účtovná závierka bola vo všetkých dôležitých ohľadoch pripravená v súlade s platným rámcom finančného výkazníctva.

37. Mnohé spoločnosti prijali opatrenia určené na pomoc pri dodržiavaní právnych predpisov a noriem obchodného správania a na zvýšenie transparentnosti ich činností. Rastúci počet firiem vydal dobrovoľné kódexy zodpovedného správania podnikov, ktoré vyjadrujú záväzky voči medzinárodným štandardom a etickým hodnotám v oblastiach ako životné prostredie vrátane zmeny klímy a biodiverzity, ľudské práva, pracovné normy, ochrana spotrebiteľa alebo zdaňovanie. Tieto spoločnosti si vytvorili alebo si vytvárajú špeciálne systémy riadenia, ktoré ďalej rozvíjajú, a ktorých cieľom je im pomôcť dodržiavať tieto záväzky – týkajú sa informačných systémov, prevádzkových postupov a požiadaviek na odbornú prípravu.

38. Od spoločností sa môže vyžadovať, aby poskytovali správy podľa širšieho štandardu zverejňovania, ktoré si vyžadujú regulačné orgány alebo orgány na kótovanie, a v prípade, že je to v súlade s právnymi požiadavkami jurisdikcie a požiadavkami na zverejňovanie informácií, mali by sa snažiť prijať postupy a zosúladiť ich s novými globálnymi overenými postupmi a vyvíjajúcimi sa normami zverejňovania informácií, napríklad v oblasti klímy a emisií. Spoločnosti spolupracujú s mimovládnymi a medzivládnymi organizáciami pri tvorbe štandardov pre podávanie správ, ktoré zvyšujú ich schopnosť komunikovať o tom, ako ich činnosti ovplyvňujú výsledky trvalo udržateľného rozvoja.

39. Spoločnosti by mali aktívne oznamovať relevantné informácie o zodpovednom správaní, poskytovať ľahko dostupné, používateľsky ústretové, včasné, presné, jasné a úplné informácie, poskytovať finančne nenáročný prístup ku zverejneným informáciám a zvážiť využívanie informačných technológií na splnenie tohto cieľa. Informácie, ktoré sa sprístupňujú používateľom na domácich trhoch, by mali byť dostupné všetkým používateľom, ktorí o ne prejavia záujem. Spoločnosti by sa mali snažiť poskytovať informácie vhodným spôsobom pre rôzne cieľové skupiny, a môžu prijať osobitné opatrenia na sprístupnenie informácií skupinám, ktoré nemajú prístup k online alebo tlačovým médiám (napríklad skupinám obyvateľstva vo vzdialených regiónoch alebo chudobným skupinám, ktoré sú priamo ovplyvnené činnosťami spoločnosti).

40. Ak spoločnosti poveria preskúmaním informácií o zodpovednom správaní podnikov nezávislý, kompetentný a oprávnený subjekt, ktorý postupuje v súlade s medzinárodne uznávanými štandardmi, môžu tým prispieť k potvrdeniu a zvýšeniu dôveryhodnosti zverejnených informácií, ako aj k zvýšeniu kvality a porovnateľnejšiemu vykazovaniu.

IV. Ľudské práva

Štáty majú povinnosť ochraňovať ľudské práva. V rámci medzinárodne uznávaných ľudských práv by mali spoločnosti dodržiavať povinnosti súvisiace s medzinárodnými ľudskými právami krajín, v ktorých pôsobia, ako aj príslušné vnútroštátne zákony a nariadenia:

1. Dodržiavať ľudské práva, čo znamená, že by sa mali vyhýbať porušovaniu ľudských práv iných a mali by sa snažiť riešiť negatívne vplyvy na ľudské práva, do ktorých sú zapojené.
2. V kontexte svojich vlastných činností by sa mali snažiť nespôsobovať negatívne vplyvy na ľudské práva ani k nim neprispievať a riešiť ich, keď sa vyskytnú.
3. Hľadať spôsoby, ako zabrániť alebo zmierniť negatívne vplyvy na ľudské práva, ktoré priamo súvisia s ich činnosťami, produktmi alebo službami v obchodnom vzťahu, aj keď neprispievajú k takýmto vplyvom.
4. Verejne sa zaviazat' vo svojich politikách k dodržiavaniu ľudských práv.
5. Vykonávať náležitú starostlivosť v oblasti ľudských práv primeranú rozsahu, povahe a kontextu ich činností a závažnosti rizík negatívnych vplyvov na ľudské práva.
6. Zabezpečiť nápravu alebo spolupracovať prostredníctvom legitímnych procesov pri náprave negatívnych vplyvov na ľudské práva, ak sa zistí, že spoločnosť spôsobila tieto vplyvy alebo k nim prispela.

Komentár ku kapitole IV: Ľudské práva

41. Táto kapitola sa začína vyhlásením, ktoré stanovuje rámec pre osobitné odporúčania o dodržiavaní ľudských práv zo strany spoločností. Vychádza z rámca OSN pre podnikanie a ľudské práva s názvom „Chrániť, rešpektovať a naprávať“ a je v súlade s Hlavnými zásadami v oblasti podnikania a ľudských práv pre jeho vykonávanie, ako aj s Tripartitnou deklaráciou MOP o zásadách týkajúcich sa nadnárodných spoločností a sociálnej politiky.

42. V úvode a prvom odseku sa uznáva, že štáty majú povinnosť chrániť ľudské práva a že spoločnosti bez ohľadu na ich veľkosť, odvetvie, prevádzkový kontext, vlastníctvo a štruktúru by mali dodržiavať ľudské práva všade tam, kde pôsobia. Dodržiavanie ľudských práv je globálnym štandardom očakávaného správania sa spoločností bez ohľadu na schopnosti a/alebo ochotu štátov plniť si svoje záväzky v oblasti ochrany ľudských práv, a nezmenšuje tieto záväzky.

43. Neschopnosť štátu presadzovať príslušné vnútroštátne právne predpisy alebo plniť medzinárodné záväzky v oblasti ochrany ľudských práv alebo skutočnosť, že štát môže konať v rozpore s takýmito právnymi predpismi alebo medzinárodnými záväzkami, nezmenšuje očakávania, že spoločnosti budú ľudské práva dodržiavať. V krajinách, v ktorých sú vnútroštátne zákony a iné právne predpisy v rozpore s medzinárodne uznávanými ľudskými právami, by spoločnosti mali hľadať spôsoby, ako ľudské práva v čo najväčšej miere dodržiavať, čím v zmysle odseku 2 kapitoly o pojmoch a zásadách neporušujú vnútroštátne právne predpisy.

44. Vo všetkých prípadoch a bez ohľadu na krajinu alebo konkrétny kontext činnosti spoločností by sa mali zohľadňovať minimálne medzinárodne uznávané ľudské práva vyjadrené v Medzinárodnej listine ľudských práv, ktorá sa skladá zo Všeobecnej deklarácie ľudských práv a hlavných nástrojov, pomocou ktorých bola kodifikovaná: Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, a zásady týkajúce sa základných práv uvedených v Deklarácii Medzinárodnej organizácie práce o základných zásadách a právach pri práci.

45. Spoločnosti môžu ovplyvniť prakticky na celé spektrum medzinárodne uznávaných ľudských práv. V praxi môžu byť v istých odvetviach alebo okolnostiach niektoré ľudské práva ohrozenejšie, a preto sa im bude venovať zvýšená pozornosť. Situácia sa však môže meniť, takže všetky práva by sa mali pravidelne prehodnocovať. V závislosti od okolností môže byť potrebné, aby spoločnosti zvažili prijatie doplňujúcich noriem. Napríklad ak spoločnosti môžu mať negatívny vplyv na ľudské práva jednotlivcov patriacich k osobitným skupinám alebo populáciám, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť, mali by osobitne dbať na dodržiavanie ich ľudských práv. Spoločnosť by mali venovať osobitnú pozornosť akýmkoľvek osobitným negatívnym vplyvom na jednotlivcov, napríklad obhajcov ľudských práv, ktorí môžu byť vystavení zvýšenému riziku z dôvodu marginalizácie, zraniteľnosti alebo iných okolností, jednotlivco alebo ako členovia určitých skupín alebo populácií vrátane pôvodného obyvateľstva. Usmernenie OECD o náležitej starostlivosti vrátane usmernenia OECD o náležitej starostlivosti týkajúceho sa zodpovedného obchodného správania, usmernenia OECD o náležitej starostlivosti týkajúceho sa významnej angažovanosti zainteresovaných strán v ťažobnom sektore a usmernenia OECD-FAO pre zodpovedné poľnohospodárske dodávateľské reťazce poskytujú ďalšie praktické usmernenia v tejto súvislosti, a to aj v súvislosti so slobodným, predchádzajúcim a informovaným súhlasom (FPIC). V tejto súvislosti Spojené národy vo svojich nástrojoch ďalej rozpracovávajú práva pôvodných obyvateľov (Deklarácia OSN o právach pôvodných obyvateľov), príslušníkov národnostných alebo etnických, náboženských a jazykových menšín, žien, detí, osôb so zdravotným znevýhodnením a migrujúcich pracovníkov a ich rodín. V ozbrojených konfliktoch by spoločnosti mali dodržiavať aj normy medzinárodného humanitárneho práva. V súvislosti s ozbrojeným konfliktom alebo zvýšeným rizikom hrubého zneužívania by spoločnosti mali vykonávať zvýšenú náležitú starostlivosť týkajúcu sa negatívnych vplyvov vrátane porušovania medzinárodného humanitárneho práva.

46. V odseku 1 sa skutočné a potenciálne negatívne vplyvy na ľudské práva riešia prijatím primeraných opatrení na identifikáciu, prevenciu, ak je to možné, a na zmiernenie potenciálnych vplyvov na ľudské práva, nápravou skutočných vplyvov a vysvetlením spôsobov, akými spoločnosť rieši negatívne vplyvy na ľudské práva. Pojem „porušovanie“ znamená negatívne vplyvy, ktoré spoločnosť môže mať na ľudské práva jednotlivcov.

47. V odseku 2 sa odporúča, aby spoločnosti nespôsobovali negatívne vplyvy na ľudské práva ani k nim neprispievali prostredníctvom svojich vlastných činností, a pokiaľ sa takéto vplyvy vyskytnú, aby ich riešili. „Činnosti“ zahŕňajú konanie aj nekonanie spoločnosti. Ak spoločnosť spôsobuje alebo môže mať negatívny vplyv na ľudské práva, mala by prijať potrebné opatrenia na zastavenie alebo zabránenie tomuto vplyvu. Ak spoločnosť prispieva alebo môže prispievať k takémuto negatívnemu vplyvu, mala by prijať potrebné opatrenia na zastavenie alebo predchádzanie svojmu príspevku a využiť svoj pákový efekt na čo najväčšie zmiernenie všetkých zostávajúcich vplyvov. Spoločnosť má pákový efekt vtedy, ak je schopná ovplyvniť zmenu postupov subjektu, ktorý negatívne ovplyvňuje dodržiavanie ľudských práv.

48. Odsek 3 sa zaoberá zložitejšími situáciami, kedy spoločnosť neprispela k negatívnemu vplyvu na ľudské práva, ale tento vplyv napriek tomu priamo súvisí s jej činnosťami, produktmi alebo službami v rámci jej obchodného vzťahu s iným subjektom. Účelom odseku 3 nie je preniesť zodpovednosť zo subjektu spôsobujúceho negatívny vplyv na ľudské práva na spoločnosť, s ktorou má tento subjekt obchodný vzťah. Splnenie očakávaní uvedených v odseku 3 znamená, že spoločnosť, ktorá koná samostatne alebo v spolupráci s inými subjektmi, podľa potreby využije a v prípade potreby zvýši svoj pákový efekt s cieľom ovplyvniť subjekt, ktorý spôsobuje negatívny vplyv na ľudské práva, aby zabránila tomuto vplyvu alebo ho zmiernila. „Pojem „obchodný vzťah“ zahŕňa vzťahy s obchodnými partnermi, spoločnosťami v dodávateľskom reťazci a všetkými inými neštátnymi alebo štátnymi spoločnosťami, ktoré priamo súvisia s ich činnosťou, produktmi alebo službami. Medzi faktory, ktoré v takýchto situáciách vstúpia do výberu vhodného opatrenia, patrí pákový efekt spoločnosti vo vzťahu k dotknutému subjektu, ako kľúčový je daný vzťah pre spoločnosť, závažnosť vplyvu a či by ukončenie vzťahu s daným

subjektom malo negatívny vplyv na ľudské práva.

49. V odseku 4 sa odporúča, aby spoločnosti vyjadrili svoj záväzok dodržiavať ľudské práva prostredníctvom verejne dostupného vyhlásenia o politike spoločnosti, ktoré: (i) je schválené na najvyššej úrovni spoločnosti, (ii) vychádza z relevantných interných resp. externých odborných znalostí, (iii) stanovuje, čo sa očakáva od zamestnancov, obchodných partnerov a iných strán priamo spojených s jej činnosťami, produktmi alebo službami v súvislosti s ľudskými právami, (iv) je verejne dostupné a interne a externe oznámené všetkým zamestnancom, obchodným partnerom a iným príslušným stranám, (v) odráža sa v prevádzkových pravidlách a postupoch potrebných na plnenie tohto vyhlásenia v celej spoločnosti.

50. V odseku 5 sa odporúča, aby spoločnosti vykonávali náležitú starostlivosť v oblasti ľudských práv. Tento proces zahŕňa posúdenie skutočných a potenciálnych vplyvov na ľudské práva, integráciu a konanie na základe zistení, sledovanie reakcií, ako aj informovanie o tom, ako spoločnosti riešia vplyvy. Náležitá starostlivosť v oblasti ľudských práv môže byť súčasťou širších podnikových systémov riadenia rizika, ak ide o viac než len zisťovanie a riadenie podstatných rizík pre samotnú spoločnosť a zahŕňa aj riziká pre držiteľov práv. Je to priebežná činnosť, keďže riziká v oblasti ľudských práv sa môžu počas vývoja činností spoločnosti a jej prevádzkovej situácie meniť. Doplnujúce usmernenia o náležitej starostlivosti, a to aj vo vzťahu k dodávateľským reťazcom, a primerané reakcie na riziká vznikajúce v dodávateľských reťazcoch sú uvedené v odsekoch A.11 až

A.13 kapitoly Všeobecné pravidlá a v ich komentároch. Usmernenia OECD o náležitej starostlivosti pre zodpovedné správanie podnikov ponúkajú ďalšie usmernenia pre konkrétne odvetvia a otázky súvisiace s rizikami, a to aj na medzisektorovej úrovni. Počas vykonávania náležitej starostlivosti v oblasti ľudských práv môže byť potrebné zohľadniť odlišné a prelínajúce sa riziká vrátane rizík súvisiacich s individuálnymi charakteristikami alebo zraniteľnými alebo marginalizovanými skupinami. V tejto súvislosti je dôležité do procesu zmysluplne zapojiť zainteresované strany a prípadne zvážiť aj možnosti, ako čo najlepšie využiť výsledky trvalo udržateľného rozvoja v prospech takýchto skupín.

51. Ak spoločnosti v rámci procesu náležitej starostlivosti v oblasti ľudských práv alebo inými prostriedkami zistia, že zapríčinili negatívny vplyv alebo k nemu prispeli, v *smerniciach* sa odporúča, aby prostredníctvom legitímnych postupov zabezpečili nápravu alebo aby pri nej spolupracovali. Spoločnosti by mali zaviesť procesy, ktoré im umožnia vykonať nápravu negatívneho vplyvu alebo sa do nápravy zapojiť. Niektoré situácie si vyžadujú spoluprácu so súdnymi alebo štátnymi mimosúdnyimi mechanizmami. V iných situáciách môžu byť účinným prostriedkom na zabezpečenie takýchto procesov pre osoby, ktoré sú potenciálne ovplyvnené činnosťou spoločnosti, mechanizmy na riešenie sťažností na prevádzkovej úrovni, ak spĺňajú základné kritéria oprávnenosti, dostupnosti, predvídateľnosti, spravodlivosti, compatibility s týmito *smernicami* a transparentnosti a sú založené na dialógu a aktívnej účasti s cieľom usilovať sa o dohodnuté riešenia. Takéto mechanizmy môže prevádzkovať spoločnosť sama alebo v spolupráci s ďalšími zainteresovanými stranami a môžu byť zdrojom nepretržitého učenia sa. Mechanizmy na riešenie sťažností na prevádzkovej úrovni by sa nemali používať na to, aby podkopávali úlohu odborových organizácií pri riešení pracovných sporov, ani by takéto mechanizmy nemali brániť v prístupe k súdnym alebo mimosúdnym mechanizmom na riešenie sťažností, vrátane národných kontaktných miest podľa týchto *smerníc*.

V. Pracovnoprávne a odvetvové vzťahy

Spoločnosti by mali v rámci platných právnych predpisov, nariadení a bežných pracovnoprávných vzťahov a postupov zamestnávania, ako aj v rámci platných medzinárodných pracovných noriem zabrániť akýmkoľvek nezákonným postupom v oblasti pracovnoprávných a odvetvových vzťahov a v súlade s očakávaniami náležitej starostlivosti opísanými v kapitolách II a IV:

1.

- a) Rešpektovať právo zamestnancov zakladať odborové zväzy a zastupiteľské organizácie podľa vlastného výberu alebo vstupovať do nich, a to aj tým, že sa zdržia zasahovania do rozhodnutia zamestnancov založiť alebo vstúpiť do odborových zväzov alebo zastupiteľských organizácií podľa vlastného výberu.
- b) Rešpektovať právo zamestnancov na uznanie odborových zväzov a zastupiteľských organizácií podľa vlastného výberu na účely kolektívneho vyjednávania a zapojiť sa do konštruktívnych rokovaní, či už jednotlivcovo, alebo prostredníctvom združení zamestnávateľov, s takýmito zástupcami s cieľom dosiahnuť dohodu o pracovných podmienkach.
- c) Prispievať k účinnému zrušeniu detskej práce a prijímať okamžité a účinné opatrenia na bezodkladné zaistenie zákazu a odstránenia najhorších foriem detskej práce.
- d) Prispievať k odstráneniu všetkých foriem nútenej alebo povinnej práce a urýchlene prijať okamžité a účinné opatrenia na odstránenie nútenej alebo povinnej práce.
- e) Riadiť sa vo všetkých činnostiach princípom rovnosti príležitostí a zaobchádzania v zamestnaní a nediskriminovať svojich zamestnancov, čo sa týka ich zamestnania alebo povolania z dôvodov ako rasa, farba pleti, pohlavie, vek, vierovyznanie, politický názor, národnostný alebo sociálny pôvod, zdravotné znevýhodnenie či iný stav, ak výber týkajúci sa charakteristík zamestnancov nie je podložený zavedenými vládnyimi politikami, ktorých špecifickým cieľom je zvyšovať rovnosť pracovných príležitostí alebo ktoré sa vzťahujú na nevyhnutné požiadavky týkajúce sa konkrétneho pracovného miesta.
- f) Vytvoriť bezpečné a zdravé pracovné prostredie v súlade s Deklaráciou MOP o základných zásadách a právach pri práci.

2.

- a) Poskytnúť zástupcom zamestnancov také možnosti, ktoré môžu byť potrebné na pomoc pri príprave účinných kolektívnych zmlúv.
- b) Zástupcom zamestnancov poskytovať informácie potrebné na zmysluplné rokovania o pracovných podmienkach.
- c) Zamestnancom a ich zástupcom poskytovať informácie, ktoré im umožnia vytvoriť si pravdivý a verný obraz o výsledkoch subjektu alebo, ak je to vhodné, o výsledkoch celej spoločnosti.

3. Podporovať konzultácie a spoluprácu medzi zamestnávateľmi a zamestnancami a ich zástupcami prostredníctvom legitímnych procesov, štruktúr alebo mechanizmov týkajúcich sa záležitostí spoločného záujmu.

4.

- a) Dodržiavať štandardy zamestnávania, zmluvné dojednania a pracovnoprávne vzťahov vo všetkých svojich prevádzkach.
 - b) Ak pôsobia nadnárodné spoločnosti v iných krajinách, mzdy, benefity a pracovné podmienky ponúkané v ich prevádzkach by nemali byť pre zamestnancov menej výhodné ako tie, ktoré ponúkajú porovnateľní zamestnávateľi v hostiteľskej krajine. Ak porovnateľní zamestnávateľi neexistujú, spoločnosti by mali poskytovať najlepšie možné mzdy, benefity a pracovné podmienky v rámci vládnych politík a platných medzinárodných noriem. Mali by sa odvíjať od ekonomického postavenia spoločnosti, ale mali by byť minimálne dostačujúce na uspokojenie základných potrieb zamestnancov a ich rodín.
 - c) Dodržiavať najvyššie štandardy bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
5. V čo najväčšej možnej miere zamestnávať vo svojich prevádzkach miestnych zamestnancov a poskytovať im zaškolenie s cieľom zlepšiť úroveň ich zručností v spolupráci so zástupcami zamestnancov a prípadne s príslušnými štátnymi orgánmi.
6. Pri zvažovaní zmien vo svojich činnostiach, ktoré by mali významný dopad na zamestnanie, najmä v prípade ukončenia prevádzky subjektu, ktoré by bolo spojené s hromadným prepúšťaním, náležite oboznámiť zástupcov svojich zamestnancov v ich organizačných jednotkách s takouto zmenou a v prípade potreby sa obrátiť aj na príslušné štátne orgány a spolupracovať so zástupcami zamestnancov a príslušnými štátnymi orgánmi s cieľom čo najviac zmierniť negatívne vplyvy. Vzhľadom na osobitné okolnosti každého prípadu by bolo vhodné, keby vedenie spoločnosti mohlo tieto skutočnosti oznámiť ešte pred prijatím konečného rozhodnutia. Na zabezpečenie zmysluplnej spolupráce na zmiernenie účinkov takýchto rozhodnutí sa môžu použiť aj iné prostriedky.
7. Pri rokovaní so zástupcami zamestnancov v dobrej viere o pracovných podmienkach alebo ak si zamestnanci uplatňujú právo organizovať sa, nehroziť presunom časti alebo celej organizačnej jednotky z danej krajiny ani presunom pracovníkov z čiastkových subjektov spoločnosti do inej krajiny s cieľom nenáležite ovplyvniť tieto rokovania alebo zmať uplatňovanie práva organizovať sa alebo kolektívne vyjednávať.
8. Umožniť oprávneným zástupcom svojich zamestnancov zúčastniť sa rokovaní o kolektívnom vyjednávaní alebo o vzťahoch zamestnancov a vedenia a umožniť jednotlivým stranám konzultovať záležitosti spoločného záujmu so zástupcami vedenia, ktorí sú oprávnení v tejto oblasti prijímať rozhodnutia.

Komentár ku kapitole V: Pracovnoprávne a odvetvové vzťahy

52. Táto kapitola začína vyhlásením, ktoré sa odvoláva na „platné“ právne predpisy a nariadenia, čím sa má uznať skutočnosť, že nadnárodné spoločnosti síce pôsobia v rámci jurisdikcie jednotlivých krajín, ale môžu podliehať vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni regulácie záležitostí pracovnoprávných a odvetvových vzťahov. Pojmy „bežné pracovné vzťahy“ a „postupy zamestnávania“ sú dostatočne široké na to, aby umožňovali rôzne výklady vzhľadom na rôzne vnútroštátne okolnosti – napríklad rôzne možnosti vyjednávania poskytnuté pracovníkom podľa vnútroštátnych právnych predpisov a nariadení.

53. Na stanovovanie a riešenie medzinárodných pracovných noriem a na podporu základných práv pri práci, ako sa uznáva v Deklarácii o základných zásadách a právach pri práci, je príslušným orgánom Medzinárodná organizácia práce (MOP). *Smernice* ako nezáväzný nástroj zohrávajú úlohu v podpore dodržiavania týchto noriem a zásad medzi nadnárodnými spoločnosťami. Ustanovenia kapitoly *smerníc* odrážajú príslušné ustanovenia Deklarácie o základných zásadách a právach pri práci, ako aj Tripartitnej deklarácie MOP o zásadách týkajúcich sa nadnárodných podnikov a sociálnej politiky (Deklarácia MOP o NNP). V deklarácii MOP o NNP sa stanovujú zásady v oblasti zamestnanosti, odbornej prípravy, pracovných podmienok a pracovnoprávných vzťahov, zatiaľ čo *smernice* OECD riešia všetky hlavné aspekty správania spoločností. *Smernice* OECD aj Deklarácia MOP o NNP sa zaoberajú správaním,

ktoré sa očakáva od spoločností, a ich cieľom je fungovať súbežne, nie si vzájomne protirečiť. Deklarácia MOP o NNP môže byť preto užitočná na pochopenie *smerníc* v tom zmysle, že sú rozpracované podrobnejšie.

Zodpovednosť za následné postupy podľa Deklarácie MOP o NNP a *smerníc* je však inštitucionálne oddelená.

54. Terminológia použitá v kapitole V je v konzistentná s terminológiou používanou v Deklarácii MOP o NNP. Uznáva sa, že v prípade neexistencie pracovnoprávneho vzťahu sa však od spoločností očakáva, že budú konať v súlade s odporúčaniami týkajúcimi sa náležitej starostlivosti založenej na rizikách a odporúčaniami pre dodávateľský reťazec v odsekoch.

A.11 až A.14 kapitoly II o všeobecných pravidlách. Je to dôležité najmä v odvetviach, v ktorých môže byť bežnejšia neformálnosť, krátkodobé formy organizácie práce, nedostatky v oblasti dôstojnej práce a digitálna transformácia.

55. Tieto odporúčania nezasahujú do skutočných občianskych a obchodných vzťahov, ich cieľom je skôr zabezpečiť, aby jednotlivci v pracovnoprávnom vzťahu mali ochranu, ktorá im prináleží v kontexte týchto *smerníc*.

56. Odsek 1 tejto kapitoly je formulovaný tak, aby odrážal všetky základné zásady a práva pri práci, ktoré sú obsiahnuté v Deklarácii MOP o základných zásadách a právach pri práci, konkrétne slobodu združovania a právo na kolektívne vyjednávanie, účinné zrušenie detskej práce, odstránenie všetkých foriem nútenej alebo povinnej práce, odstránenie diskriminácie v zamestnaní a povolani a podporu bezpečného a zdravého pracovného prostredia. Tieto zásady a práva boli spracované vo forme osobitných práv a povinností v dohovoroch MOP uznaných za základné.

57. V odseku 1 písm. c) sa odporúča, aby nadnárodné podniky prispievali k účinnému zrušeniu detskej práce v zmysle Deklarácie MOP o základných zásadách a právach pri práci. Dlhodobými nástrojmi MOP o detskej práci sú dohovor č. 138 a odporúčanie č. 146 (oba prijaté v roku 1973) týkajúce sa minimálneho veku na zamestnanie a dohovor MOP č. 182 a odporúčanie 190 týkajúce sa najhorších foriem detskej práce. Prostredníctvom svojich postupov v oblasti riadenia práce, vytvárania kvalitnej, dobre platenej a dôstojnej práce a svojho prínosu k hospodárskemu rastu môžu nadnárodné spoločnosti zohrávať pozitívnu úlohu pri riešení základných príčin chudoby vo všeobecnosti, a najmä detskej práce. Je dôležité uznať a podporiť úlohu nadnárodných spoločností v hľadaní trvalého riešenia problému detskej práce. V tejto súvislosti si zaslúži osobitnú pozornosť zvyšovanie úrovne vzdelania detí žijúcich v hostiteľských krajinách.

58. V odseku 1 písm. d) sa odporúča, aby spoločnosti prispievali k odstráneniu všetkých foriem nútenej a povinnej práce, čo je ďalšia zásada vyplývajúca z Deklarácie MOP o základných zásadách a právach pri práci, ktorá je uznaná za ľudské právo na oslobodenie od nútenej a povinnej práce v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach (ICCPR). Odkaz na toto základné pracovné právo vychádza z dohovoru MOP č. 29 z roku 1930 a jeho protokolu z roku 2014 a dohovoru 105 z roku 1957. Dohovor č. 29 vyzýva vlády, aby „v čo najkratšom čase potlačili využívanie nútenej alebo povinnej práce vo všetkých jej formách“, zatiaľ čo dohovor č. 105 vyzýva vlády, aby „potláčali a nevyužívali žiadnu formu nútenej alebo povinnej práce“ na určité vymenované účely (napríklad ako prostriedok politického nátlaku alebo pracovnej disciplíny) a aby „prijali účinné opatrenia na zaistenie (jej) okamžitého a úplného zrušenia“. MOP je zároveň kompetentným orgánom, ktorý rieši zložitú otázku práce vo väzniciach, najmä pokiaľ ide o najímanie si väzňov (alebo ich uvoľnenie) súkromnými osobami, spoločnosťami alebo združeniami. Spoločnosti by mali prijať potrebné opatrenia na predchádzanie obchodovaniu s ľuďmi, a to aj na účely zákazu nútenej práce, a riešiť donucovacie prostriedky vrátane dlhového otroctva. Mali by reagovať na ukazovatele stanovené v súbore ukazovateľov nútenej práce MOP a posilniť transparentnosť v opatreniach prijatých na riešenie rizík nútenej práce spojených s ich prevádzkami, výrobkami a službami.

59. Odkaz na zásadu nediskriminácie v súvislosti so zamestnaním a povolani v odseku 1 písm. e) sa považuje za odkaz na také podmienky, ako sú prijímanie do zamestnania, pridelenie pracovného

miesta, prepustenie, odmena a benefity, povýšenie, presun alebo premiestnenie, ukončenie pracovného pomeru, odborná príprava a odchod do dôchodku. V zozname neprípustných dôvodov diskriminácie prevzatom z dohovoru MOP č. 111 o diskriminácii (zamestnanosť a zamestnanie), dohovoru MOP č. 100, dohovoru MOP č.183 o ochrane materstva, Dohovoru MOP č. 159 o zamestnávaní (osôb so zdravotným znevýhodnením), odporúčania MOP č.162 pre starších pracovníkov a odporúčania MOP č. 200 pre prácu osôb postihnutých vírusom HIV a ochorením AIDS sa uvádza, že akékoľvek rozlišovanie, vylúčenie alebo uprednostnenie osoby z týchto dôvodov sa považuje za porušenie týchto dohovorov, odporúčaní a kódexov. Slovné spojenie „iný stav“ znamená na účely týchto *smerníc* činnosť odborov a osobné charakteristiky, ako je vek, zdravotné znevýhodnenie, pohlavie, tehotenstvo, rodinný stav, sexuálna orientácia alebo ochorenie HIV. V súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. e) sa od spoločností očakáva, že budú podporovať rovnaké príležitosti pre všetkých s osobitným dôrazom na rovnaké kritériá výberu, odmeňovania, odbornej prípravy a povyšovania, ako aj rovnaké uplatňovanie týchto kritérií, a zabrániť diskriminácii alebo prepúšťaniu z dôvodu manželstva, tehotenstva alebo rodinných povinností. V tejto súvislosti je relevantný Dohovor MOP č. 190 o násilí a obťažovaní.

60. V odseku 1 písm. f) sa odporúča, aby všetky spoločnosti zabezpečili bezpečné a zdravé pracovné prostredie, a to aj tým, že budú predchádzať nehodám a zraneniam, ktoré vyplývajú z práce, súvisia s ňou alebo k nim dochádza v priebehu práce, a to tak, že v rozumnej miere minimalizujú príčiny nebezpečenstiev, ktoré sú vlastné pracovnému prostrediu.

61. V odseku 2 písm. c) tejto kapitoly sa očakáva, že spoločnosti poskytnú svojim pracovníkom a ich zástupcom informácie, ktoré ukazujú „pravdivý a verný obraz“ o činnosti spoločnosti. Sú to najmä nasledujúce informácie: štruktúra spoločnosti, jej hospodárska a finančná situácia a vyhliadky, negatívne vplyvy spoločnosti na zdravie a bezpečnosť životného prostredia, trendy v oblasti zamestnanosti a očakávané významnejšie zmeny v prevádzke so zohľadnením oprávnených požiadaviek na dodržiavanie obchodného tajomstva. Dodržiavanie obchodného tajomstva môže znamenať, že informácie o určitých bodoch sa nemusia poskytovať alebo sa nesmú poskytovať bez ochranného zabezpečenia.

62. Odkaz na konzultačné formy účasti pracovníkov v odseku 3 kapitoly je prevzatý z odporúčania MOP č.94 o konzultáciách a spolupráci medzi zamestnávateľmi a pracovníkmi na úrovni spoločnosti. Takisto je v súlade s ustanovením v Deklarácii MOP o NNP. Takéto konzultačné dojednania nemajú nahrádzať právo pracovníkov na vyjednávanie o pracovných podmienkach. Súčasťou odseku 8 je aj odporúčanie o konzultačných zmluvách v súvislosti s pracovnými dojednaniaми.

63. V odseku 4 sa normy v oblasti pracovnoprávných a odvetvových vzťahov chápu tak, že zahŕňajú dojednania o odmene a úprave pracovného času. Odvolanie sa na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci znamená, že nadnárodné spoločnosti by sa mali riadiť bežnými regulačnými normami a odvetvovými normami s cieľom minimalizovať riziko úrazov a zranení, ktoré vznikajú zo zamestnania, súvisia s ním alebo sa v ňom vyskytujú. Toto nabáda spoločnosti k tomu, aby zvýšili úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo všetkých častiach svojej prevádzky dokonca aj vtedy, keď to nemusia platné nariadenia v krajinách, v ktorých pôsobia, formálne požadovať. Takisto to nabáda spoločnosti, aby rešpektovali schopnosť pracovníkov opustiť pracovisko, ak existuje dôvodné podozrenie, že bezprostredne a vážne ohrozuje ich zdravie alebo bezpečnosť. Vzhľadom na význam a komplementárnosť medzi súvisiacimi odporúčaniami sú bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci spomenuté aj v iných častiach týchto *smerníc*, najmä v kapitole o záujmoch spotrebiteľov a životnom prostredí. V odporúčaní MOP č.194 o zozname chorôb z povolania sa uvádza orientačný zoznam chorôb z povolania, ako aj metodické postupy a príručky, ktoré môžu spoločnosti zohľadniť pri vykonávaní tohto odporúčania *smerníc*. Ďalšie usmernenia pre spoločnosti v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sú k dispozícii v časti IV (Opatrenia na úrovni podnikov) dohovoru MOP č. 155 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a v Usmerneniach o systémoch riadenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (MOP-BOZP).

64. Odporúčanie v odseku 5 tejto kapitoly nabáda nadnárodné spoločnosti k tomu, aby najímali príslušnú časť zamestnancov, vrátane vedúcich pracovníkov, z miestnej pracovnej sily a aby ich zaškolili. Odborná príprava zameraná na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu by mala

zohľadňovať budúce zmeny v činnostiach a potrebách zamestnávateľov vrátane tých, ktoré reagujú na spoločenské a environmentálne technologické zmeny, riziká a príležitosti spojené s automatizáciou, digitalizáciou, spravodlivou transformáciou a udržateľným rozvojom. Znenie tohto odseku o odbornej príprave a úrovni zručností dopĺňa znenie odseku A.4 kapitoly Všeobecné pravidlá o podpore tvorby ľudského kapitálu. Odkaz na miestnych pracovníkov dopĺňa znenie nabádajúce k budovaniu miestnych kapacít v odseku A.3 kapitoly Všeobecné pravidlá. Podľa odporúčania MOP č. 195 o rozvoji ľudských zdrojov by spoločnosti mali v čo najväčšej možnej miere investovať do odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania a zároveň zabezpečiť rovnaké príležitosti na odbornú prípravu pre ženy a iné zraniteľné skupiny, ako sú mladí ľudia, osoby s nízkou kvalifikáciou, osoby so zdravotným znevýhodnením, migranti, starší pracovníci a pôvodné obyvateľstvo.

65. Spoločnosti zohrávajú významnú úlohu pri podpore a vytváraní dôstojnej práce. V odseku 6 sa odporúča, aby spoločnosti náležite oznámili zástupcom pracovníkov a príslušným štátnym orgánom zmeny v prevádzke, ktoré by mali zásadný vplyv na živobytie ich zamestnancov, najmä ukončenie činnosti subjektu alebo prechod na automatizáciu spojené s hromadným alebo rozsiahlym prepúšťaním zamestnancov. Ako sa v ňom uvádza, účelom tohto ustanovenia je poskytnúť príležitosť na spoluprácu s cieľom zmierniť účinky takýchto zmien. Ide o dôležitú zásadu, ktorá je často prítomná v zákonoch o sektorových vzťahoch a praktikách krajín, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, hoci prístupy k zaisteniu príležitosti pre zmysluplnú spoluprácu nie sú vo všetkých týchto krajinách rovnaké. V tomto odseku sa tiež uvádza, že by bolo vhodné, ak by vzhľadom na osobitné okolnosti vedenie mohlo poskytnúť takéto oznámenie ešte pred prijatím konečného rozhodnutia. Oznámenie pred prijatím konečného rozhodnutia je často zakotvené v zákonoch o sektorových vzťahoch a praktikách v mnohých krajinách, ktoré sa riadia týmito *smernicami*. Nie je však jediným prostriedkom na poskytnutie príležitosti na zmysluplnú spoluprácu s cieľom zmierniť účinky takýchto rozhodnutí a zákony a prax ostatných krajín, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, poskytujú aj iné prostriedky, ako napríklad stanovené obdobia, počas ktorých sa musia uskutočniť konzultácie pred prijatím konečného rozhodnutia.

VI. Životné prostredie

Spoločnosti zohrávajú kľúčovú úlohu v tvorbe udržateľných hospodárstiev a môžu prispieť k účinnej a progresívnej reakcii na globálne, regionálne a miestne environmentálne výzvy vrátane naliehavej hrozby zmeny klímy. V rámci zákonov, nariadení a správnych postupov krajín, v ktorých vykonávajú svoje obchodné činnosti, ako aj vzhľadom na relevantné medzinárodné zmluvy, zásady, ciele a normy, by spoločnosti mali vo svojich činnostiach náležitým spôsobom prihliadať na ochranu životného prostredia a tým aj na ochranu pracovníkov, komunít a spoločnosti v širšom zmysle slova, vyhýbať sa negatívnym vplyvom na životné prostredie a riešiť ich a prispievať k naplneniu širšieho cieľa trvalo udržateľného rozvoja. Spoločnosti môžu spôsobovať celý rad negatívnych vplyvov na životné prostredie. Patria medzi ne okrem iného:

- a) zmena klímy,
- b) strata biodiverzity,
- c) degradácia pozemných, morských a sladkovodných ekosystémov,
- d) odlesňovanie,
- e) znečistenie ovzdušia, vody a pôdy,
- f) nesprávne nakladanie s odpadmi vrátane neprávneho nakladania s nebezpečnými látkami.

Dôležité rozdiely medzi vplyvmi na životné prostredie sú uvedené v komentároch k tejto kapitole, a to aj pokiaľ ide o zmenu klímy a spôsob, akým by sa mal zvážiť vzťah jednotlivých spoločností k takýmto vplyvom v kontexte príslušných rámcov.

Spoločnosti by mali najmä:

1. Vytvoriť a udržiavať systém environmentálneho manažmentu vhodný pre danú spoločnosť, jej činnosti, výrobky a služby počas celého ich životného cyklu, a to aj vykonávaním náležitej starostlivosti súvisiacej s rizikom negatívnych vplyvov na životné prostredie, ako sa opisuje v kapitole II, čo zahŕňa:
 - a) identifikáciu a posudzovanie negatívnych vplyvov na životné prostredie spojených s činnosťami, výrobkami alebo službami spoločnosti, a to aj prostredníctvom zberu a vyhodnocovania primeraných a včasných informácií o negatívnych vplyvoch súvisiacich s ich činnosťami, výrobkami a službami a v prípadoch, keď činnosti môžu mať podstatné negatívne vplyvy na životné prostredie, formou vypracovania primeraného hodnotenia vplyvov na životné prostredie,
 - b) stanovenie a implementáciu merateľných cieľov a stratégií na riešenie negatívnych vplyvov na životné prostredie súvisiacich s ich prevádzkou, výrobkami a službami a na zlepšenie environmentálneho správania. Ciele by mali byť založené na vedeckých poznatkoch, v súlade s príslušnými vnútroštátnymi politikami a medzinárodnými záväzkami a cieľmi a mali by vychádzať z osvedčených postupov,
 - c) pravidelné overovanie účinnosti stratégií, monitorovanie pokroku v dosahovaní environmentálnych cieľov a pravidelné preskúmavanie relevantnosti cieľov a stratégií,

- d) poskytovanie primeraných, merateľných, overiteľných (v relevantných prípadoch) a včasných informácií verejnosti, pracovníkom a iným relevantným zainteresovaným stranám o vplyvoch na životné prostredie súvisiacich s ich činnosťami, výrobkami a službami na základe najlepších dostupných informácií a informovanie o pokroku v plnení cieľov a zámerov opísaných v odseku 1 písm. b),
 - e) nápravu alebo spoluprácu pri náprave negatívnych vplyvov, ak je potrebná na riešenie negatívnych vplyvov na životné prostredie, ktoré spoločnosť spôsobila, alebo k nim prispela, a využívanie pákového efektu na ovplyvňovanie iných subjektov, ktoré spôsobujú negatívne vplyvy na životné prostredie alebo k nim prispievajú, s cieľom dosiahnuť nápravu.
2. Zmysluplne zapájať príslušné zainteresované strany zasiahnuté negatívnymi vplyvmi na životné prostredie súvisiacimi s prevádzkou, produktmi alebo službami spoločnosti.
 3. V súlade s vedeckým a technickým chápaním rizík, kde existuje riziko vážneho alebo nezvratného poškodenia životného prostredia, a tiež s prihliadnutím na ľudské zdravie a bezpečnosť, nevyužívať nedostatok úplnej vedeckej istoty ako dôvod na odloženie uplatňovania nákladovo efektívnych opatrení na predchádzanie takýmto škodám alebo ich minimalizáciu.
 4. Udržiavať krízové plány na prevenciu, zmierňovanie a kontrolu závažného poškodenia životného prostredia a zdravia spôsobeného ich činnosťou vrátane nehôd a núdzových situácií, ako aj mechanizmy na okamžité informovanie kompetentných orgánov.
 5. Pribežne sa snažiť zlepšovať správanie sa k životnému prostrediu na úrovni spoločnosti a v náležitých prípadoch aj na úrovni subjektov, s ktorými majú obchodné vzťahy, a to podporou aktivít ako napríklad:
 - a) zavádzanie technológií, ak je to možné, najlepších dostupných technológií, na zlepšenie správania sa k životnému prostrediu,
 - b) vytvorenie a poskytovanie výrobkov alebo služieb, ktoré nemajú žiadne nenáležité vplyvy na životné prostredie, sú bezpečné pri určenom používaní, sú trvanlivé, opraviteľné, dajú sa opätovne použiť, recyklovať alebo bezpečne likvidovať, vyrábajú sa environmentálne vhodným spôsobom, ktorý využíva prírodné zdroje udržateľným spôsobom, minimalizuje v čo najväčšej možnej miere energetické a materiálové vstupy, ako aj tvorbu znečistenia, emisií skleníkových plynov a odpadu, najmä nebezpečného odpadu,
 - c) podpora vyššej úrovne informovanosti zákazníkov o environmentálnych dôsledkoch používania výrobkov a služieb spoločnosti, a to aj poskytovaním relevantných a presných informácií o ich vplyvoch na životné prostredie (napríklad o emisiách skleníkových plynov, vplyvoch na biodiverzitu, efektívnom využívaní zdrojov, opraviteľnosti a recyklovateľnosti alebo iných otázkach týkajúcich sa životného prostredia),
 6. Poskytovať primerané vzdelávanie a odbornú prípravu pracovníkom o otázkach životného prostredia, zdravia a bezpečnosti vrátane nakladania s bežným a nebezpečným odpadom a materiálmi, predchádzania environmentálnym nehodám, ako aj všeobecnejších oblastí environmentálneho manažmentu, ako sú postupy posudzovania vplyvov na životné prostredie, vzťahy s verejnosťou a environmentálne technológie, Poskytovať podporu dodávateľom a subjektom v iných obchodných vzťahoch, najmä malým a stredným podnikom a malým vlastníkom, ak je to vhodné a uskutočniteľné, vrátane budovania kapacít v oblasti environmentálneho manažmentu,
 7. Prispievať k príprave environmentálne zodpovednej a ekonomicky efektívnej verejnej politiky, napríklad prostredníctvom partnerstiev alebo iniciatív na zvýšenie povedomia o životnom prostredí a jeho ochrane.

Komentár ku kapitole VI: Životné prostredie

66. Dosiahnutie environmentálnych cieľov si vyžaduje celospoločenský prístup. V *smerniciach* sa stanovujú očakávania, ako by spoločnosti mali predchádzať negatívnym vplyvom na životné prostredie, riešiť ich a prispievať k dosahovaniu cieľov zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, zachovania, obnovy a udržateľného využívania biologickej diverzity, udržateľného, efektívneho a zákonného využívania pôdy, zdrojov a energie, udržateľnej spotreby a výroby vrátane podpory prístupov obehového hospodárstva a prevencie, znižovania a kontroly znečisťovania životného prostredia. Medzinárodné záväzky, mnohostranné dohody a iné regulačné rámce obsahujú dôležité východiská pre pochopenie environmentálnych otázok a očakávaní. Niektoré medzinárodné dohody obsahujú ciele kolektívnej správy, ale podrobne nepredpisujú povinnosti jednotlivých spoločností vo vzťahu k takýmto cieľom. V takýchto prípadoch sa treba oprieť o príslušné regulačné rámce, vnútroštátnu politiku a všeobecne uznávané normy environmentálneho manažmentu a záruk a o vedecké dôkazy. Znenie kapitoly o životnom prostredí vo všeobecnosti odráža zásady a ciele obsiahnuté v Deklarácii z Ria o životnom prostredí a rozvoji, v Agende 21 (v rámci Deklarácie z Ria) a v Agende pre udržateľný rozvoj 2030 Organizácie Spojených národov. Je tiež v súlade s Rámcovým dohovorom OSN o zmene klímy (UNFCCC), Parížskou dohodou, Dohovorom o biologickej diverzite, globálnym rámcom pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu, príslušnými regionálnymi dohovormi o prístupe k informáciám, účasti verejnosti a spravodlivosti v záležitostiach týkajúcich sa životného prostredia, Dohovorom OSN o boji proti dezertifikácii, príslušnými regionálnymi environmentálnymi dohodami a odráža normy obsiahnuté v takých nástrojoch, ako sú norma ISO pre systémy environmentálneho manažmentu, environmentálne a sociálne normy Medzinárodnej finančnej korporácie a Strategický prístup k medzinárodnému manažmentu chemických látok (SAICM).

67. V kontexte *smerníc* by sa pojem „environmentálny manažment“ mal chápať v najširšom zmysle slova tak, že zahŕňa činnosti zamerané na pochopenie rizík a vplyvov na životné prostredie, predchádzanie a riešenie vplyvov na životné prostredie súvisiacich s prevádzkou, výrobkami a službami spoločnosti, zohľadňuje tiež podiel spoločnosti na kumulatívnych vplyvoch a neustále sa snaží zlepšovať environmentálne správanie spoločnosti. Environmentálny manažment zahŕňa aj vykonávanie náležitej starostlivosti založenej na rizikách v oblasti negatívnych vplyvov na životné prostredie. V súlade s kapitolou II bude povaha a rozsah environmentálnej náležitej starostlivosti závisieť od situácie konkrétnej spoločnosti. Medzi obmedzenia vykonávania náležitej starostlivosti v oblasti životného prostredia patrí aj nedostatočná dostupnosť environmentálnych údajov alebo technológií. Náležitá starostlivosť zahŕňa aj stanovenie priorít na základe rizík. Bude tiež závisieť od toho, do akej miery sa vplyvy na životné prostredie súvisiace s prevádzkou, výrobkami alebo službami spoločnosti dajú primerane predvídať. Environmentálny manažment je dôležitou súčasťou trvalo udržateľného rozvoja a môže zahŕňať zosúladenie širokej škály priorít vrátane tých, ktoré sú stanovené vo vnútroštátnych prioritách a cieľoch trvalo udržateľného rozvoja. Environmentálny manažment je súčasne obchodnou povinnosťou aj obchodnou príležitosťou. Nadnárodné spoločnosti zohrávajú v oboch ohľadoch svoju úlohu. Ich vedenie by preto malo v rámci svojich obchodných stratégií venovať environmentálnym otázkam náležitú pozornosť. Zlepšenie správania k životnému prostrediu si vyžaduje záväzok k systematickému prístupu a neustálemu zlepšovaniu systému. Systém environmentálneho manažmentu poskytuje vnútorný rámec potrebný na začlenenie environmentálnych aspektov do obchodných činností. Zavedenie takéhoto systému by malo byť pre akcionárov, pracovníkov, komunity a iné relevantné zainteresované strany zárukou toho, že spoločnosť aktívne pracuje na ochrane životného prostredia pred negatívnym vplyvom svojich činností.

68. V úvodnej časti tejto kapitoly sa uvádza neúplný zoznam negatívnych vplyvov na životné prostredie, ktoré môžu súvisieť s podnikateľskou činnosťou. Negatívny vplyv na životné prostredie môžu mať mnohé podnikateľské činnosti. Pod pojmom „negatívne vplyvy na životné prostredie“ sa chápu významné zmeny v životnom prostredí alebo biote, ktoré poškodzujú zloženie, odolnosť, produktivitu alebo nosnú kapacitu prírodných a riadených ekosystémov, na fungovanie sociálno-ekonomických systémov alebo ľudí. Negatívne vplyvy na životné prostredie by sa mali posudzovať vo svetle najlepších

dostupných vedeckých poznatkov. Podľa *smerníc*, ako sa uvádza v kapitole II, spoločnosť „spôsobuje“ negatívny vplyv na životné prostredie, ak jej činnosti samotné sú dostatočné na to, aby viedli k negatívnemu vplyvu. Spoločnosť „prispieva“ k negatívnemu vplyvu na životné prostredie, ak jej činnosti v kombinácii s činnosťami iných subjektov spôsobujú tento vplyv, alebo ak činnosti spoločnosti spôsobujú, umožňujú alebo podnecujú iný subjekt, aby spôsobil negatívny vplyv. Negatívne vplyvy na životné prostredie môžu priamo súvisieť s činnosťami, výrobkami alebo službami spoločnosti prostredníctvom obchodného vzťahu, aj keď neprispievajú k týmto vplyvom.

69. Vplyvy na životné prostredie môžu byť svojou povahou vzájomne prepojené a kolektívne, izolované, lokalizované alebo cezhraničné. Zatiaľ čo niektoré vplyvy na životné prostredie už dobre chápeme, rozsah, povaha a príčina iných môžu byť menej dobre pochopené, môžu sa vyvíjať alebo byť dokonca úplne neznáme. Preto aj keď v niektorých prípadoch bude možné na základe dostupných vedeckých poznatkov a informácií posúdiť, do akej miery spoločnosť prispieva k negatívnemu vplyvu na životné prostredie, v iných prípadoch môže byť takéto posúdenie náročné. V súvislosti s touto situáciou by sa na účely *smerníc* pri posudzovaní príspevku spoločnosti k negatívnym vplyvom malo zväžiť, do akej miery vo svojich činnostiach dodržiava všeobecne uznávané normy postupy environmentálneho manažmentu a záruky týkajúce sa správnej environmentálnej praxe, referenčné hodnoty a normy stanovené v platných environmentálnych predpisoch a regulačných rámcoch, a príslušné medzinárodné dohody.

70. Negatívne vplyvy na životné prostredie často úzko súvisia s inými záležitosťami, na ktoré sa vzťahujú *smernice*, ako sú zdravie a bezpečnosť, vplyvy na pracovníkov a komunity, prístup k živobytiu alebo práva na držbu pôdy. Pri vykonávaní náležitej starostlivosti v oblasti životného prostredia a riadení negatívnych vplyvov na životné prostredie sa navyše často musí prihliadať aj na rôzne environmentálne, sociálne a rozvojové priority. Najmä v preambule Parížskej dohody sa zohľadňujú požiadavky spravodlivej transformácie pracovnej sily a vytvárania dôstojnej práce a kvalitných pracovných miest v súlade s prioritami rozvoja vymedzenými na vnútroštátnej úrovni, a uznáva sa, že pri prijímaní opatrení na riešenie zmeny klímy by zmluvné strany mali dodržiavať, podporovať a zohľadňovať svoje príslušné záväzky. V tejto súvislosti je dôležité, aby spoločnosti posudzovali a riešili sociálne vplyvy v kontexte svojich činností environmentálneho manažmentu a náležitej starostlivosti a aby prijali opatrenia na prevenciu a zmiernenie takýchto negatívnych vplyvov pri ich prechode od postupov škodlivých pre životné prostredie, ako aj pri prechode na ekologickejšie odvetvia alebo postupy, ako je využívanie energie z obnoviteľných zdrojov. V tejto súvislosti bude dôležité dodržiavať pracovné práva vrátane práva na zapojenie do sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania, ako sa uvádza v kapitole V, zmysluplne spolupracovať s príslušnými zainteresovanými stranami a v prípade potreby pristúpiť k ukončeniu obchodných vzťahov, ako sa uvádza v kapitole II.

71. Okrem zlepšenia správania k životnému prostrediu môže zavedenie systému environmentálneho manažmentu priniesť spoločnostiam aj hospodárske výhody prostredníctvom zníženia nákladov na prevádzku a poistenie, lepšej ochrany zdrojov a šetrenia energie, zníženia poplatkov za dodržiavanie predpisov a zodpovednosti, zvýšenia udržateľnosti a odolnosti, lepšieho prístupu ku kapitálu a zručnostiam, zvýšeniu spokojnosti zákazníkov a lepších vzťahov s komunitou a verejnosťou.

72. Komunikácia o vplyvoch na životné prostredie spojených s činnosťami, výrobkami a službami spoločnosti, ako aj zmysluplné zapojenie zainteresovaných strán, sú súčasťou náležitej starostlivosti a môžu sa vyžadovať aj zo zákona. Užitočné informácie poskytujú normy pre podávanie správ, ako je napríklad Globálna iniciatíva pre podávanie správ (GRI) a iné normy pre podávanie správ v súvislosti s ochranou životného prostredia. Ďalšie informácie sa nachádzajú aj v kapitole III o zverejňovaní informácií. Zmysluplná angažovanosť a komunikácia so zainteresovanými stranami, ako sú zamestnanci, zákazníci, investori, dodávatelia, zhotovitelia, miestne komunity, jednotlivci alebo zraniteľné a marginalizované skupiny obyvateľstva, osoby s osobitnými právami alebo s právami na držbu a s pôvodným obyvateľstvom, ako aj so širokou verejnosťou je mimoriadne dôležitá, ak sa ich dotýkajú alebo môžu dotýkať takéto vplyvy a ak sú ohrozené vzácne alebo ohrozené environmentálne aktíva, a to buď v regionálnom, vnútroštátnom alebo medzinárodnom kontexte.

73. Spoločnosti by mali používať udržateľné modely spotreby a výroby založené na efektívnom využívaní zdrojov, obehovom hospodárstve a iných metódach. Prostredníctvom takýchto postupov spoločnosti dokážu výrazne znížiť svoje negatívne vplyvy na životné prostredie. Efektívne využívanie zdrojov podporuje efektívnejšie a účinnejšie využívanie zdrojov a materiálov, a to aj vďaka dodávke surovín šetrných k životnému prostrediu. Jedným z relevantných dostupných prostriedkov na dosiahnutie udržateľného rozvoja sú aj prístupy založené na využívaní obehového hospodárstva. Podľa vnútroštátnych priorít a okolností je obehové hospodárstvo modelom, v ktorom sú výrobky a materiály navrhnuté tak, aby ich bolo možné opätovne použiť, opraviť, repasovať, recyklovať alebo zhodnocovať, a teda udržiavať v hospodárstve tak dlho, ako je to možné, spolu so zdrojmi, z ktorých sa vyrábajú, a kde sa predchádza vzniku odpadu, najmä nebezpečného odpadu, alebo sa objem odpadu minimalizuje, a tiež sa postupuje tak, aby sa zabránilo vzniku emisií skleníkových plynov alebo sa podporilo ich znižovanie.

74. *Smernice* vychádzajú zo základného predpokladu, že spoločnosti by mali konať čo najskôr a proaktívne, aby sa vyhlí negatívnym vplyvom na životné prostredie.

75. Účelom *smerníc* nie je znova interpretovať existujúce nástroje ani vytvoriť nové záväzky alebo precedens zo strany vlád – ich cieľom je len odporúčať, ako by sa mal zaviesť preventívny prístup na úrovni spoločností. Uznáva sa, že pri uplatňovaní tohto prístupu je potrebná istá flexibilita vzhľadom na špecifický kontext, v ktorom sa vykonáva. Uznáva sa tiež, že vlády určujú základný rámec v tejto oblasti vzhľadom na svoje schopnosti a sú zodpovedné za pravidelné konzultácie so zainteresovanými stranami o najvhodnejších spôsoboch napredovania pri zabezpečovaní transparentnosti a prístupu založeného na vedeckých poznatkoch.

76. Spoločnosti zohrávajú dôležitú úlohu pri dosahovaní nulovej bilancie emisií skleníkových plynov a pri vytváraní hospodárstva odolného voči zmene klímy, ktoré je nevyhnutné na dosiahnutie medzinárodne dohodnutých cieľov v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu. Počas prechodu na nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov budú mnohé obchodné činnosti zahŕňať určitú úroveň emisií skleníkových plynov alebo straty prírodných lokalít na zachyt uhlíka. Spoločnosti by mali zabezpečiť, aby ich emisie skleníkových plynov a vplyv na lokality na zachyt uhlíka zodpovedali medzinárodne dohodnutým globálnym teplotným cieľom založeným na najlepších dostupných vedeckých poznatkoch, vrátane hodnotenia Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC).

77. Patrí sem zavedenie a implementácia vedecky podložených zásad, stratégií a plánov transformácie v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, ako aj prijatie, vykonávanie, monitorovanie a podávanie správ o plnení krátkodobých, strednodobých a dlhodobých cieľov zmierňovania zmeny klímy. Tieto ciele by mali byť založené na vedeckých poznatkoch, mali by zahŕňať absolútne ciele a v relevantných prípadoch aj ciele znižovania emisií skleníkových plynov založené na intenzite a mali by sa týkať emisií rozsahu 1 a 2 a, pokiaľ je to možné, na základe najlepších dostupných informácií, aj emisií skleníkových plynov rozsahu 3. Bude dôležité pravidelne podávať správy o cieľoch, preskúmať ich a aktualizovať z pohľadu ich primeranosti a relevantnosti podľa najnovších dostupných vedeckých dôkazov a pri príprave a aktualizácii rôznych vnútroštátnych alebo odvetvových plánov transformácie. Spoločnosti by sa mali namiesto využívania kompenzačných alebo neutralizačných opatrení snažiť predovšetkým o odstránenie alebo zníženie zdrojov emisií. Uhlíkové kredity alebo kompenzácie by sa mali považovať za poslednú možnosť ako riešiť neznížené emisie. Uhlíkové kredity alebo kompenzácie by mali mať vysokú environmentálnu integritu a nemali by odvádzať pozornosť od potreby znižovania emisií ani prispievať k udržiavaniu procesov a infraštruktúry spojených s vysokými emisiami skleníkových plynov. Spoločnosti by mali verejne informovať o využívaní uhlíkových kreditov alebo kompenzácií a o ich príslušných charakteristikách. Takéto informovanie by malo prebiehať mimo správ o znižovaní emisií a malo by tieto správy dopĺňať.

78. Pre splnenie cieľov a riešenie vplyvov zmeny klímy bude mať zásadný význam využívanie pákového efektu a poskytovanie technológií za vzájomne prijateľných podmienok, technická pomoc a financovanie dodávateľov a iné obchodné vzťahy zamerané na podporu úsilia o zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu.

79. Dosiahnutie odolnosti voči zmene klímy a adaptácia na ňu sú kľúčovým prvkom dlhodobej globálnej reakcie na zmenu klímy s cieľom chrániť ľudí a ekosystémy a budú si vyžadovať zapojenie a podporu všetkých segmentov spoločnosti. Spoločnosti by sa mali vyhýbať činnostiam, ktoré oslabujú adaptáciu na zmenu klímy a odolnosť komunit, pracovníkov a ekosystémov.

80. Ochrana biologickej diverzity a udržateľné riadenie a využívanie prírodných zdrojov a ekosystémov, napríklad vrátane lesov, oceánov, rašelinísk a mokradí, je veľmi dôležité pre ľudské zdravie a obživu, prežitie druhov, ako aj pre zmierňovanie zmeny klímy a adaptáciu na ňu. Spoločnosti by mali prispievať k ochrane biologickej diverzity, udržateľnému využívaniu jej zložiek a spravodlivému a rovnocennému spoločnému využívaniu prínosov vyplývajúcich z využívania genetických zdrojov. Spoločnosti by takisto mali predchádzať degradácii pôdy, morí a sladkej vody vrátane odlesňovania a riešiť ju v súlade s Cieľmi OSN v oblasti udržateľného rozvoja, najmä s cieľom 15.2, so Strategickým plánom OSN pre lesy na roky 2017 – 2030 a Deklaráciou vedúcich predstaviteľov z Glasgowu z roku 2021 o lesoch a využívaní pôdy, ktorých cieľom je zastaviť a zvrátiť stratu lesov a degradáciu pôdy do roku 2030. Úsilie by malo zahŕňať vykonávanie zvýšenej náležitej starostlivosti, predovšetkým v súvislosti s potenciálnymi negatívnymi vplyvmi na biodiverzitu v národných parkoch, rezerváciách a iných chránených oblastiach vrátane lokalít prírodného dedičstva UNESCO, oblastí chránených v súlade s Dohovorom o biologickej diverzite a vymedzených vo vnútroštátnom práve, ako aj na chránené druhy. Spoločnosti by mali v prípade potreby a v súlade so svojimi vlastnými kapacitami a právnymi predpismi štátov, v ktorých pôsobia, prispievať aj k udržateľnému obhospodarovaniu pôdy a lesov vrátane obnovy, zalesňovania, opätovného zalesňovania a znižovania degradácie pôdy, morí a sladkých vôd. Úsilie spoločností o predchádzanie negatívnym vplyvom na biodiverzitu a ich zmiernenie by sa malo riadiť hierarchiou zmierňovania vplyvov na biodiverzitu, v ktorej sa v prvom rade odporúča, aby sa predchádzalo škodám na biodiverzite, znížili alebo minimalizovali sa tam, kde nie je možné vyhnúť sa im, a kompenzácia a obnova sa používali len ako posledná možnosť v prípade negatívnych vplyvov, ktorým sa nemožno vyhnúť.

81. Negatívne vplyvy na životné prostredie, najmä v súvislosti s biodiverzitou a degradáciou pôdy, morí a sladkých vôd, môžu súvisieť so zodpovedným riadením držby pôdy, lesov a rybolovu. Ako sa uvádza v Dobrovoľných usmerneniach o zodpovednej správe držby pôdy, pôdy, rybného hospodárstva a lesov v kontexte národnej potravinovej bezpečnosti (VGGT), zodpovedné riadenie držby pôdy, lesov a rybolovu môže zohrávať úlohu pri podpore udržateľného využívania životného prostredia. V tejto súvislosti VGGT vyzývajú na investície, ktoré nepoškodzujú a chránia pred vyvlastnením legitímnych držiteľov vlastníckych práv a pred poškodením životného prostredia.

82. *Smernice* tiež nabádajú spoločnosti, aby pracovali na zvyšovaní úrovne ochrany životného prostredia vo všetkých častiach svojej činnosti, aj v prípade, že to od nich formálne nevyžaduje existujúca prax v krajinách, kde pôsobia. V tejto súvislosti by spoločnosti mali náležite zohľadniť spoločenské a hospodárske účinky svojho pôsobenia na rozvojové krajiny.

83. Nadnárodné spoločnosti majú často prístup k existujúcim a inovačným technológiám alebo prevádzkovým postupom, ktoré by v prípade uplatnenia mohli prispieť k celkovému zlepšeniu ochrany životného prostredia. Často sú tiež považované za lídrov vo svojich príslušných oblastiach, takže by sa nemal prehliadať potenciál ich príkladu pre ostatné spoločnosti. Všeobecne by sa dalo povedať, že dôležitým spôsobom budovania podpory pre medzinárodné investičné činnosti je zabezpečenie toho, aby životné prostredie krajín, v ktorých pôsobia nadnárodné spoločnosti, profitovalo z dostupných a inovačných technológií a postupov.

84. Spoločnosti zohrávajú dôležitú úlohu v odbornej príprave a vzdelávaní svojich zamestnancov a iných zainteresovaných strán v oblasti environmentálneho manažmentu. Túto zodpovednosť by preto mali plniť čo najširším spôsobom, najmä v oblastiach, ktoré priamo súvisia so zdravím a bezpečnosťou ľudí. Vo svojich obchodných vzťahoch by spoločnosti mali komunikovať jasným a prístupným spôsobom aj o svojich environmentálnych politikách, požiadavkách a normách.

85. Spoločnosti by mali dodržiavať normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat zodpovedajúce ustanoveniam Kódexu zdravia suchozemských zvierat Svetovej organizácie pre zdravie

zvierat (WOAH). Zviera žije v dobrých životných podmienkach, ak je zdravé, má vytvorené pohodlné podmienky, je dobre živé, je v bezpečí, netrpí nepríjemnými stavmi, ako je bolesť, stres a strach, a je schopné prejavovať svoje prirodzené správanie, ktoré je dôležité pre jeho fyzický a duševný stav. Súčasťou dobrých životných podmienok zvierat je aj predchádzanie chorobám a primeraná veterinárna starostlivosť, prístrešie, manažment a výživa, stimulujúce a bezpečné prostredie, humánne zaobchádzanie a humánna porážka alebo usmrcovanie. Okrem toho by spoločnosti mali dodržiavať usmernenia týkajúce sa prepravy živých zvierat, ktoré vypracovali príslušné medzinárodné organizácie.

VII. Boj proti podplácaniu a iným formám korupcie

Negatívne vplyvy na záležitosti, na ktoré sa vzťahujú tieto *smernice*, často podporuje korupcia. Implementácia účinných protikorupčných opatrení v spoločnostiach je dôležitým príspevkom k zabráneniu vzniku iných negatívnych vplyvov, na ktoré sa vzťahujú tieto *smernice*. Spoločnosti by nemali poskytovať ani prijímať úplatky ani sa zapájať do iných foriem korupcie.

Spoločnosti by mali najmä:

1. Nemali zapájať sa do akéhokoľvek korupčného správania vrátane ponúkania, prísľubu alebo poskytovania akýchkoľvek neprimeraných peňažných alebo iných výhod verejným činiteľom alebo zamestnancom osôb alebo subjektov, s ktorými spoločnosť udržiava obchodné vzťahy, alebo ich príbuzným a spoločníkom. Rovnako tak by spoločnosti nemali požadovať, schvaľovať ani prijímať nenáležité peňažné alebo iné výhody od verejných činiteľov alebo zamestnancov osôb alebo subjektov, s ktorými udržiavajú obchodné vzťahy. Spoločnosti by nemali využívať tretie strany ani iných sprostredkovateľov vrátane, *okrem iného*, agentov, konzultantov, zástupcov, distribútorov, konzorcií, dodávateľov a dodávateľov a partnerov spoločného podniku na poskytovanie neprimeraných peňažných alebo iných výhod verejným činiteľom alebo zamestnancom osôb alebo subjektov, s ktorými spoločnosť udržiava obchodné vzťahy, alebo ich príbuzným a spoločníkom.
2. Mali by vypracovať a prijať primerané vnútorné kontroly, etické programy a programy dodržiavania predpisov alebo opatrenia na primerané predchádzanie podplácaniu a iným formám korupcie, na ich odhaľovanie a riešenie, vychádzajúce z posúdenia rizík, pričom je vždy treba zohľadniť individuálne okolnosti pôsobenia spoločnosti, najmä rizikové faktory súvisiace s podplácaním a inými formami korupcie (vrátane, *okrem iného*, jej geografického pôsobenia, priemyselného odvetvia činnosti, iných otázok týkajúcich sa zodpovedného obchodného správania, regulačného prostredia, typu obchodných vzťahov, transakcií so zahraničnými vládami a využívania tretími stranami). Tieto vnútorné kontroly, programy alebo opatrenia v oblasti etiky a dodržiavania predpisov by mali zahŕňať systém finančných a účtovných postupov vrátane systému vnútornej kontroly, ktoré primerane zabezpečujú vedenie spravodlivých a presných účtovných kníh, registrov konfliktov záujmov, záznamov a účtov, tak aby sa nemohli použiť na podplácanie alebo iné korupčné správanie alebo na ich zatajovanie. Individuálne okolnosti a riziká treba pravidelne monitorovať a podľa potreby prehodnocovať s cieľom stanoviť rozdelenie zdrojov na dodržiavanie predpisov a prispôsobiť vnútorné kontroly spoločnosti, jej program alebo opatrenia v oblasti etiky a dodržiavania predpisov, tak aby boli naďalej účinné a aby sa zmiernilo riziko zapojenia do podplácania alebo iných foriem korupcie. Vnútorná kontrola, etické programy a programy dodržiavania predpisov alebo opatrenia na predchádzanie všetkým formám korupcie a ich odhaľovanie by mali zahŕňať aj vykonávanie náležitej starostlivosti založenej na riziku, ako sa opisuje v kapitole II.
3. Mali v rámci vnútornej kontroly a programov alebo opatrení v oblasti etiky a dodržiavania predpisov zakázať používanie malých platieb na urýchlenie úradných výkonov alebo odrádzať od ich používania pretože sú v krajinách, kde sa uskutočňujú, vo všeobecnosti nezákonné, a ak sa takéto platby uskutočňujú, presne ich zaznamenávať do účtovných kníh a finančných záznamov.

4. Mali by zabezpečiť, s prihliadnutím na osobitné riziká súvisiace s podplácaním a inými formami korupcie, riadne zdokumentovanú náležitú starostlivosť súvisiacu s prijímaním zamestnancov, ako aj primeraný a pravidelný dohľad nad agentmi, a zabezpečiť, aby agenti boli odmeňovaní primerane a len za legitímne poskytnuté služby. V prípade potreby by sa mal v súlade s platnými požiadavkami na zverejňovanie uchovávať a sprístupniť príslušným orgánom aktualizovaný zoznam agentov zapojených do transakcií s verejnými orgánmi a štátnymi podnikmi. Spoločnosti by mali prijať opatrenia, prostredníctvom ktorých zabezpečia, že sa ich agenti budú zdržiavať uplatňovania nezákonného ovplyvňovania a budú vo svojich vzťahoch s verejnými činiteľmi dodržiavať profesionálne štandardy.
5. Mali by zvýšiť transparentnosť svojich činností v boji proti podplácaniu a iným formám korupcie a podporovať kultúru bezúhonnosti. Opatrenia by mohli zahŕňať i) výraznú, explicitnú a viditeľnú podporu a záväzok predstavenstva alebo rovnocenného riadiaceho orgánu a vrcholového manažmentu k programom spoločnosti týkajúcim sa vnútornej kontroly, etiky a dodržiavania predpisov, ii) jasne formulovanú a viditeľnú politiku spoločnosti zakazujúcu podplácanie a iné formy korupcie, ľahko prístupnú všetkým zamestnancom a príslušným tretím stranám, okrem iného vrátane zahraničných dcérskych spoločností, agentov a iných sprostredkovateľov; a iii) zverejnenie systémov riadenia a programov vnútornej kontroly, etiky a dodržiavania predpisov alebo opatrení prijatých spoločnosťami s cieľom dodržiavať tieto záväzky. Spoločnosti by mali tiež podporovať otvorenosť a dialóg s verejnosťou s cieľom podporiť jej povedomie a spoluprácu v boji proti podplácaniu a iným formám korupcie. Bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne právne predpisy a požiadavky, by spoločnosti mali zverejňovať všetky pochybenia súvisiace s podplácaním a inými formami korupcie, ako aj opatrenia prijaté na riešenie prípadov podozrenia z podplácania a iných foriem korupcie. Tieto opatrenia môžu okrem iného zahŕňať postupy na identifikáciu, vyšetrovanie a oznamovanie pochybení a skutočnú a aktívnu spoluprácu s orgánmi presadzovania práva.
6. Mali by podporovať informovanosť a dodržiavanie podnikových politík a vnútornej kontroly, etických programov a programov dodržiavania predpisov alebo opatrení proti podplácaniu a iným formám korupcie medzi zamestnancami a osobami alebo subjektmi spojenými obchodným vzťahom prostredníctvom primeraného šírenia takýchto politík, programov alebo opatrení a prostredníctvom školení a disciplinárnych postupov, ktoré zohľadňujú existujúce jazykové, kultúrne a technologické prekážky.
7. Nemali by poskytovať nezákonné príspevky kandidátom na verejnú funkciu, politickým stranám alebo iným organizáciám s väzbami na politické strany alebo politických kandidátov. Príspevky pre politické strany alebo kandidátov by sa mali poskytovať v plnom súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi vrátane požiadaviek na zverejňovanie informácií a ich poskytnutie by malo podliehať schváleniu vrcholového vedenia. Sem patrí aj zákaz zaväzovania pracovníkov, aby podporovali konkrétneho politického kandidáta alebo politickú organizáciu.

Komentár ku kapitole VII: Boj proti podplácaniu a iným formám korupcie

86. Pojmy podplácanie a iné formy korupcie treba interpretovať v súlade s nižšie uvedenými nástrojmi. Korupcia zahŕňa podplácanie verejných činiteľov alebo zamestnancov osôb alebo subjektov spojených obchodnými vzťahmi. Môže zahŕňať aj obchodovanie s vplyvom, spreneveru a zneužívanie sponzorstva a charitatívnych darov. Spoločnosti by napríklad nemali priamo ani nepriamo ponúkať, sľubovať, dávať alebo požadovať úplatok alebo inú neoprávnenú výhodu na získanie alebo zachovanie obchodnej alebo inej neoprávnenej výhody. Tiež by sa mali zdržať vyžadovania úplatkov a vydierania. Hoci konflikt záujmov nie je *ipso facto* korupciou, čoraz viac sa uznáva, že konflikty medzi súkromnými záujmami a verejnými úlohami verejných činiteľov, ak by boli nedostatočne riadené, by mohli viesť ku korupcii. *Dohovor o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách* [OECD/LEGAL/0293] (*Dohovor OECD o boji s podplácaním*)

nadobudol platnosť 15. februára 1999. *Dohovor OECD o boji s podplácaním* spolu s *Odporúčaním na ďalší boj proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách* [OECD/LEGAL/0378] (*Odporúčanie na ďalší boj proti podplácaniu*), *Odporúčaním o daňových opatreniach na ďalší boj proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách* [OECD/LEGAL/0371], *Odporúčaním o úplatkárstve a štátom podporovaných vývozných úveroch* [OECD/LEGAL/0447] a *Odporúčaním pre subjekty rozvojovej spolupráce týkajúce sa riadenia rizika korupcie* [OECD/LEGAL/0431] sú hlavnými nástrojmi OECD, ktoré sa týkajú ponúkajúcej strany transakcie zahraničného úplatkárstva. Cieľom týchto nástrojov je spoločne odstrániť „poskytovanie“ úplatkov zahraničným verejným činiteľom, pričom každá krajina preberá zodpovednosť za činnosti svojich spoločností a za to, čo sa deje v rámci jej vlastnej jurisdikcie.² Bol vytvorený program dôsledného a systematického monitorovania vykonávania *Dohovoru OECD o boji s podplácaním* a uvedených súvisiacich nástrojov v jednotlivých krajinách s cieľom podporiť implementáciu v celom ich rozsahu. Ďalším korupčným správaním a rizikami v oblasti integrity sa zaoberá aj *Odporúčanie o verejnej integrite* [OECD/LEGAL/0435]; *Odporúčanie o zásadách transparentnosti a integrity pri lobovaní* [OECD/LEGAL/0379]; *Odporúčanie o usmerneniach OECD pre riadenie konfliktu záujmov vo verejnej službe* [OECD/LEGAL/0316] a *Odporúčanie o usmerneniach pre boj proti korupcii a integrite v štátnych podnikoch* [OECD/LEGAL/0451].

87. Korupcia poškodzuje demokratické inštitúcie a riadenie korporácií. Odrádza od investícií a narúša medzinárodné konkurenčné prostredie. Okrem hospodárskeho vplyvu môže mať korupcia škodlivé účinky, zahŕňajúce okrem iných oslabenie globálnej stability, nedostatočné presadzovanie environmentálnych noriem a pracovných práv alebo poskytovanie nevyhovujúceho tovaru. Pokusy občanov o dosiahnutie vyššej úrovne hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho blahobytu podkopáva najmä presmerovanie finančných prostriedkov prostredníctvom korupčných praktík. Korupcia neprimerane zasahuje príslušníkov marginalizovaných a zraniteľných skupín obyvateľstva a môže prehĺbovať rodové nerovnosti. Spoločnosti zohrávajú významnú úlohu v boji proti týmto praktikám tým, že pri vytváraní programov kontroly, etiky a dodržiavania predpisov zohľadňujú okrem iných faktorov aj prekrývajúce sa formy štrukturálnej diskriminácie súvisiace s etnickým pôvodom, rasou, pohlavím a sexuálnou orientáciou.

88. Ochrana, integrita a transparentnosť vo verejnej aj súkromnej sfére sú kľúčovými koncepciami v boji proti podplácaniu a iným formám korupcie. Podnikateľská komunita, mimovládne organizácie, vlády a medzivládne organizácie by mali spolupracovať na posilnení verejnej podpory protikorupčných opatrení a zvýšení transparentnosti a informovanosti verejnosti o problémoch korupcie a podplácania. Prijatie vhodných postupov správy a riadenia spoločností je základným prvkom podpory kultúry etiky v spoločnostiach.

² V *Dohovore OECD o boji s podplácaním* sa trestný čin podplácania v zahraničí definuje ako „ponuka, prísľub alebo poskytnutie akejkoľvek nenáležitej peňažnej alebo inej výhody, či už priamo alebo pomocou sprostredkovateľov, zahraničnému verejnému činiteľovi, pre daného verejného činiteľa alebo pre tretiu stranu, ktorého účelom je, aby daný verejný činiteľ konal alebo nekonal v súvislosti s plnením si svojich oficiálnych povinností, s cieľom získať alebo si zachovať obchodnú alebo inú nenáležitú výhodu pri vykonávaní medzinárodných obchodných činností“. Komentáre k tomuto *Dohovoru* (odsek 9) objasňujú, že „malé platby na urýchlenie úradných výkonov nepredstavujú platby vykonané s cieľom „získať alebo si zachovať obchodnú alebo inú nenáležitú výhodu“ vo význame odseku 1, a preto sa nepovažujú za porušenie zákona. Takéto platby, ktoré sa v niektorých krajinách uskutočňujú s cieľom podnietiť verejných činiteľov, aby vykonávali svoje funkcie, ako napríklad vydávanie licencií alebo povolení, sú vo všeobecnosti v príslušnej zahraničnej krajine nezákonné. Iné krajiny môžu a mali by riešiť tento ničivý jav napríklad podporou programov dobrej správy vecí verejných. ...“ V *Odporúčaní proti podplácaniu* (oddiel XIV.i) sa odporúča, aby sa vlády „zaviazali pravidelne preskúmať svoje politiky a prístup k malým platbám s cieľom účinne bojovať proti tomuto javu“.

89. Predovšetkým sa tu odporúča, aby vlády povzbudzovali svoje spoločnosti, aby vypracovali a prijali primerané vnútorné kontroly, etické programy alebo opatrenia na prevenciu a odhaľovanie podplácania v zahraničí prihliadajúc na usmernenia o osvedčených postupoch v oblasti vnútornej kontroly, etiky a dodržiavania predpisov, ktoré sú súčasťou prílohy II k Odporúčaniu o boji proti podplácaniu. Toto usmernenie o osvedčených postupoch je určené spoločnostiam, vrátane štátnych podnikov, ako aj podnikateľským organizáciám a profesijným združeniam a zdôrazňujú sa v ňou osvedčené postupy na zabezpečenie účinnosti ich vnútorných kontrol, etických programov a programov dodržiavania predpisov alebo opatrení na predchádzanie a odhaľovanie podplácania v zahraničí vrátane ochrany nahlasujúcich osôb. Je flexibilné a spoločnosti, najmä malé a stredné podniky, si ho môžu prispôsobiť podľa svojich individuálnych okolností vrátane ich veľkosti, typu, právnej štruktúry a geografického a priemyselného odvetvia činnosti, ako aj jurisdikčných a iných základných právnych zásad, na základe ktorých pôsobia. Na účely týchto *smerníc* by vnútorné kontroly, etické programy a programy dodržiavania predpisov alebo opatrenia týkajúce sa korupcie mali zahŕňať aj vykonávanie náležitej starostlivosti založenej na rizikách v súlade s odporúčaniami uvedenými v kapitole II.

90. Kolektívna akcia a zmysluplná spolupráca s miestnymi a medzinárodnými organizáciami občianskej spoločnosti, podnikmi, profesijnými združeniami a medzinárodnými organizáciami môžu spoločnostiam takisto pomôcť lepšie navrhnúť a vykonávať účinné podnikové protikorupčné politiky a zmierniť korupčné riziká, ktoré jedna spoločnosť nedokáže individuálne zmierniť.

91. Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC), ktorý nadobudol platnosť 14. decembra 2005, stanovuje širokú škálu noriem, opatrení a pravidiel boja proti korupcii. Podľa UNCAC sú štáty, ktoré sú jeho zmluvnými stranami, povinné zakázať svojim úradníkom prijímať úplatky a ich spoločnostiam, aby podplácali domácich verejných činiteľov, ako aj zahraničných verejných činiteľov a činiteľov verejných medzinárodných organizácií, a aby zvažili zakázanie aj podplácania medzi súkromnými osobami. Dohovor UNCAC a *Dohovor OECD o boji proti podplácaniu* sa navzájom podporujú a dopĺňajú.

92. V riešení strany dopytu po úplatkoch zohrávajú dôležitú úlohu postupy dobrej správy vecí verejných, ktoré bránia tomu, aby sa od spoločností vyžadovalo poskytovanie úplatkov. Domovská aj hostiteľská vláda by mali pomáhať spoločnostiam, ktoré sú konfrontované so žiadosťou o úplatok alebo iné formy korupcie, zvyšovať informovanosť a školiť príslušných verejných činiteľov, zvažiť podporu iniciatív kolektívnej akcie so zástupcami súkromného a verejného sektora, ako aj s organizáciami občianskej spoločnosti a v prípade potreby prijať koordinované opatrenia na riešenie žiadostí o úplatky a prijímania úplatkov. V *Usmernení o osvedčených postupoch týkajúcich sa osobitných článkov dohovoru* v prílohe II k *Odporúčaniu o boji proti podplácaniu* sa uvádza, že *Dohovor OECD o boji s podplácaním* by sa mal vykonávať takým spôsobom, aby nezakladal obranu ani výnimky, ak zahraničný verejný činiteľ požiada o úplatok. Okrem toho sa v UNCAC vyžaduje, aby bolo vyžadovanie úplatkov zo strany domácich verejných činiteľov považované zo zákona za trestné.

VIII. Záujmy spotrebiteľov

Pri styku so spotrebiteľmi by spoločnosti mali konať v súlade so spravodlivými obchodnými, marketingovými a reklamnými postupmi a mali by vykonať všetky kroky potrebné na zaistenie kvality a spoľahlivosti tovarov alebo služieb, ktoré poskytujú. Spoločnosti by mali najmä:

1. Zabezpečiť, aby tovar a služby, ktoré poskytujú, spĺňali všetky dohodnuté alebo zákonom stanovené normy na ochranu zdravia a bezpečnosti spotrebiteľov vrátane noriem týkajúcich sa varovaní o škodlivosti pre zdravie a bezpečnostných informácií a nepredstavovali neprimerané riziko pre zdravie alebo bezpečnosť spotrebiteľov pri predvídateľnom použití alebo predvídateľnom nesprávnom používaní alebo zneužití.
2. Poskytovať presné, overiteľné a jasné informácie, ktoré sú dostatočné na to, aby spotrebiteľia mohli prijímať informované rozhodnutia vrátane informácií o cenách a v príslušných prípadoch o obsahu, bezpečnom používaní, environmentálnych atribútoch, údržbe, uchovávaní, nakladaní s tovarom a službami a príslušných informácií súvisiacich s prostredím elektronického obchodu, ako sú otázky ochrany súkromia, a informácie o dostupných možnostiach riešenia sporov a nápravy. Informácie by sa mali poskytovať zrozumiteľným a ľahko dostupným spôsobom v jednoduchom jazyku, čo zároveň spĺňa aj potrebu dostupnosti pre spotrebiteľov so zdravotným znevýhodnením. Ak je to možné, tieto informácie by sa mali poskytovať tak, aby spotrebiteľom umožnili porovnávať výrobky.
3. Poskytovať spotrebiteľom prístup k spravodlivým, ľahko použiteľným, včasným a účinným mimosúdnyim mechanizmom riešenia sporov a nápravy bez zbytočných finančných nákladov alebo záťaž.
4. Nerobiť vyhlásenia, neopomínať ani sa nezapájať do iných praktík, ktoré sú klamlivé, zavádzajúce, podvodné, nekalé alebo ktoré iným spôsobom narúšajú výber spotrebiteľov spôsobom poškodzujúcim spotrebiteľov alebo hospodársku súťaž.
5. Podporovať snahu propagovať vzdelávanie spotrebiteľov v oblastiach, ktoré súvisia s ich obchodnými činnosťami, *okrem iného* s cieľom zlepšiť schopnosť spotrebiteľov: *i)* robiť informované rozhodnutia o komplexných tovaroch, službách a trhoch, *ii)* lepšie porozumieť hospodárskemu, environmentálnemu a spoločenskému vplyvu svojich rozhodnutí a *iii)* podporovať trvalo udržateľnú spotrebu.
6. Chrániť súkromie spotrebiteľov a zabezpečiť, aby postupy spoločností týkajúce sa zhromažďovania a používania údajov spotrebiteľov boli zákonné, transparentné a spravodlivé, umožňovali spotrebiteľom účasť a voľbu, a aby boli prijaté všetky primerané opatrenia na zaistenie bezpečnosti osobných údajov, ktoré spoločnosti zhromažďujú, uchovávajú, spracúvajú alebo šíria.
7. Plne spolupracovať so štátnymi orgánmi s cieľom zabrániť a bojovať proti klamlivým marketingovým praktikám (vrátane zavádzajúcej reklamy a komerčného podvodu) a znižovať alebo zabráňovať vážnym hrozbám pre verejné zdravie a bezpečnosť alebo pre životné prostredie, ktoré vyplývajú zo spotreby, používania alebo likvidácie ich tovarov a služieb.
8. Pri uplatňovaní uvedených zásad zohľadňovať *i)* potreby spotrebiteľov, najmä zraniteľných alebo znevýhodnených a *ii)* špecifické problémy, ktoré môže spotrebiteľom spôsobovať elektronický obchod.

Komentár ku kapitole VIII: Zájmy spotrebiteľov

93. Kapitola o záujmoch spotrebiteľov *smerníc* vychádza z práce Výboru OECD pre spotrebiteľskú politiku a Výboru OECD pre finančné trhy, z príslušných noriem OECD v oblasti ochrany spotrebiteľa, ako aj z práce iných organizácií vrátane Medzinárodnej obchodnej komory, Medzinárodnej organizácie pre normalizáciu a Organizácie Spojených národov vrátane Programu OSN pre životné prostredie (t. j. z Usmernení OSN pre spotrebiteľskú politiku) a príslušných nástrojov vrátane Kódexu reklamnej a marketingovej komunikácie pre globálnu reklamu a zodpovedný marketing Medzinárodnej obchodnej komory.

94. V kapitole sa uznáva, že spokojnosť spotrebiteľov a súvisiace záujmy tvoria základ úspešného fungovania spoločností. Uznáva sa v nej tiež, že spotrebiteľské trhy s tovarom a službami sa postupom času výrazne zmenili. Regulačná reforma, otvorenejšie svetové trhy, vývoj nových technológií, ktoré transformovali digitálne a finančné služby, a nárast spotrebiteľských služieb sú kľúčovými faktormi zmeny, ktoré spotrebiteľom poskytli väčší výber a ďalšie výhody vyplývajúce z otvorenejšej hospodárskej súťaže. Vo všeobecnosti sa dá tiež povedať, že tempo zmien a zvýšená zložitosť mnohých trhov zároveň sťažili spotrebiteľom porovnávanie a hodnotenie tovarov a služieb. V priebehu času sa navyše zmenila aj demografia spotrebiteľov. Deti spolu s rastúcim počtom starších dospelých sa stávajú čoraz dôležitejšími silami na trhu. Spotrebiteľia majú celkovo lepšie vzdelanie, ale mnohým stále chýbajú základné matematické zručnosti a gramotnosť, ktoré sú potrebné na dnešnom komplexnejšom a informačne intenzívnejšom trhu. Okrem toho chce čoraz viac spotrebiteľov vedieť o postavení a činnosti spoločnosti z hľadiska mnohých hospodárskych, spoločenských a environmentálnych záležitostí a zohľadňujú ich pri výbere tovarov a služieb.

95. Úvodné vyhlásenie žiada spoločnosti, aby uplatňovali spravodlivé obchodné, marketingové a reklamné postupy a aby zabezpečili kvalitu a spoľahlivosť výrobkov, ktoré poskytujú. Tieto zásady sa vzťahujú tak na tovar, ako aj na služby.

96. V odseku 1 sa zdôrazňuje, že je dôležité, aby spoločnosti dodržiavali predpísané normy na ochranu zdravia a bezpečnosti, a že je dôležité, aby poskytovali spotrebiteľom primerané zdravotné a bezpečnostné informácie o svojich výrobkoch.

97. Odsek 2 sa týka zverejňovania informácií. Vyzýva spoločnosti, aby poskytovali informácie, ktoré spotrebiteľom postačujú na vykonanie informovaných rozhodnutí. Spôsob, akým sa informácie poskytujú v online priestore, by mal byť šitý na mieru a prispôbený prostriedkom prístupu spotrebiteľa. V príslušných prípadoch to zahŕňa aj poskytovanie informácií o finančných rizikách spojených s produktami. V niektorých prípadoch sú spoločnosti zo zákona povinné poskytovať informácie spôsobom, ktorý spotrebiteľom umožňuje priamo porovnávať tovary a služby (napríklad jednotkové ceny). Pokiaľ takéto priame právne predpisy neexistujú, spoločnosti by mali spotrebiteľom predkladať informácie spôsobom, ktorý uľahčí porovnávanie tovaru a služieb a umožní im jednoducho zistiť, aké budú celkové náklady na výrobok. Treba poznamenať, že to, čo sa považuje za „dostatočné“, sa môže časom zmeniť a spoločnosti by mali reagovať na tieto zmeny. Akékoľvek tvrdenia týkajúce sa výrobkov a životného prostredia alebo spoločenské vyhlásenia, ktoré podniky uvádzajú, by mali byť založené na primeraných dôkazoch a prípadne na náležitých testoch a overovaní. Tvrdenia sa môžu vzťahovať tak na spôsob výroby produktu alebo služby, ako aj na vlastnosti samotného produktu alebo služby. Vzhľadom na rastúci záujem spotrebiteľov o environmentálne a spoločenské otázky a udržateľnú spotrebu by sa mali podľa okolností poskytovať aj informácie o environmentálnych alebo spoločenských atribútoch výrobkov a služieb. Sú to napríklad informácie o energetickej efektívnosti a stupni recyklovateľnosti, trvanlivosti a opraviteľnosti produktov, atribútoch udržateľnosti finančných produktov a služieb alebo napríklad v prípade potravinových výrobkov informácie o poľnohospodárskych postupoch alebo výživových hodnotách.

98. Pri rozhodovaní o nákupe spotrebiteľia čoraz viac zvažujú, či sa spoločnosti správajú zodpovedne. Z tohto dôvodu sa odporúča, aby poskytovali informácie o svojich iniciatívach zameraných na začlenenie spoločenských a environmentálnych otázok do svojich obchodných činností a na

podporu udržateľnej spotreby. V tejto súvislosti je relevantná kapitola III *smerníc* o zverejňovaní informácií. Spoločnosti by preto mali verejnosť informovať o svojich hodnotách formou vyhlásení o hodnotách alebo o podnikateľskej činnosti, ktoré budú obsahovať informácie o spoločenských, etických a environmentálnych politikách a iných kódexoch správania, ktoré spoločnosť dodržiava. Tieto informácie by spoločnosti mali sprístupniť v jednoduchom jazyku a zabezpečiť, aby tvrdenia týkajúceho sa environmentálneho alebo spoločenského správania boli presné. Bol by vítaný nárast počtu spoločností, ktoré informujú o týchto oblastiach a zameriavajú sa na spotrebiteľov.

99. Odsek 3 vychádza zo znenia *Odporúčania o riešení spotrebiteľských sporov a uplatňovaní nárokov spotrebiteľov na nápravu*[\[OECD/LEGAL/0356\]](#). V odporúčaní sa stanovuje rámec na vypracovanie účinných prístupov k riešeniu sťažností spotrebiteľov vrátane súboru opatrení, ktoré môže odvetvie v tejto súvislosti prijať. Treba poznamenať, že mechanizmy na riešenie spotrebiteľských sporov, ktoré mnohé spoločnosti zaviedli, pomohli zvýšiť dôveru a spokojnosť spotrebiteľov. Poskytujú skôr praktické riešenia sťažností než právne kroky, ktoré môžu byť nákladné, náročné a časovo náročné pre všetky zúčastnené strany. Na to, aby boli tieto mimosúdne mechanizmy účinné, je však potrebné, aby spotrebiteľia boli informovaní o ich existencii a bolo by tiež vhodné, aby mali informácie o tom, ako podávať sťažnosti, najmä keď sa spory týkajú cezhraničných alebo viacrozmerových transakcií.

100. Odsek 4 sa týka klamlivých, zavádzajúcich, podvodných a iných nekalých obchodných praktík. Takéto praktiky môžu narúšať trhy na úkor spotrebiteľov aj zodpovedných spoločností a treba im predchádzať.

101. Odsek 5 rieši vzdelávanie spotrebiteľov, ktoré s rastúcou zložitou mnohých trhov a výrobkov nadobúda stále väčší význam. Vlády, spotrebiteľské organizácie a mnohé spoločnosti uznali, že toto je spoločná zodpovednosť a že môžu v tejto súvislosti zohrať dôležitú úlohu. Ťažkosti, ktoré zažívajú spotrebiteľia pri hodnotení komplexných produktov vo finančných a iných oblastiach podčiarkujú, aké dôležité je, aby zainteresované strany spoločne podporovali vzdelávanie zamerané na zlepšovanie rozhodovania sa spotrebiteľov.

102. Odsek 6 sa týka osobných údajov. Spoločnosti zbierajú a používajú stále väčší objem údajov, čo môže predstavovať veľké riziko pre súkromie spotrebiteľov a ich blaho. Ochrana osobných údajov spotrebiteľov vrátane bezpečnosti údajov je preto veľmi dôležitá.

103. V odseku 7 sa zdôrazňuje, že je dôležité, aby spoločnosti spolupracovali s verejnými orgánmi a prispeli tak k účinnejšiemu predchádzaniu a boju proti klamlivým marketingovým praktikám. Spolupráca je potrebná aj na zníženie alebo predchádzanie rizikám pre verejné zdravie a bezpečnosť a pre životné prostredie. Zahŕňa to riziká spojené s likvidáciou tovarov ako aj s ich spotrebou a využívaním. Tento prístup odráža uznanie dôležitosti zvažovania a riadenia rizík ohrozujúcich bezpečnosť výrobkov počas celého ich životného cyklu, najmä vo fáze ich navrhovania, výroby, distribúcie, používania a likvidácie.

104. Odseku 8 obsahuje výzvu, aby spoločnosti pri uvádzaní tovaru a služieb na trh zohľadňovali situáciu zraniteľných a znevýhodnených spotrebiteľov. Za znevýhodnených alebo zraniteľných spotrebiteľov sa považujú konkrétni spotrebiteľia alebo kategórie spotrebiteľov, ktorí z dôvodu osobných charakteristík alebo okolností (ako vek, mentálna alebo telesná kapacita, vzdelanie, príjem, jazyk alebo vzdialená poloha) môžu čeliť osobitným ťažkostiam pri fungovaní na dnešných globalizovaných informačne náročných trhoch. Tento odsek tiež zdôrazňuje narastajúcu dôležitosť mobilných a iných foriem elektronického obchodovania na globálnych trhoch. Výhody, ktoré poskytuje takéto obchodovanie, sú značné a stále narastajú. Ruka v ruku s nimi však idú aj riziká poškodenia spotrebiteľa. Vlády strávili dlhý čas skúmaním spôsobov, ako zaistiť, aby boli spotrebiteľia pri elektronickom obchodovaní transparentne a účinne chránení minimálne tak ako pri tradičnejších formách obchodovania. Preto je dôležité, aby spoločnosti podnikli kroky na zníženie rizík elektronického obchodu, aby úroveň ochrany nebola nižšia než úroveň ochrany poskytovaná v tradičnejších formách obchodovania.

IX. Veda, technológia a inovácie

Vedecký výskum a technologické inovácie zvýšili jednak produktivitu vo všetkých odvetviach, a tiež schopnosť spoločností vykonávať náležitú starostlivosť a prispievať k trvalo udržateľnému rozvoju. Spoločnosti by mali podľa potreby prispievať k rozvoju miestnych a vnútroštátnych inovačných kapacít. V kontexte vývoja, financovania, predaja, udeľovania licencií, obchodu a používania technológií vrátane zhromažďovania a využívania údajov, ako aj vedeckého výskumu a inovácií by spoločnosti mali dodržiavať *smernice* a všetky platné vnútroštátne právne predpisy a požiadavky vrátane požiadaviek na ochranu súkromia a údajov spolu s predpismi o kontrole vývozu. Spoločnosti by mali najmä:

1. Vykonávať náležitú starostlivosť založenú na rizikách, ako sa opisuje v kapitole II, zameranú na skutočné a potenciálne negatívne vplyvy súvisiace s vedou, technológiou a inováciami.
2. Prijímať, ak je to možné v rámci ich obchodných činností, postupy, ktoré umožňujú dobrovoľný, bezpečný, chránený a efektívny prenos technológií a know-how za vzájomne dohodnutých podmienok, ako aj zlepšiť prístup k údajom a ich spoločné využívanie na podporu vedeckých objavov a inovácií s náležitým ohľadom na ochranu práv duševného vlastníctva a dodržiavanie povinností zachovávať dôvernoscť, súkromie, ochranu osobných údajov, kontrolu vývozu a zásady nediskriminácie.
3. V príslušných prípadoch pracovať na vedecko-technickom rozvoji v hostiteľských krajinách, pričom by sa mali zameriavať na potreby miestneho trhu, zapojiť do činností vedecko-technického vývoja personál hostiteľskej krajiny a zabezpečiť jeho školenie s prihliadnutím na integritu, bezpečnosť a komerčné potreby.
4. Pri udeľovaní licencií na využívanie práv duševného vlastníctva alebo pri inom dobrovoľnom prevode technológií konať za vzájomne dohodnutých podmienok s primeranými zárukami na predchádzanie negatívnym vplyvom a ich zmiernenie a spôsobom, ktorý prispieva k dlhodobým vyhladkam na udržateľný rozvoj hostiteľskej krajiny a dodržiava predpisy o kontrole vývozu.
5. Ak je to z hľadiska komerčných cieľov relevantné, rozvíjať vzťahy s miestnymi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, verejnými výskumnými inštitúciami a zúčastňovať sa na výskumných projektoch spolupráce s miestnymi priemyselnými spoločnosťami alebo priemyselnými združeniami vrátane malých a stredných podnikov a organizácií občianskej spoločnosti. Takáto spolupráca by mala zohľadňovať účinné riadenie rizík, etické aspekty, obavy o národnú bezpečnosť, platné právne predpisy a zámery zainteresovaných strán. Mala by tiež zohľadňovať hodnotu otvorenej vedy a dodržiavať akademickú slobodu spolu s výskumno-vedeckou autonómiou.
6. Pri zbere, zdieľaní a využívaní údajov zvýšiť transparentnosť prístupu k údajom a dohôd o ich spoločnom využívaní a podporovať, aby sa počas celého hodnotového cyklu údajov uplatňovali zodpovedné postupy správy údajov, ktoré spĺňajú všeobecne platné štandardy a povinnosti používané v krajinách, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, vrátane kódexov správania, etických zásad, pravidiel týkajúcich sa manipulácie a nátlaku na spotrebiteľov a noriem ochrany súkromia a údajov.
7. Podľa okolností, v ktorých pôsobia, by spoločnosti mali podporovať úsilie o spoluprácu na vhodných fórach na podporu otvoreného, bezplatného, globálneho, interoperabilného, spoľahlivého, prístupného, cenovo dostupného, bezpečného a odolného internetu, a to aj prostredníctvom dodržiavania slobody prejavu, slobody zhromažďovania a združovania v online prostredí a v súlade so záležitosťami, na ktoré sa vzťahujú tieto *smernice*.

Komentár ku kapitole IX: Veda, technológia a inovácie

105. Rozvoj, udeľovanie licencií, predaj, obchod a využívanie technológií majú zásadný vplyv na záležitosti, na ktoré sa vzťahujú tieto *smernice*, vrátane udržateľného rozvoja, ľudských práv, hospodárskej účasti, kvality demokracie, sociálnej súdržnosti, zmeny klímy, globálneho podnikania a pracovného prostredia a dynamiky trhu. Vedecký výskum a technologické inovácie podnietili rast produktivity vo všetkých odvetviach, ako aj schopnosť spoločností vykonávať náležitú starostlivosť a prispievať k trvalo udržateľnému rozvoju. Môžu sa však spájať aj s výzvami a negatívnymi vplyvmi.

106. Vzhľadom na vyvíjajúci sa charakter tejto témy a skutočnosť, že sa týka mnohých otázok, má byť rozsah pôsobnosti tejto kapitoly široký a inkluzívny, aby bol zabezpečený jej trvalý význam vo vzťahu k rizikám súvisiacim s budúcim vývojom vedy, technológie a inovácií.

107. V globalizovanom hospodárstve založenom na vedomostiach je zlepšenie výkonnosti spoločností podmienené schopnosťou mať prístup k technológiám, údajom a know-how a využívať ich. Takýto prístup je tiež dôležitý preto, aby sme si uvedomili vplyv technologického pokroku na celé hospodárstvo, vrátane rastu produktivity a tvorby pracovných miest v kontexte trvalo udržateľného rozvoja³. Nadnárodné spoločnosti sú hlavným kanálom pre cezhraničný prenos technológií. Prispievajú k vnútroštátnej inovačnej kapacite ich hostiteľských krajín tak, že vytvárajú, šíria a dokonca umožňujú domácim spoločnostiam a inštitúciám používať nové technológie. Ak sú činnosti nadnárodných spoločností zamerané na výskum a vývoj a investície do nových technológií dobre prepojené s národným inovačným systémom, môžu pomôcť zlepšiť hospodársky a spoločenský pokrok v ich hostiteľských krajinách. Rozvoj dynamického inovačného systému v hostiteľskej krajine zas rozširuje obchodné príležitosti pre nadnárodné spoločnosti.

108. Cieľom tejto kapitoly je teda, aby nadnárodné spoločnosti podporovali šírenie výsledkov výskumných a vývojových činností v krajinách, kde pôsobia, a prispievali tak k rozvoju inovačných kapacít hostiteľských krajín v rámci obmedzení stanovených hospodárskou uskutočniteľnosťou, obavami o konkurencieschopnosť a v súlade s povinnosťami týkajúcimi sa ochrany súkromia, údajov, bezpečnosti, duševného vlastníctva a dôvernosti. V tejto súvislosti môže podpora šírenia technológií zahŕňať komercializáciu produktov a služieb, ktoré obsahujú nové technológie, udeľovanie licencií na inovácie procesov, nábor a odbornú prípravu vedeckého a technického personálu a vývoj kooperatívnych podnikov v oblasti výskumu a vývoja. Pri predaji alebo udeľovaní licencií by sa strany mali nielen vzájomne dohodnúť na zmluvných podmienkach, ale nadnárodné spoločnosti by mali zväziť aj dlhodobý rozvojový, environmentálny a spoločenský vplyv technológií. Nadnárodné spoločnosti môžu v rámci svojej činnosti vytvoriť a zlepšiť inovačnú kapacitu svojich medzinárodných dcérskych spoločností, subdodávateľov a iných subjektov, s ktorými udržiavajú obchodné vzťahy. Okrem toho môžu upriamiť pozornosť aj na význam miestnej vedeckej a technologickej infraštruktúry, a to fyzickej aj inštitucionálnej. Z tohto hľadiska môžu nadnárodné spoločnosti užitočne prispievať k vytvoreniu takých politických rámcov zo strany vlád hostiteľských krajín, ktoré vedú k rozvoju dynamických inovačných systémov.

109. Pojem „veda“ v tejto časti okrem iného zahŕňa aj výskum a prieskum. Pojem „technológia“ zahŕňa digitálne technológie, nedigitálne technológie a digitálne služby, ako aj digitálne ekosystémy, ktoré podporujú ich rozvoj a využívanie. Pojem „inovácia“ sa tu chápe ako proces vývoja nového alebo vylepšeného produktu, služby alebo procesu so zámerom sprístupniť ich potenciálnym používateľom alebo ich používať v danej spoločnosti.

³ Odsek 7 sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté pozície vlád v oblasti elektronického obchodu vo Svetovej obchodnej organizácii (WTO). Nemá za cieľ ignorovať iné dôležité záujmy verejného poriadku, ktoré môžu súvisieť s používaním internetu a ktoré by bolo potrebné zohľadniť. Niektoré krajiny sa v tejto súvislosti odvolávajú na Tuniskú agendu pre informačnú spoločnosť z roku 2005.

110. Údaje sa tu chápu v zmysle príslušných odporúčaní OECD ako informácie zaznamenané v štruktúrovaných alebo neštruktúrovaných formátoch vrátane textu, obrázkov, zvuku a videa. Inovácie založené na údajoch a veda náročná na údaje sú obrovským príslubom riešenia veľkých spoločenských výziev. Iniciatívy v oblasti otvorenej vedy a prístup k údajom majú ďalekosiahle účinky na reprodukovateľnosť vedeckých výsledkov, šírenie poznatkov v celej spoločnosti, interdisciplinárnu spoluprácu, efektívne využívanie zdrojov, produktivitu a konkurencieschopnosť. Cezhraničné toky údajov majú zásadný význam pre podporu medzinárodného obchodu, výmenu informácií a poznatkov na preklopenie digitálnych rozdielov a dosiahnutie udržateľného rozvoja. Odsek 2 posilňuje tieto prínosy, ale upozorňuje aj na riziká krádeže a nezodpovednej výmeny a využívania údajov, ktoré môžu narušiť súkromie jednotlivcov a majú potenciál ohroziť národnú bezpečnosť. Spoločnosti v dátovom ekosystéme vrátane držiteľov údajov, tvorcov údajov a sprostredkovateľov údajov, ako sú vymedzení v Odporúčaní o zlepšení prístupu k údajom a ich spoločného využívania [OECD/LEGAL/0463], sa vyzývajú, aby zvážili odporúčania týkajúce sa zodpovedného prístupu k údajom, ich zdieľania a využívania, ako sa uvádza v uvedenom odporúčaní, ktorého cieľom je zabezpečiť vykonávanie opatrení na riadenie rizík počas celého hodnotového cyklu údajov vrátane opatrení potrebných na ochranu dôvernosti, integrity, bezpečnosti a dostupnosti údajov, najmä v súvislosti s riadením biologických údajov, ako je DNA, a pri zverejňovaní údajov orgánom presadzovania práva a iným štátnym orgánom.

111. V odseku 4 sa stanovuje, že očakávania spoločností majú byť primerané s cieľom vyhnúť sa zmluvným podmienkam, ktoré majú za následok neúmyselné dôsledky. Spoločnosti by sa tiež mali usilovať o odhalenie situácií, v ktorých sa niektorí aktéri môžu snažiť využiť prenos technológií na zneužitie civilných technológií.

112. V súlade s kapitolou II bude povaha a rozsah náležitej starostlivosti v prípade negatívnych vplyvov súvisiacich s vedou, technológiou a inováciami závisieť od okolností konkrétnej situácie a bude zahŕňať stanovenie priorít na základe rizika. Mala by tiež zohľadňovať známe alebo logicky predvídateľné okolnosti súvisiace s používaním výrobku alebo služby v súlade s ich zamýšľaným účelom alebo za podmienok logicky predvídateľného nesprávneho použitia alebo zneužitia, ktoré môžu viesť k negatívnym vplyvom.

113. Spoločnosti, ktoré sa zaoberajú vývojom nových technológií alebo nových aplikácií existujúcich nástrojov, by mali v možnom rozsahu predvídať a podľa potreby riešiť etické, právne, pracovné, sociálne a environmentálne výzvy vyplývajúce z nových technológií a zároveň podporovať zodpovedné inovácie a zapájať sa do dialógu a výmeny informácií s miestnymi regulačnými orgánmi a zástupcami zamestnancov. Okrem odporúčaní uvedených v týchto *smerniciach* a na ich podporu sa spoločnostiam odporúča, aby zohľadnili dostupné usmernenia týkajúce sa inovačného procesu vrátane príslušných noriem OECD v oblasti umelej inteligencie a neurotechnológie, ako sú *Odporúčania o umelej inteligencii* [OECD/LEGAL/0449] a *Odporúčania o zodpovedných inováciách v oblasti neurotechnológie* [OECD/LEGAL/0457].

114. Digitálna bezpečnosť je spoločnou zodpovednosťou všetkých zainteresovaných strán vrátane obchodných spoločností, zákazníkov a vlád. Incidenty v oblasti digitálnej bezpečnosti, ako je neoprávnený prístup k systémom alebo softvéru, narušenie účtov, strata alebo krádež údajov alebo zasahovanie do zdrojov IT, môžu poškodiť spoločnosti, vlády a jednotlivcov narušením dostupnosti, integrity a/alebo dôvernosti ich údajov, informačných systémov a sietí. Spoločnosti by mali riadiť riziká v oblasti digitálnej bezpečnosti spôsobom, ktorý je v súlade s ostatnými kapitolami týchto *smerníc*. Zásady ochrany súkromia už v štádiu návrhu, používanie silného šifrovania, protokolov na správu povolení a prístupu a ďalšie osvedčené postupy môžu znížiť hrozby a zmierniť škody. Spoločnosti by mali dodržiavať aj príslušné normy OECD v oblasti ochrany údajov.

115. Vo všetkých činnostiach týkajúcich sa detí a mládeže v digitálnom prostredí alebo ich zapojenia do digitálneho prostredia by spoločnosti mali v prvom rade zohľadniť najlepšie záujmy dieťaťa a vo svojej náležitej starostlivosti určiť, ako sa majú rešpektovať práva detí a mládeže a ako možno chrániť a podporovať prosperitu detí a mládeže v digitálnom prostredí, a

prijat' vhodné opatrenia na to, aby tak urobili v súlade s *Odporúčaním o deťoch v digitálnom prostredí* [[OECD/LEGAL/0389](#)] a *Usmerneniami OECD pre poskytovateľov digitálnych služieb*.

X. Hospodárska súťaž

Spoločnosti by mali:

1. Vykonávať svoje činnosti v súlade so všetkými platnými právnymi predpismi a nariadeniami v oblasti hospodárskej súťaže s prihliadnutím na právne predpisy o hospodárskej súťaži všetkých jurisdikcií, v ktorých môžu mať ich činnosti negatívny vplyv na hospodársku súťaž.
2. Zdržať sa uzatvárania alebo vykonávania dohôd s konkurentmi s negatívnym vplyvom na hospodársku súťaž vrátane dohôd s cieľom:
 - a) stanoviť ceny,
 - b) podávať zmanipulované ponuky (tajne dohodnuté výberové konania),
 - c) zavádzať obmedzenia výroby alebo kvóty,
 - d) zdieľať alebo rozdeľovať trhy pomocou rozdelenia zákazníkov, dodávateľov, území alebo obchodného zamerania.
3. Poskytovať súčinnosť orgánom na ochranu hospodárskej súťaže vo vyšetrovaní okrem iného a v súlade s platnými právnymi predpismi a príslušnými zárukami tým, že spoločnosti budú poskytovať čo najrýchlejšie a najúplnejšie odpovede na žiadosti o informácie a zväžia využitie dostupných nástrojov, napríklad sa v príslušných prípadoch zrieknu utajovania informácií, aby podporili účinnú a efektívnu spoluprácu medzi vyšetrovacími orgánmi.
4. Pravidelne zvyšovať povedomie zamestnancov o dôležitosti dodržiavania všetkých platných právnych predpisov a nariadení o hospodárskej súťaži a najmä školiť vyššie vedenie spoločnosti o témach súvisiacich s hospodárskou súťažou.

Komentár ku kapitole X: Hospodárska súťaž

116. V týchto odporúčaníach sa zdôrazňuje význam právnych predpisov a nariadení v oblasti hospodárskej súťaže pre efektívne fungovanie domácich aj medzinárodných trhov a opätovne sa potvrdzuje význam ich dodržiavania zo strany domácich aj nadnárodných spoločností. Takisto sa snažia zabezpečiť, aby všetky spoločnosti boli informované o vývoji v rozsahu pôsobnosti, opravných prostriedkov a sankcií vyplývajúcich z právnych predpisov o ochrane hospodárskej súťaže a o rozsahu spolupráce medzi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže. Pojem „právo hospodárskej súťaže/právne predpisy o hospodárskej súťaži“ sa používa na označenie zákonov, vrátane „protitrustových“ aj „protimonopolných“ zákonov, ktoré rôznym spôsobom zakazujú: a) uzatváranie dohôd brániacich hospodárskej súťaži; b) zneužívanie trhovej sily a dominantného postavenia; c) získanie trhovej sily alebo dominantného postavenia inými prostriedkami než na základe svojich výsledkov; alebo d) podstatné oslabenie hospodárskej súťaže alebo významné obmedzenie účinnej hospodárskej súťaže prostredníctvom fúzií alebo akvizícií.

117. Právne predpisy a politiky na ochranu hospodárskej súťaže vo všeobecnosti zakazujú: a) konzervatívne (tzv. ťažké) kartely; b) iné dohody narúšajúce hospodársku súťaž; c) protisúťažné správanie, ktoré využíva alebo rozširuje dominantné postavenie na trhu alebo trhovú silu a d) fúzie a akvizície poškodzujúce hospodársku súťaž. Podľa *Odporúčania o účinných opatreniach proti konzervatívnym kartelom [OECD/LEGAL/0452]* dohody poškodzujúce hospodársku súťaž uvedené v SMERNICE OECD PRE NADNÁRODNÉ SPOLOČNOSTI O ZODPOVEDNOM SPRÁVANÍ PODNIKOV© OECD 2023

písm. a) predstavujú konzervatívne kartely, no toto odporúčanie zohľadňuje rozdiely v právnych predpisoch členských štátov, vrátane rozdielov vo výnimkách zo zákona alebo ustanoveniach povoľujúcich výnimku alebo schválenie činnosti, ktorá môže byť inak zakázaná. Odporúčania uvedené v týchto *smerniciach* nenaznačujú, že by sa spoločnosti mali vzdať takýchto právne dostupných výnimiek alebo ustanovení. Kategórie písmen b) a c) sú všeobecnejšie, pretože účinky iných druhov dohôd a jednostranného správania sú nejednoznačnejšie a existuje menší konsenzus o tom, čo by sa malo považovať za správanie poškodzujúce hospodársku súťaž.

118. Cieľom politiky hospodárskej súťaže je prispieť k celkovému blahobytu a hospodárskemu rastu podporou trhových podmienok, v ktorých povahu, kvalitu a cenu tovarov a služieb určujú konkurenčné trhové sily. Okrem prospechu pre spotrebiteľov a hospodárstva jurisdikcie ako celku, takéto konkurenčné prostredie odmeňuje spoločnosti, ktoré efektívne reagujú na dopyt spotrebiteľov. Spoločnosti môžu prispieť k tomuto procesu poskytovaním informácií a poradenstva vláde pri príprave právnych predpisov a pravidiel, ktoré by mohli znížiť efektívnosť alebo inak znížovať konkurencieschopnosť trhov.

119. Spoločnosti by si mali byť vedomé toho, že právne predpisy o hospodárskej súťaži sa prijímajú priebežne a čoraz častejšie zakazujú činnosti poškodzujúce hospodársku súťaž, ktoré sa vykonávajú v zahraničí, ak majú škodlivý vplyv na domácich spotrebiteľov. Okrem toho vďaka cezhraničnému obchodu a investovaniu je pravdepodobnejšie, že správanie poškodzujúce hospodársku súťaž v jednej krajine bude mať škodlivé účinky aj v iných jurisdikciách. Spoločnosti by preto mali zohľadniť právne predpisy krajiny, v ktorej pôsobia, a právne predpisy všetkých krajín, v ktorých bude pravdepodobne cítiť účinky ich správania sa.

120. A nakoniec by spoločnosti mali uznať, že orgány vyšetrujúce dodržiavanie hospodárskej súťaže čoraz viac a hlbšie navzájom spolupracujú pri vyšetrowaní a riešení činnosti poškodzujúcej hospodársku súťaž. Pozri všeobecne: príslušné normy OECD v oblasti politiky ochrany hospodárskej súťaže. Keď orgány vyšetrujúce dodržiavanie hospodárskej súťaže z rôznych krajín skúmajú to isté správanie, podporí lepšia spolupráca spoločností s danými orgánmi konzistentné a rozumné rozhodovanie a nápravné opatrenia, a zároveň umožní vládam a spoločnostiam šetriť náklady.

121. Spoločnosti a iniciatívy spolupráce, do ktorých sú zapojené, by mali prijímať proaktívne kroky na pochopenie otázok práva hospodárskej súťaže vo svojej jurisdikcii a vyhnúť sa činnostiam, ktorými by ho mohli porušovať. Dôveryhodné iniciatívy zodpovedného obchodného správania vo svojej podstate neodporujú cieľom práva hospodárskej súťaže a spolupráca v takýchto iniciatívach zvyčajne nie je v rozpore s takýmito právnymi predpismi.

122. V závislosti od vnútroštátneho kontextu sa môže na spoločnosti vzťahovať právo hospodárskej súťaže pri nákupe pracovných vstupov od pracovníkov podobným spôsobom ako pri nákupe iného tovaru a služieb. V týchto prípadoch môžu byť uplatnené prísne sankcie v prípade tajnej dohody medzi zamestnávateľmi v oblasti miezd (stanovenie miezd) a postupov prijímania zamestnancov (ako sú dohody o nepreberaní a neprijímajú pracovníkov). Spoločnosti by preto mali vo svojich politikách prijímania zamestnancov a zamestnanosti, ako aj pri plánovaní fúzií a akvizícií zabezpečiť dodržiavanie platných právnych predpisov.

XI. Zdaňovanie

1. Je dôležité, aby spoločnosti prispievali do rozpočtu verejných financií hostiteľských krajín včasným plnením svojich daňových povinností. Mali by predovšetkým dodržiavať literu aj ducha daňových zákonov a iných právnych predpisov krajín, v ktorých pôsobia. Dodržanie ducha zákona znamená rozlišovanie a dodržiavanie zámeru zákonodarcu. Nevyžaduje od spoločnosti, aby poukazovala platby, ktoré sú vyššie než je zákonne požadovaná suma v súlade s takýmto výkladom. Dodržiavanie daňových predpisov zahŕňa také opatrenia, ako je včasné poskytovanie relevantných alebo zákonom požadovaných informácií príslušným orgánom na účely správneho určenia daní, ktoré sa majú vymerať v súvislosti s ich činnosťami, a zosúladenie postupov transferového oceňovania s princípom nezávislého vzťahu.
2. Spoločnosti by mali považovať daňovú správu a dodržiavanie daňových predpisov za dôležité prvky ich dohľadu a širších systémov riadenia rizika. Predstavenstvá spoločností by mali predovšetkým prijať stratégie riadenia daňových rizík s cieľom zabezpečiť, aby sa v plnej miere identifikovali a vyhodnotili finančné a regulačné riziká a riziká poškodenia dobrej povesti súvisiace so zdaňovaním.

Komentár ku kapitole XI: Zdaňovanie

123. Korporátne občianstvo v oblasti zdaňovania znamená, že spoločnosti by mali dodržiavať literu aj ducha daňových zákonov a predpisov vo všetkých krajinách, v ktorých pôsobia, spolupracovať s orgánmi a sprístupňovať im informácie, ktoré sú relevantné alebo vyžadované zákonom. Spoločnosť dodržiava ducha daňových zákonov a iných právnych predpisov, ak podnikne primerané kroky na určenie zámeru zákonodarcu a interpretuje daňové pravidlá v súlade s týmto zámerom so zreteľom na znenie zákona a relevantnú súčasnú legislatívnu históriu. Transakcie by nemali byť štruktúrované tak, aby ich daňové výsledky boli v rozpore so základnými ekonomickými dôsledkami transakcie, pokiaľ neexistujú osobitné právne predpisy určené na dosiahnutie takéhoto výsledku. V tomto prípade by sa mala spoločnosť odôvodnene domnievať, že transakcia je štruktúrovaná tak, že spoločnosti vznikne daňový výsledok, ktorý nie je v rozpore so zámerom daného legislatívneho predpisu.

124. Dodržiavanie daňových predpisov zahŕňa aj spoluprácu s daňovými orgánmi a poskytovanie informácií, ktoré potrebujú na zabezpečenie účinného a spravodlivého uplatňovania daňových zákonov. Takáto spolupráca by mala zahŕňať včasné a úplné odpovedanie na žiadosti príslušného orgánu o informácie podľa ustanovení zmluvy o zdanení alebo dohody o výmene informácií. Záväzok poskytovať informácie však nie je neobmedzený. V *smerniciach* sa uvádza najmä prepojenie medzi informáciami, ktoré by sa mali poskytovať, a ich významom pre presadzovanie platných daňových zákonov. Týmto sa uznáva potreba vyvážiť bremeno, ktoré na spoločnosti kladie dodržiavanie platných daňových predpisov, a potrebu daňových úradov mať úplné, včasné a presné informácie, ktoré im umožnia uplatňovať ich daňové zákony.

125. Záväzok spoločností k spolupráci, transparentnosti a dodržiavaniu daňových predpisov by sa mal premietnuť do systémov, štruktúr a politík riadenia rizík. V prípade spoločností, ktoré sú právnickými osobami, môžu predstavenstvá spoločností vykonávať dohľad nad daňovými rizikami viacerými spôsobmi. Predstavenstvá spoločností by napríklad mali aktívne vypracovať vhodné zásady daňovej politiky, ako aj zaviesť systémy vnútornej daňovej kontroly, aby boli kroky vedenia v súlade s názormi

predstavenstva na daňové riziko. Predstavenstvo by malo byť informované o všetkých potenciálne závažných daňových rizikách a príslušnej osobe by sa mala prideliť zodpovednosť za vykonávanie internej daňovej kontroly a podávanie správ predstavenstvu. Komplexná stratégia riadenia rizík, vrátane daňového rizika, umožní spoločnosti nie len konať ako dobrý korporátny občan, ale aj účinne riadiť daňové riziká, čo jej môže pomôcť vyhnúť sa zásadným finančným a regulačným rizikám a rizikám súvisiacim s dobrou povestou.

126. Daňová transparentnosť podporuje integritu daňového systému krajiny a je dôležitým spôsobom, ako zabezpečiť a preukázať, že spoločnosti dodržiavajú literu a ducha daňových zákonov. Člen nadnárodnej skupiny spoločností v jednej krajine môže mať rozsiahle hospodárske vzťahy s členmi tej istej nadnárodnej skupiny spoločností v iných krajinách. Takéto vzťahy môžu ovplyvniť daňovú povinnosť každej zo strán. Preto môžu daňové úrady potrebovať informácie aj z inej krajiny, aby dokázali vyhodnotiť tieto vzťahy a určiť daňovú povinnosť člena nadnárodnej skupiny spoločností v ich krajine. Aj v tomto prípade sa informácie, ktoré sa majú poskytnúť, obmedzujú na tie, ktoré sú relevantné pre navrhované posúdenie týchto ekonomických vzťahov na účely určenia správnej daňovej povinnosti člena nadnárodnej skupiny spoločností alebo sa vyžadujú zo zákona. Nadnárodné spoločnosti by mali pri poskytovaní týchto informácií spolupracovať. Na zlepšenie transparentnosti sa zameriavajú viaceré opatrenia *Inkluzívneho rámca OECD/G20 pre narúšanie základu dane a presun ziskov (BEPS)*, ako napríklad príprava a výmena správ podľa jednotlivých krajín (opatrenie 13 BEPS), povinná spontánna výmena relevantných informácií o daňových stanoviskách špecifických pre daňovníkov (opatrenie 5 BEPS) a povinné pravidlá zverejňovania týkajúce sa systémov agresívneho daňového plánovania (opatrenie 12 BEPS).

127. Pre korporátne občianstvo a zdaňovanie je mimoriadne dôležitou témou transferové oceňovanie. Dramatický nárast celosvetového obchodu a cezhraničných priamych investícií (a dôležitá úloha, ktorú zohrávajú nadnárodné spoločnosti pri takomto obchodovaní a investovaní) znamená, že transferové oceňovanie je dôležitým určujúcim prvkom daňových povinností členov nadnárodnej skupiny spoločností, pretože zásadne ovplyvňuje rozdelenie daňového základu medzi krajiny, v ktorých nadnárodná spoločnosť pôsobí. Princíp nezávislého vzťahu, ktorý sa nachádza v Modelovom daňovom dohovore OECD aj v Modelovom dohovore OECD o dvojitom zdanení medzi rozvojovými a rozvinutými krajinami, je medzinárodne akceptovanou normou pre úpravu ziskov medzi pridruženými spoločnosťami. Uplatňovanie princípu nezávislého vzťahu bráni nevhodnému presunu ziskov a strát a minimalizuje riziko dvojitého zdanenia. Jeho riadne uplatňovanie vyžaduje, aby nadnárodné spoločnosti spolupracovali s daňovými orgánmi a poskytovali všetky informácie, ktoré sú relevantné alebo vyžadované zákonom, a ktoré sa týkajú výberu metódy transferového oceňovania pre ich medzinárodné transakcie uskutočňované medzi nimi a ich pridruženou stranou. Uznáva sa, že pre nadnárodné spoločnosti a daňové správy je často ťažké určiť, či sa pri transferovom oceňovaní náležite dodržiava norma (alebo princíp) nezávislého vzťahu, a že ich uplatňovanie nie je exaktná veda.

128. Výbor OECD pre fiškálne záležitosti pokračuje v práci na príprave odporúčaní s cieľom zaistiť, aby transferové oceňovanie odrážalo princíp nezávislého vzťahu. Výsledkom jeho práce bolo zverejnenie *Smerníc OECD o transferovom oceňovaní pre nadnárodné podniky a správu daní (Smernice OECD o transferovom oceňovaní)*, ktoré boli predmetom *Odporúčania o určení transferového oceňovania medzi pridruženými podnikmi* [[OECD/LEGAL/02791](https://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/oeed-transfer-pricing-guidelines/)] (členovia nadnárodnej skupiny spoločností by za bežných okolností patrili do definície pridružených spoločností). *Smernice OECD o transferovom oceňovaní* sa priebežne aktualizujú tak, aby odrážali zmeny v globálnom hospodárstve a skúsenosti daňových správ a daňovníkov, ktorí sa zaoberajú transferovým oceňovaním. Dôležité je, že odporúčanie Rady bolo v roku 2017 revidované s cieľom zohľadniť schválenie balíka BEPS Radou, posilniť vplyv a relevantnosť usmernení o transferovom oceňovaní mimo členských štátov OECD a poskytnúť vládam a daňovníkom väčšiu jasnosť a právnu istotu, pokiaľ ide o stav budúcich revízií usmernení o transferovom oceňovaní, a to podporou ich včasnej implementácie. Zásada nezávislého vzťahu, ktorá platí pre pripisovanie ziskov stálych prevádzkarní na účely určenia práv hostiteľského štátu na zdanenie podľa daňovej zmluvy, bola predmetom odporúčania Rady OECD prijatého v roku 2008.

129. *Smernice OECD o transferovom oceňovaní* sa zameriavajú na uplatňovanie princípu nezávislého vzťahu pri hodnotení transferového oceňovania pridružených spoločností. Cieľom Smerníc OECD o transferovom oceňovaní je pomôcť daňovým správam (členských krajín aj nečlenských krajín OECD) a nadnárodným spoločnostiam tým, že naznačia vzájomne uspokojivé riešenia prípadov transferového oceňovania, čím sa minimalizujú konflikty medzi daňovými správami a medzi daňovými správami a nadnárodnými spoločnosťami a predíde sa nákladným súdnym sporom. Nadnárodné spoločnosti by mali dodržiavať usmernenia uvedené v revidovaných a doplnených *Smerniciach OECD o transferovom oceňovaní* s cieľom zabezpečiť, aby ich transferové ceny odrážali zásadu nezávislého vzťahu.

130. Súdržnosť a konzistentnosť medzinárodnej daňovej štruktúry, ktorá sa vzťahuje na nadnárodné skupiny spoločností, bola širšie posilnená prostredníctvom projektu BEPS OECD/G20. Vykonávanie viacerých opatrení na boj proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a na zlepšenie súdržnosti medzinárodných daňových pravidiel vrátane minimálnych noriem na zamedzenie zneužívaniu zmlúv a na zlepšenie riešenia sporov uľahčuje najmä *Mnohostranný dohovor o vykonávaní opatrení súvisiacich s daňovou zmluvou na predchádzanie narúšaniu základu dane a presunu ziskov* [[OECD/LEGAL/0432](#)]. Úspech tohto systému je založený na sieti pozitívnych vzťahov, spolupráci a reciprocite.

Časť II: Vykonávacie postupy Smerníc OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov

Rozhodnutie Rady o smerniciach pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov

RADA,

SO ZRETEL'OM na článok 5 písm. a) *Dohovoru o Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj* zo dňa 14. decembra 1960,

SO ZRETEL'OM na *Vyhlásenie OECD o medzinárodných investíciách a nadnárodných spoločnostiach* (ďalej len „*Vyhlásenie*“) [[OECD/LEGAL/0144](#)], v ktorej vlády príslušných krajín („príslušné krajiny“ resp. „krajiny, ktoré sa riadia týmito smernicami“) spoločne odporúčajú nadnárodným spoločnostiam pôsobiacim na ich územiach a z ich území, aby sa riadili *Smernicami pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov* („*smernice*“),

UZNÁVAJÚC skutočnosť, že keďže sa organizačné jednotky nadnárodných spoločností nachádzajú na celom svete, mala by medzinárodná spolupráca týkajúca sa tém súvisiacich s týmto vyhlásením takisto zahŕňať všetky krajiny,

POVAŽUJÚC za vhodné zlepšiť postupy, pomocou ktorých sa môžu uskutočniť konzultácie zamerané na záležitosti obsiahnuté v týchto *smerniciach*, a podporiť účinnosť *smerníc*,

Na návrh Investičného výboru:

ROZHODLA:

I. Národné kontaktné miesta pre zodpovedné správanie podnikov

1. Príslušné krajiny založia Národné kontaktné miesta pre zodpovedné správanie podnikov (NKM) na podporu účinnosti *smerníc*. Národné kontaktné miesta majú tieto povinnosti:

- a) Podporovať informovanosť o *smerniciach* a ich využívaní, a to aj reagovaním na otázky,
- b) Prispievať k riešeniu problémov a otázok, ktoré vznikajú v súvislosti s vykonávaním *smerníc* v konkrétnych prípadoch.

Okrem toho, ak je to vhodné a v koordinácii s príslušnými vládnyimi agentúrami, môžu Národné kontaktné miesta podporovať úsilie svojej vlády o rozvoj, vykonávanie a presadzovanie súdržnosti politík na podporu zodpovedného správania podnikov.

O dostupnosti Národných kontaktných miest treba informovať podnikateľskú komunitu, organizácie pracovníkov, iné mimovládne organizácie a ďalšie zainteresované strany.

2. Národné kontaktné miesta v príslušných krajinách budú spolupracovať v akejkoľvek záležitosti súvisiacej so *smernicami*, ktorá sa týka ich činností, ak nastane takáto potreba. Vo všeobecnosti by sa diskusie na vnútroštátnej úrovni mali začať ešte pred nadviazaním kontaktov s inými Národnými kontaktnými miestami.

3. Národné kontaktné miesta sa budú pravidelne stretávať, aby si vymenili skúsenosti a podali správu Investičnému výboru.

4. Krajiny, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, sprístupnia svojim Národným kontaktným miestam ľudské a finančné zdroje, aby si mohli účinne plniť svoje úlohy opísané v postupoch pripojených k tomuto rozhodnutiu, pričom zohľadnia vnútorné rozpočtové kapacity a postupy.
5. Príslušné krajiny budú vykonávať pravidelné partnerské hodnotenia svojich Národných kontaktných miest s prihliadnutím na modalitu prijaté Pracovnou skupinou pre zodpovedné správanie podnikov (WPRBC).

II. Investičný výbor a Pracovná skupina pre zodpovedné správanie podnikov (WPRBC)

1. Investičný výbor („Výbor“) dohliada na vykonávanie Vyhlásenia o medzinárodných investíciách a nadnárodných podnikoch. WPRBC pomáha Výboru pri vykonávaní oddielu I Vyhlásenia, pokiaľ ide o jeho povinnosti súvisiace s týmito *smernicami*.
2. Výbor bude pravidelne alebo na žiadosť príslušnej krajiny organizovať výmenu názorov o otázkach, na ktoré sa vzťahujú tieto *smernice*, a o skúsenostiach získaných pri ich uplatňovaní. Výbor bude pravidelne vyzývať Výbor OECD pre obchodné a priemyselné poradenstvo (BIAC) a Výbor OECD pre poradenstvo odborom (TUAC) („poradenské orgány“), organizáciu OECD Watch ako aj iných medzinárodných partnerov, aby vyjadrili svoje názory na záležitosti obsiahnuté v *smerniciach*. Okrem toho sa výmena názorov o týchto témach môže uskutočniť aj na ich žiadosť.
3. Výbor si bude vymieňať názory a pohľady na záležitosti obsiahnuté v týchto *smerniciach* aj s krajinami, ktoré sa nimi neriadia, s cieľom podporovať zodpovedné podnikanie na celom svete v súlade s *smernicami* a vytvoriť rovnaké pravidlá hry. Tiež sa bude snažiť o spoluprácu s krajinami, ktoré sa neriadia týmito *smernicami* ale ktoré majú osobitý záujem na týchto *smerniciach* a propagácii ich zásad a noriem.
4. Výbor bude zodpovedný za objasňovanie *smerníc*. Strany zapojené do konkrétneho prípadu, v ktorom bola podaná žiadosť o objasnenie, dostanú možnosť vyjadriť svoje názory ústne alebo písomne. Výbor nebude poskytovať závery o správaní jednotlivých spoločností.
5. Výbor si bude vymieňať názory na činnosti Národných kontaktných miest s cieľom zvýšiť účinnosť *smerníc* a podporiť funkčnú rovnocennosť Národných kontaktných miest.
6. Výbor bude podávať Rade pravidelné správy o záležitostiach, ktoré sú predmetom *smerníc*. Výbor vo svojich správach zohľadní správy Národných kontaktných miest a názory poradných orgánov (BIAC a TUAC), OECD Watch, iných medzinárodných partnerov a prípadne aj krajín, ktoré sa neriadia týmito *smernicami*.
7. V spolupráci s Národnými kontaktnými miestami bude Výbor aktívne podporovať účinné dodržiavanie zásad a noriem obsiahnutých v *smerniciach* zo strany spoločností. Najmä bude vyhľadávať príležitosti na spoluprácu s poradnými orgánmi (BIAC a TUAC), OECD Watch, inými medzinárodnými partnermi a inými zainteresovanými stranami s cieľom podporiť pozitívny prínos, ktorý môžu mať nadnárodné spoločnosti v súvislosti s týmito *smernicami* k hospodárskemu, environmentálnemu a spoločenskému pokroku s cieľom dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj a pomôcť im identifikovať riziká negatívnych vplyvov spojených s konkrétnymi výrobkami, regiónmi, odvetviami alebo sektormi a reagovať na ne.

III. Vykonávanie a revízia rozhodnutia

1. V postupoch pripojených k tomuto rozhodnutiu sa stanovujú očakávania, odporúčania a usmernenia platné pre krajiny, ktoré sa riadia *smernicami*, Národné kontaktné miesta, Výbor a WPRBC pri vykonávaní tohto rozhodnutia.

2. Toto rozhodnutie sa je predmetom pravidelného prehodnocovania Výbor bude na tento účel predkladať návrhy a WPRBC môže takéto návrhy rozpracovať a predložiť Výboru.

Postupy

I. Národných kontaktných miest pre zodpovedné správanie podnikov

Úlohou Národných kontaktných miest je zvyšovať účinnosť *smerníc*. Národné kontaktné miesta budú vykonávať svoju činnosť v súlade zásadami:

1. viditeľnosti,
2. dostupnosti,
3. transparentnosti,
4. zodpovednosti,
5. nestrannosti a spravodlivosti,
6. predvídateľnosti a
7. súladu s týmito *smernicami*.

Tieto zásady spolu obsahujú základné kritériá účinnosti Národných kontaktných miest. Národné kontaktné miesta sa budú vzhľadom na svoje osobitné okolnosti usilovať o funkčnú rovnocennosť, čo znamená, že všetky Národné kontaktné miesta budú fungovať s rovnocenným stupňom účinnosti, a to prostredníctvom plnenia základných kritérií účinnosti.

A. Inštitucionálne dojednania

V súlade s cieľmi funkčnej rovnocennosti Národných kontaktných miest a zvyšovaním účinnosti *smerníc* majú krajiny, ktoré sa riadia *smernicami*, flexibilitu pri organizovaní svojich Národných kontaktných miest s cieľom splniť základné kritériá účinnosti. Pri určovaní inštitucionálnych opatrení svojich Národných kontaktných miest sa vlády budú usilovať o aktívnu podporu sociálnych partnerov a ďalších zainteresovaných strán, ako aj iných príslušných vládnych agentúr.

Na základe vyššie uvedeného sa budú Národné kontaktné miesta:

1. Vytvárať, organizovať a vybavovať dostatočnými zdrojmi na to, aby poskytli účinný základ pre riešenie širokej škály otázok, na ktoré sa vzťahujú *smernice*, budú mať prístup k odborným znalostiam o všetkých relevantných aspektoch mandátu Národných kontaktných miest, fungovať neustranne a zachovávať primeranú úroveň zodpovednosti voči vláde, ktorá *smernice* dodržiava.
2. Môžu používať rôzne formy organizácie na splnenie základných kritérií účinnosti a na dosiahnutie funkčnej rovnocennosti, pričom treba mať na pamäti, že je dôležité zachovať dôveru zainteresovaných strán. Členmi Národných kontaktných miest môžu byť napríklad vyšší vládni úradníci alebo vládny úrad vedený vyšším úradníkom; medziagentúrny alebo medzirezortný orgán zložený z vyšších úradníkov alebo nimi vedený; orgán zložený zo zástupcov vlády, podnikateľskej komunity, organizácií pracovníkov a iných mimovládnych organizácií alebo nezávislí experti. Do poradných orgánov alebo orgánov dohľadu by vlády mali začleniť aj zástupcov podnikateľov, zamestnaneckých organizácií a iných mimovládnych organizácií, ak je to užitočné na pomoc Národnému kontaktnému miestu pri plnení jeho úloh.
3. Nadviažu a budú udržiavať v relevantných prípadoch vzťahy so sociálnymi partnermi, zástupcami podnikateľov, zamestnaneckých organizácií, mimovládnych

organizácií a iných strán, ktoré o spoluprácu prejavia záujem a ktoré dokážu prispieť k efektívnemu fungovaniu *smerníc*.

B. Informovanie a propagácia

Národné kontaktné miesta budú:

1. Sprístupňovať *smernice* vhodnými prostriedkami, a to aj prostredníctvom informácií on-line a v národných jazykoch. Národné kontaktné miesta by mali presadzovať aj súvisiace usmernenie OECD o náležitej starostlivosti týkajúce sa zodpovedného správania podnikov, pričom by mali zohľadniť osobitnú povahu usmernenia, ako sa uvádza v odseku 15 kapitoly II, komentára týchto *smerníc*. O *smerniciach* teba informovať aj príslušné zainteresované strany vrátane potenciálnych investorov (tuzemských aj zahraničných), pokiaľ je to vhodné.
2. Zvyšovať informovanosť o *smerniciach*, ich vykonávacích postupoch a samotných Národných kontaktných miestach, podľa potreby aj prostredníctvom spolupráce s príslušnými vládnymi agentúrami, podnikateľskou komunitou, organizáciami pracovníkov, inými mimovládnymi organizáciami a zainteresovanou verejnosťou.
3. Odpovedať na otázky týkajúce sa *smerníc* a usmernenia OECD o náležitej starostlivosti, ako aj samotného Národného kontaktného miesta, a to aj od:
 - a) iných Národných kontaktných miest,
 - b) podnikateľskej komunity, organizácií pracovníkov, iných mimovládnych organizácií a verejnosti,
 - c) vlád krajín, ktoré sa neriadia *smernicami*.

C. Špecifické prípady

Národné kontaktné miesta, ktoré slúžia ako mimosúdny mechanizmus podávania sťažností, prispievajú k riešeniu otázok v súvislosti s vykonávaním *smerníc* v špecifických prípadoch spôsobom, ktorý je v súlade s hlavnými kritériami účinnosti uvedenými v oddiele I.A vyššie. Národné kontaktné miesta zverejnia svoje postupy riešenia prípadov, t. j. postupy, ktoré dodržiavajú pri riešení špecifických prípadov v súlade s týmito Postupmi. Národné kontaktné miesta by mali pri príprave postupov riešenia prípadov konzultovať so svojimi zainteresovanými stranami. Národné kontaktné miesta pripravujú diskusné fórum a budú pomáhať podnikateľskej komunite, zamestnaneckým organizáciám, mimovládnym organizáciám a ďalším stranám, ktoré o to prejavujú záujem, s cieľom riešiť nastolené otázky efektívne, včas a v súlade s platným právom a *smernicami*. V závislosti od povahy každého prípadu môže táto pomoc zahŕňať podporu konštruktívneho dialógu, uľahčenie dohôd medzi stranami a/alebo vydávanie odporúčaní. Ciele takejto pomoci môžu zahŕňať podporu vykonávania *smerníc* v budúcnosti a/alebo riešenie negatívnych vplyvov spôsobom, ktorý je v súlade so *smernicami*.

Pri poskytovaní takejto pomoci Národné kontaktné miesto:

1. V prípadoch, ktoré sa týkajú z dôvodu povahy špecifického prípadu aj iných Národných kontaktných miest, v dobrej viere s nimi koordinujete výber vedúcich a podporných Národných kontaktných miest.
2. Prekonzultuje so stranami nastolené otázky, vyhodnotí, či si vyžadujú ďalšie skúmanie a odpovie zúčastneným stranám.
3. Ak Národné kontaktné miesto na základe počiatočného posúdenia rozhodne, že nastolené otázky si vyžadujú ďalšie preskúmanie, ponúkne zúčastneným stranám sprostredkovanie pri ich riešení. Na tento účel bude Národné kontaktné miesto konzultovať s týmito stranami a ak to bude potrebné:
 - a) požiadajú o radu príslušné orgány resp. zástupcov podnikateľskej komunity, zamestnaneckých organizácií, iných mimovládnych organizácií a relevantných expertov,
 - b) bude konzultovať s Národným kontaktným miestom v inej krajine alebo v krajinách, ktorých sa predmetná záležitosť týka,

- c) požiada Sekretariát o informácie o podobných špecifických prípadoch alebo požiada o usmernenie WPRBC, ak má pochybnosti o výklade *smerníc*. Takéto informácie a usmernenia majú charakter rady, sú dôverné a týkajú sa len špecifických prípadov a nepovažujú sa za výklad *smerníc*, za ktorý podľa oddielu II.2. písm. c) naďalej zodpovedá Výbor. V závislosti od dostupných zdrojov by mali byť poskytnuté bezodkladne, aby sa predišlo prietahom v riešení prípadu,
 - d) ponúkne a so súhlasom zúčastnených strán uľahčí prístup ku konsenzuálnym a priateľským prostriedkom, ako je mediácia alebo zmier, s cieľom pomôcť stranám pri riešení týchto otázok.
4. Po ukončení uvedených postupov a po konzultácii so zúčastnenými stranami zverejní výsledky týchto postupov vydaním záverečného verejného vyhlásenia, pričom zohľadní potrebu chrániť citlivé obchodné informácie a informácie iných zainteresovaných strán:
- a) ak Národné kontaktné miesto rozhodne, že nastolené otázky si nevyžadujú ďalšie riešenie. Vo vyhlásení by mali byť minimálne opísané vznesené otázky, príslušné stanoviská strán, kroky, ktoré Národné kontaktné miesto podniklo pri posudzovaní nastolených otázok, zapojenie strán do konania, a dôvody rozhodnutia Národného kontaktného miesta,
 - b) keď strany dospeli k dohode o nastolených otázkach. Táto správa by mala minimálne opísať nastolené otázky, postupy, stanoviská príslušných strán, kroky, ktorými Národné kontaktné miesto pomohlo stranám, a kedy dospeli k dohode. Informácie o obsahu dohody budú zahrnuté iba vtedy, ak s tým súhlasia zúčastnené strany. Národné kontaktné miesto môže v prípade potreby zahrnúť do svojich vyhlásení aj odporúčania o vykonávaní *smerníc*, ak strany dospeli k dohode,
 - c) ak sa strany nedohodnú alebo ak jedna strana nie je ochotná zapojiť sa do konania. Toto vyhlásenie by malo minimálne opísať nastolené otázky, stanoviská príslušných strán, dôvody, prečo sa Národné kontaktné miesto rozhodlo, že si nastolené otázky vyžadujú ďalšie skúmanie, a postupy, ktoré Národné kontaktné miesto použilo pri pomoci stranám, vrátane informácií o zapojení strán do konania. Národné kontaktné miesto by malo v prípade potreby do vyhlásenia zahrnúť aj odporúčania o vykonávaní *smerníc*. V náležitých prípadoch by mohlo vyhlásenie tiež obsahovať dôvody, prečo nebolo možné dospieť k dohode. Ak to umožňujú platné právne predpisy a postupy, Národné kontaktné miesto môže počas riešenia prípadov vyjadriť vo svojom záverečnom vyhlásení na základe vlastného uváženia stanovisko k tomu, či spoločnosť dodržiavala *smernice*.

Národné kontaktné miesto včas oznámi Výboru a WPRBC výsledky postupov pre špecifické prípady.

- 5. Po ukončení špecifického prípadu sa podľa potreby sa zapojí do následných opatrení zamerané na vykonávanie odporúčaní alebo dohody, ktorú strany dosiahli. Národné kontaktné miesto by malo uverejniť vyhlásenie o následných opatreniach. Akékoľvek následné opatrenia, ktoré má Národné kontaktné miesto v úmysle realizovať, by treba uviesť aj v záverečnom vyhlásení spolu s lehotami na ich splnenie.
- 6. Konať transparentne a informovať strany špecifického prípadu o všetkých relevantných skutočnostiach a argumentoch predložených Národnému kontaktnému miestu inými stranami, najmä vo fáze poskytovania sprostredkovania. Na základe odôvodnenej žiadosti príslušnej strany, napríklad s cieľom chrániť citlivé informácie a/alebo záujmy zainteresovaných strán zapojených do špecifického prípadu, môže Národné kontaktné miesto určité dôverné informácie nekomunikovať ostatným stranám.
- 7. Informovať účastníkov konania, že počas konania alebo po ňom nesmú zverejniť skutočnosti a argumenty, ktoré zdieľali ostatné strany alebo Národné kontaktné miesto (vrátane prípadného externého mediátora alebo zmierovateľa) počas konania opísaného v odsekoch 1 až 5. Tento zákaz neplatí, pokiaľ zdieľajúca strana súhlasí s ich zverejnením, takéto skutočnosti a argumenty už sú verejne prístupné alebo by neboli zverejnené v rozpore s ustanoveniami vnútroštátneho

práva.

8. Ak vzniknú otázky v krajinách, ktoré sa neriadia týmito *smernicami*, Národné kontaktné miesta vykonajú opatrenia za účelom zlepšenia porozumenia daným témam a budú sa riadiť týmito Postupmi.
9. Počas celého procesu by Národné kontaktné miesta mali prijať všetky primerané opatrenia v rámci svojich kapacít na riešenie rizika odvetných opatrení voči stranám špecifického prípadu. Ak sa dozvedia o skutočnom alebo možnom prípade odvetných opatrení, mali by v čo najväčšej možnej miere podporovať dotknutú stranu, aby sa predišlo akejkoľvek ujme alebo pri jej zmiernení, a ak je to možné, mali by po konzultácii s ohrozenými osobami kontaktovať príslušné orgány. Vlády by tiež mali prijať príslušné opatrenia na ochranu Národného kontaktného miesta a jeho členov pred odvetnými opatreniami.

D. Podpora úsilia vlád o presadzovanie zodpovedného správania podnikov

Pri podpore účinnosti *smerníc* môžu Národné kontaktné miesta, ak je to vhodné a v koordinácii s príslušnými vládnymi agentúrami, podporovať úsilie svojej vlády o rozvoj, vykonávanie a posilňovanie súdržnosti politík zameraných na podporu zodpovedného správania podnikov. Pri poskytovaní alebo žiadosti o takúto podporu by sa mali zohľadniť zdroje a schopnosť Národného kontaktného miesta plniť si povinnosti uvedené v odseku I.1 *Rozhodnutia*.

E. Podávanie správ

1. Každé Národné kontaktné miesto bude každoročne predkladať správy Výboru a WPRBC.
2. Správy by mali obsahovať informácie o povahe a výsledkoch činností Národného kontaktného miesta, a to aj o špecifických prípadoch.

F. Partnerské hodnotenia

Krajiny, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, budú vykonávať pravidelné partnerské hodnotenia svojich Národných kontaktných miest, ktoré organizuje Sekretariát, ako prostriedok na zvýšenie účinného vykonávania *smerníc*, výmenu osvedčených postupov a podporu účinnosti a funkčnej rovnocennosti Národných kontaktných miest. Spôsoby pravidelného partnerského hodnotenia vrátane postupov na vykonávanie partnerských hodnotení, trvania cyklu partnerského hodnotenia a mechanizmov financovania schváli WPRBC a na konci každého cyklu ich preskúma. Prvý cyklus pravidelných partnerských hodnotení sa začne až po schválení takýchto modalít.

II. Investičný výbor, WPRBC a Sekretariát

1. Výbor, WPRBC a Sekretariát posúdia žiadosti Národných kontaktných miest o pomoc pri vykonávaní ich činností, a to aj v prípade pochybností o výklade *smerníc* za konkrétnych okolností, vždy v súlade s ich príslušnými povinnosťami.
2. Výbor s pomocou WPRBC s cieľom zvýšiť účinnosť *smerníc* a podporiť funkčnú rovnocennosť Národných kontaktných miest:
 - a) zväži výročné správy Národných kontaktných miest opísané v oddiele I.E. vyššie, na základe takýchto správ WPRBC každoročne vydá verejnú správu, ktorá bude obsahovať analýzu činností Národných kontaktných miest,
 - b) zväži vydanie objasnenia v prípade, ak krajina, ktorá sa riadi *smernicami*, poradný orgán (BIAC alebo TUAC) alebo organizácia OECD Watch podá odôvodnený návrh na preskúmanie toho, či Národné kontaktné miesto správne interpretovalo *smernice* v špecifických prípadoch, Výbor schváli odpoveď konsenzom. Krajina, ktorá sa riadi *smernicami* a ktorej Národné kontaktné miesto je predmetom odôvodneného návrhu na preskúmanie, sa na tomto procese zúčastní v dobrej viere a očakáva sa, že sa pripojí ku konsenzu s výnimkou výnimočných okolností,

- c) zväží vydanie objasnenia výkladu *smerníc* na žiadosť krajiny, ktorá sa riadi *smernicami*, poradného orgánu (BIAC alebo TUAC) alebo organizácie OECD Watch. Takáto žiadosť sa môže týkať toho, či Národné kontaktné miesto správne vyložilo *smernice* v konkrétnych prípadoch, pričom v takýchto prípadoch Výbor nebude posudzovať správanie jednotlivých spoločností,
 - d) v prípade potreby vypracuje odporúčania na zlepšenie fungovania Národného kontaktného miesta a účinného vykonávania *smerníc*. Keď Výbor na základe posledných dvoch ročných cyklov predkladania správ a na základe návrhu WPRBC rozhodne, že Národné kontaktné miesto dlhšie obdobie a bez oprávneného dôvodu zjavne nefungovalo spôsobom, ktorý je v súlade s týmito *smernicami*, môže predložiť príslušné odporúčania krajine, ktorá sa riadi *smernicami*, a vyzvať ju, aby ho v stanovenej lehote informovala, pričom Výbor tak môže urobiť opakovane, kým sa nepresvedčí, že tieto otázky boli vyriešené. Výbor a WPRBC budú o týchto otázkach rozhodovať konsenzom. Krajina, ktorá sa riadi *smernicami* a ktorej Národné kontaktné miesto je predmetom tohto konania, sa na procese zúčastní v dobrej viere a očakáva sa, že sa pripojí ku konsenzu s výnimkou výnimočných okolností,
 - e) spolupracuje s medzinárodnými partnermi,
 - f) spolupracuje so zainteresovanými osobami, ktoré sa neriadia týmito *smernicami*, v otázkach, na ktoré sa *smernice* a ich vykonávanie vzťahujú.
3. Výbor a WPRBC môžu pri riešení akýchkoľvek záležitostí, ktoré sú predmetom *smerníc*, vyhľadať odborné poradenstvo a zohľadniť ho. Za týmto účelom Výbor rozhodne o vhodných postupoch.
4. Výbor a WPRBC si budú plniť svoje povinnosti efektívne a včas.
5. Pri výkone ich úloh im bude pomáhať Sekretariát OECD, ktorý bude na základe všeobecného usmernenia Výboru a WPRBC a podľa Pracovného programu a rozpočtu organizácie:
- a) slúžiť ako ústredné informačné miesto pre Národné kontaktné miesta, ktoré majú otázky ohľadne výkladu a vykonávania *smerníc*, Informácie o výklade *smerníc* sa budú poskytovať v súlade s bodom I.C.2.písm. c) vyššie,
 - b) zhromažďovať a zverejňovať – a to aj prostredníctvom podpory WPRBC pri uverejňovaní výročnej správy, v ktorej sa analyzujú činnosti Národných kontaktných miest podľa oddielu II. 2. písm. a) vyššie – relevantné informácie o najnovších trendoch a nových postupoch v súvislosti s inštitucionálnymi opatreniami Národných kontaktných miest, propagačnými činnosťami a vykonávaním *smerníc* v špecifických prípadoch. Sekretariát vytvorí jednotné vzory správ, aby podporil vytvorenie a udržiavanie aktuálnej databázy o špecifických prípadoch, a bude pravidelne analyzovať tieto špecifické prípady,
 - c) pomôže s činnosťami zameranými na vzájomné učenie sa, vrátane dobrovoľných partnerských hodnotení, ako aj s tvorbou a zaškolením kapacít, najmä pre Národné kontaktné miesta krajín, ktoré sa začali riadiť *smernicami*, o vykonávacích postupoch *smerníc*, akými sú napríklad podpora a pomoc pri zmierení a mediácii,
 - d) organizovať pravidelné partnerské hodnotenia Národných kontaktných miest, ako sa uvádza v oddiele I.F. vyššie,
 - e) uľahčovať spoluprácu medzi Národnými kontaktnými miestami,
 - f) propagovať *smernice* na príslušných medzinárodných fórach a stretnutiach a poskytovať podporu Národným kontaktným miestam a Výboru v ich úsilí zvyšovať informovanosť o *smerniciach* v krajinách, ktoré sa nimi neriadia.

III. Rôzne

Tieto postupy nezakladajú ďalšie práva ani povinnosti podľa medzinárodného práva.

Komentáre k Vykonávacím postupom

1. Rozhodnutie Rady predstavuje záväzok krajín, ktoré sa riadia *smernicami*, zlepšiť vykonávanie odporúčaní uvedených v texte *smerníc*. Postupy sú priložené k rozhodnutiu Rady a uvádzajú sa v nich očakávania, odporúčania a ďalšie usmernenia pre krajiny, ktoré sa riadia *smernicami*, pre Národné kontaktné miesta pre zodpovedné správanie podnikov (NKM), Investičný výbor (Výbor), Pracovnú skupinu pre zodpovedné správanie podnikov (WPRBC) a Sekretariát bez toho, aby zakladali ďalšie práva alebo povinnosti podľa medzinárodného práva. Očakávania sú signalizované pomocou formulácie v budúcom čase. Odporúčania sú signalizované pomocou spojenia „mali by“ alebo výrazu „povzbudzovať“. Usmernenie je signalizované slovom „môže“.

2. Rozhodnutie Rady uvádza základné úlohy krajín, ktoré sa riadia *smernicami*, v súvislosti s Národnými kontaktnými miestami, pričom tieto úlohy sa dajú zhrnúť nasledovne:

- Vytvoriť Národné kontaktné miesta a informovať zainteresované strany o dostupnosti prostriedkov súvisiacich so *smernicami*.
- Sprístupniť potrebné ľudské a finančné zdroje.
- Umožniť Národným kontaktným miestam v rôznych krajinách, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, aby podľa potreby navzájom spolupracovali.
- Umožniť Národným kontaktným miestam pravidelne sa stretávať a predkladať správy Výboru.

3. Rozhodnutie Rady tiež určuje zodpovednosť Výboru za *smernice*, vrátane:

- organizovania výmen názorov o záležitostiach týkajúcich sa *smerníc*,
- vydávania objasnení v príslušných prípadoch,
- organizovania výmeny názorov na činnosti Národných kontaktných miest,
- podávania správ Rade OECD o záležitostiach súvisiacich so *smernicami*.

4. Investičný výbor je orgán OECD zodpovedný za dohľad nad fungovaním *smerníc*. Táto zodpovednosť sa netýka len *smerníc*, ale aj všetkých prvkov Vyhlásenia (Nástroj pre národné zaobchádzanie a nástroje pre Stimuly a prekážky pre medzinárodné investície a Protichodné požiadavky). Výbor sa snaží zabezpečiť, aby sa každý prvok Vyhlásenia rešpektoval a chápal a aby sa všetky navzájom dopĺňali a fungovali v súlade.

5. WPRBC poskytuje Výboru ako jeho pomocný orgán podporu v súvislosti so *smernicami* a rozhodnutím. V postupoch sa uvádza niekoľko spôsobov, akými WPRBC poskytuje Výboru pomoc, vrátane:

- pripravuje modality pravidelného partnerského hodnotenia Národných kontaktných miest, dohliada na organizáciu partnerských hodnotení Sekretariátom a schvaľuje správy o partnerskom hodnotení,
- poskytuje poradenstvo Národným kontaktným miestam, ktoré majú otázky ohľadom výkladu *smerníc* za konkrétnych okolností,
- pripravuje odpovede Výboru na odôvodnené podania a žiadosti o objasnenie *smerníc*,

- poskytuje poradenstvo Výboru pri predkladaní odporúčaní krajinám, ktoré sa riadia *smernicami*, ktorých Národné kontaktné miesto dlhšiu dobu a bez oprávneného dôvodu nefunguje,
- podporuje Výbor pri posudzovaní výročných správ Národných kontaktných miest a vydávaní výročnej verejnej správy o činnosti Národných kontaktných miest.

6. Vzhľadom na rastúci význam zodpovedného správania podnikov pre krajiny, ktoré sa neriadia *smernicami*, sa v rozhodnutí stanovuje zapojenie a spolupráca s týmito krajinami v otázkach, na ktoré sa vzťahujú *smernice*. Toto ustanovenie umožňuje Výboru dohodnúť si špeciálne stretnutia s krajinami, ktoré sa neriadia *smernicami*, ale majú o ne záujem, s cieľom podporiť pochopenie noriem a zásad uvedených v *smerniciach* a ich vykonávacích postupoch. Podľa príslušných postupov OECD ich môže Výbor tiež zapojiť do špeciálnych činností alebo projektov zameraných na zodpovedné správanie podnikov, napríklad tak, že ich pozve na svoje zasadania.

7. Výbor bude spolupracovať s Národnými kontaktnými miestami a hľadať príležitosti na spoluprácu s poradnými orgánmi (BIAC a TUAC), OECD Watch a ďalšími medzinárodnými partnermi s cieľom aktívne podporovať účinné vykonávanie *smerníc*. V rámci svojej práce na dohľade nad vykonávaním Vyhlásenia bude Výbor s podporou WPRBC poskytovať usmernenia o náležitej starostlivosti v oblasti zodpovedného správania podnikov, a to aj v konkrétnych odvetviach, geografických oblastiach a rizikových oblastiach, a bude sa usilovať o zvýšenie ich kapacít. V spolupráci s Národnými kontaktnými miestami bude tak *okrem iného* robiť prostredníctvom zapojenia viacerých zainteresovaných strán a s prihliadnutím na potreby malých a stredných podnikov. Ďalšie usmernenia pre Národné kontaktné miesta v tejto súvislosti sú uvedené v nasledujúcom odseku 21.

I. Komentár k Postupom pre Národné kontaktné miesta

8. Národné kontaktné miesta zohrávajú dôležitú úlohu pri zvyšovaní prestíže a účinnosti *smerníc*. Hoci za dodržiavanie *smerníc* v bežnom správaní zodpovedajú spoločnosti, vlády a ich Národné kontaktné miesta môžu prispieť k zlepšeniu účinného vykonávania *smerníc*. Na tento účel sa zhodli na tom, že je potrebné lepšie usmerňovať organizáciu a činnosť Národných kontaktných miest, a to aj prostredníctvom pravidelných stretnutí a dohľadu Výboru.

9. Mnohé funkcie a činnosti v procesných usmerneniach nie sú nové, ale odrážajú skúsenosti a odporúčania vytvorené v priebehu rokov. Ich výslovným vysvetlením sa zvyšuje transparentnosť očakávaného fungovania vykonávacích mechanizmov *smerníc*. Všetky funkcie sú v súčasnosti uvedené v šiestich častiach Postupov pre Národné kontaktné miesta: inštitucionálne dojednania, informovanie a propagácia, špecifické prípady, podpora úsilia vlád o presadzovanie zodpovedného správania podnikov, podávanie správ a partnerské hodnotenia.

10. Týmto šiestim častiam predchádza úvodný odsek, v ktorom sa stanovuje základný účel Národných kontaktných miest spolu s hlavnými kritériami účinnosti. Zatiaľ čo vládam sa pri nastavovaní organizácie Národných kontaktných miest poskytuje flexibilita, všetky Národné kontaktné miesta by mali fungovať s rovnocenným stupňom účinnosti vymedzeným ako „funkčná rovnocennosť“. Funkčná rovnocennosť je kľúčová pre účinný príspevok celej siete Národných kontaktných miest k vykonávaniu *smerníc*, najmä pokiaľ ide o plné zapojenie všetkých Národných kontaktných miest do mechanizmu konkrétnych prípadov. Takéto zapojenie všetkých Národných kontaktných miest je dôležité pre dosiahnutie a udržanie dôvery zainteresovaných strán a plnú efektívnosť Národných kontaktných miest vo všetkých oblastiach. Všetky Národné kontaktné miesta sa budú vzhľadom na svoje konkrétne okolnosti usilovať o funkčnú rovnocennosť prostredníctvom dodržiavania základných kritérií účinnosti opísaných nižšie pri plnení svojich povinností, čo tiež pomôže Výboru a WPRBC v partnerských hodnoteniach a diskusiách o správaní Národných kontaktných miest.

Základné kritériá pre funkčnú rovnocennosť v činnosti Národných kontaktných miest:

a. Viditeľnosť.

V súlade s rozhodnutím Rady súhlasia krajiny, ktoré sa riadia *smernicami* s tým, že zriadia Národné kontaktné miesta, ktoré sú ľahko identifikovateľné pre zainteresované strany a príslušné vládne agentúry v rámci ich krajiny aj mimo nej, a tiež budú informovať podnikateľskú komunitu, zamestnanecké organizácie a iné strany, vrátane mimovládnych organizácií, ktoré o to prejavia záujem, o dostupnosti prostriedkov súvisiacich s Národnými kontaktnými miestami pri vykonávaní *smerníc*. Základným krokom v tomto ohľade je komplexná webová lokalita alebo webová stránka. Od vlád sa očakáva, že zverejnia informácie o svojich Národných kontaktných miestach, ako je ich začlenenie do štruktúry štátnej správy, inštitucionálne opatrenia a postupy vybavovania prípadov, a budú zohrávať aktívnu úlohu pri podpore *smerníc*, ktoré by mohli zahŕňať propagačné podujatia a materiály o tomto nástroji. Podujatia a materiály by sa mohli pripravovať v spolupráci so spoločnosťami, pracovníkmi, mimovládnymi organizáciami a inými zainteresovanými stranami, hoci nie nevyhnutne so vždy so všetkými skupinami naraz.

b. Dostupnosť.

Pre efektívne fungovanie Národných kontaktných miest je dôležitý jednoduchý prístup. Jeho súčasťou je uľahčenie prístupu pre spoločnosti, pracovníkov, mimovládne organizácie a ďalších členov verejnosti. Národné kontaktné miesta by mali reagovať na všetky oprávnené žiadosti o informácie a mali by sa tiež zaviazat', že budú efektívne a včas riešiť špecifické prípady. Národné kontaktné miesta nebudú účtovať poplatok za podanie a požiadavky na podanie prípadu budú jasne uvedené, ľahko dostupné a nebudú zbytočne zaťažujúce. Ak je to vhodné a úmerné času a rozpočtovej kapacite Národných kontaktných miest, môžu zúčastneným stranám poskytnúť aj nestrannú a spravodlivú pomoc. Takáto pomoc sa môže týkať napríklad používania jazykov a prekladov, usmernení k predloženiu prípustného podania a zapojenia sa do mediácie, čo umožní flexibilitu, pokiaľ ide o lehoty, alebo poskytnutie cenovo dostupných možností účasti na tomto procese, ako sú napríklad zariadenia na schôdze na diaľku.

c. Transparentnosť.

Transparentnosť je dôležitým kritériom, pretože prispieva k ďalším základným kritériám účinnosti a pomáha povzbudzovať dôveru zainteresovaných strán, strán v konkrétnych prípadoch a širokej verejnosti. Preto budú činnosti Národných kontaktných miest prebiehať vo všeobecnosti transparentne a v súlade platnými právnymi predpismi. Dôkazom o transparentnosti môže byť napríklad uverejňovanie výročných správ Národných kontaktných miest pre OECD. V konkrétnych prípadoch však môže Národné kontaktné miesto stanoviť, že bude v určitých aspektoch konania v súlade s oddielom I.C.6. – 7 Postupov a súvisiacim komentárom zachovávať dôvernosť.

d. Zodpovednosť.

Vzhľadom na úlohu Národných kontaktných miest zlepšiť profil *smerníc* a ich potenciál pomáhať pri riešení zložitých otázok medzi spoločnosťami a prostrediami, v ktorých pôsobia, budú Národné kontaktné miesta niesť za svoje činnosti zodpovednosť. Národné parlamenty, vlády, poradné orgány Národných kontaktných miest, ak existujú, ako aj zainteresované strany by mohli zohrávať úlohu pri poskytovaní spätnej väzby o činnostiach Národných kontaktných miest a pôsobiť ako zdroj neustáleho učenia sa na zlepšenie ich výkonnosti. Výročné správy a pravidelné stretnutia Národných kontaktných miest, činnosti partnerského učenia a partnerské hodnotenia poskytnú príležitosť na výmenu skúseností a podporu „osvedčených postupov“ v súvislosti s Národnými kontaktnými miestami. Výbor a WPRBC si budú organizovať výmeny názorov a skúseností, v rámci ktorých by sa tiež mohla posudzovať účinnosť činností Národných kontaktných miest.

e. Nestrannosť a spravodlivosť.

Nestrannosť a spravodlivosť sú predpokladom trvalej dôvery zainteresovaných strán, strán v špecifických prípadoch a širokej verejnosti. Vlády preto zorganizujú svoje Národné kontaktné

miesta spôsobom, ktorý im umožní konať a byť vnímané ako nestranné a spravodlivé. Národné kontaktné miesta zabezpečia nestrannosť pri riešení konkrétnych prípadov, a to aj aktívnym úsilím o prevenciu a riešenie potenciálnych alebo vnímaných konfliktov záujmov akejkoľvek osoby, ktorá zohráva úlohu v mene Národného kontaktného miesta v pomoci stranám pri riešení otázok nastolených v špecifickom prípade. Národné kontaktné miesta by sa tiež mali snažiť zabezpečiť, najmä prostredníctvom jasných a prístupných postupov vybavovania prípadov, aby sa strany mohli zapojiť do procesu za spravodlivých a nestranných podmienok, napríklad snahou zabezpečiť, aby nerovnováha medzi silami a zdrojmi nebránila stranám v tom, aby sa účinne zapojili do procesu, alebo poskytnutím primeraného prístupu k zdrojom informácií relevantných pre postup.

f. Predvídateľnosť.

Národné kontaktné miesta poskytnú jasné a verejne dostupné informácie o svojej úlohe a postupoch, ktoré dodržiavajú pri plnení svojich povinností, najmä pri riešení špecifických prípadov. Oblasť, v ktorých by sa takéto informácie mali poskytovať, zahŕňajú:

- poskytovanie sprostredkovateľských služieb,
- etapy procesu riešenia špecifických prípadov vrátane indikatívnych časových rámcov a kritérií počiatočného posúdenia,
- očakávania postupu v dobrej viere a rešpektovania dôvernosti informácií,
- charakter procesu a jeho možné výsledky a
- úloha, ktorú môžu Národné kontaktné miesta zohrávať pri monitorovaní vykonávania dojednaní medzi stranami alebo vykonávania odporúčaní Národného kontaktného miesta.

Národné kontaktné miesta zverejnia postupy vybavovania prípadov vypracované jasným a prístupným spôsobom a budú pravidelne informovať strany špecifických prípadov o napredovaní prípadu, najmä ak je potrebné predĺžiť orientačné časové rámce stanovené v bodoch 51 a 52 nižšie.

g. Súlad so smernicami.

Národné kontaktné miesta budú fungovať v súlade so *smernicami*. Pri riešení konkrétnych prípadov to znamená najmä spoluprácu so stranami s cieľom vyhnúť sa akejkoľvek situácii, keď sú dohody v rozpore so *smernicami* alebo keď postupy vybavovania prípadov nie sú v súlade s postupmi.

Inštitucionálne dojednania

11. Inštitucionálne dojednania Národných kontaktných miest umožnia Národným kontaktným miestam plniť základné kritériá účinnosti, v prípade potreby zachovať dôveru sociálnych partnerov a iných zainteresovaných strán a podporiť verejný profil *smerníc*. Rozhodnutie a postupy poskytujú krajinám, ktoré sa riadia *smernicami*, flexibilitu pri rozhodovaní o inštitucionálnych dojednaniach svojich Národných kontaktných miest, pričom identifikujú niektoré z rôznych možných možností. Uvádza sa v nich aj minimálne prvky potrebné na splnenie týchto očakávaní, ako napríklad zapojenie vyššieho vedenia, dostatočné ľudské a finančné zdroje a dostatočný prístup k odborným znalostiam v otázkach, na ktoré sa vzťahujú *smernice*. Vlády si môžu pre svoje Národné kontaktné miesta zvoliť aj iný názov, ak je to vhodné z hľadiska ich vnútroštátneho kontextu. Na posilnenie dôvery v Národné kontaktné miesta by vlády mali konzultovať so zainteresovanými stranami o rozhodnutiach, ktoré môžu významne ovplyvniť inštitucionálne dojednania Národných kontaktných miest.

12. Bez ohľadu na štruktúru, ktorú si vlády zvolia pre svoje Národné kontaktné miesta, sa vyzývajú, aby zriadili poradné alebo dozorné orgány s účasťou viacerých zainteresovaných strán, ak je to užitočné na pomoc Národným kontaktným miestam pri plnení ich úloh.

13. Účinnosť a autorita Národných kontaktných miest si bezpodmienečne vyžadujú, aby mali k SMERNICE OECD PRE NADNÁRODNÉ SPOLOČNOSTI O ZODPOVEDNOM SPRÁVANÍ PODNIKOV© OECD 2023

dispozícii primerané zdroje. V rozhodnutí sa vyžaduje, aby krajiny, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, poskytli svojim Národným kontaktným miestam ľudské a finančné zdroje potrebné na to, aby Národné kontaktné miesta účinne plnili svoje povinnosti spôsobom, ktorý v plnom rozsahu spĺňa kritériá účinnosti. Krajiny, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, by tieto zdroje mali podľa potreby sprístupniť Národným kontaktným miestam v rámci vyhradeného rozpočtu. V prípade rotácie zamestnancov by krajiny, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, mali zabezpečiť kontinuitu. To môže zahŕňať poskytovanie riadnej odbornej prípravy novým zamestnancom podľa potreby a s podporou Sekretariátu a zachovanie inštitucionálnej pamäte.

14. Národné kontaktné miesta budú bez ohľadu na svoje zloženie rozvíjať a udržiavať zmysluplné vzťahy a spolupracovať so zástupcami príslušných vládnych agentúr, podnikateľskej komunity, zamestnaneckých organizácií, mimovládnych organizácií a iných zainteresovaných strán s cieľom získať aktívnu podporu a dôveru zainteresovaných strán.

Informovanie a propagácia

15. Funkcie Národného kontaktného miesta týkajúce sa informovania a propagácie sú mimoriadne dôležité pre zlepšovanie profilu a informovanosti zainteresovaných strán a širokej verejnosti o *smerniciach* a na podporu spoločností, aby konali v súlade so *smernicami* a využívali pri tom usmernenia OECD o náležitej starostlivosti.

16. Národné kontaktné miesta sú povinné aktívne propagovať *smernice* a kde je to vhodné aj usmernenia OECD o náležitej starostlivosti, najmä v súlade s odporúčaniami Rady o náležitej starostlivosti, pričom musia zohľadniť špecifickú povahu usmernenia, ako sa uvádza v odseku 15 komentára ku kapitole II *smerníc*. Medzi príklady propagačných činností patrí poskytovanie materiálov zainteresovaným stranám alebo organizácia podujatí zameraných na zodpovedné správanie podnikov a účasť na nich. Môžu propagovať aj podujatia súvisiace so zodpovedným obchodným správaním, ktoré organizuje OECD, iné Národné kontaktné miesta alebo príslušní aktéri. Propagačné činnosti Národných kontaktných miest a súvisiace informácie by mali byť ľahko dostupné, k dispozícii na internete a dostupné inými vhodnými prostriedkami, a to aj v národných jazykoch. Na webovom sídle Národného kontaktného miesta treba uviesť odkazy na *smernice* a usmernenia OECD o náležitej starostlivosti týkajúce sa zodpovedného správania podnikov. Sekretariát OECD poskytne anglickú a francúzsku jazykovú verziu.

17. Národné kontaktné miesta sa v podľa okolností budú snažiť ponúkať uvedené činnosti a informácie spravodlivým spôsobom rôznorodému a reprezentatívne okruhu príslušných zainteresovaných strán. V postupoch sa ako príklad uvádzajú perspektívni investori, a to ako vnútrozemskí, tak aj zahraniční. Národné kontaktné miesta by tiež mali osloviť príslušné vládne agentúry a diplomatické siete, spolu so zainteresovanými stranami v iných krajinách, pretože môžu významne ovplyvňovať podporu *smerníc* a vytváranie povedomia o Národných kontaktných miestach. V závislosti od kontextu a zdrojov Národného kontaktného miesta môže mapovanie zainteresovaných strán a propagačné plány pomôcť zvýšiť dosah a vplyv propagačného úsilia Národných kontaktných miest.

18. Vo svetle dodržiavania základných kritérií účinnosti by Národné kontaktné miesta mali tiež poskytovať informácie o svojich povinnostiach a činnostiach. Ak je to možné a vhodné mali by informovať o svojej úlohe v špecifických prípadoch príslušné zainteresované strany vrátane potenciálnych predkladateľov špecifických prípadov. Sem patria informácie o postupe, ktorý by strany mali dodržiavať pri predkladaní špecifického prípadu alebo pri odpovedi naň, poradenstvo o informáciách, ktoré je potrebné predložiť v súvislosti so špecifickými prípadmi, požiadavky na strany špecifických prípadov vrátane dôvernosti, a postupy a orientačné časové rámce, ktoré bude Národné kontaktné miesto dodržiavať.

19. V snahe zvýšiť informovanosť o *smerniciach* budú Národné kontaktné miesta spolupracovať so širokou škálou organizácií a jednotlivcov, prípadne vrátane príslušných vládnych agentúr, podnikateľskej komunity, zamestnaneckých organizácií, mimovládnych organizácií a iných zainteresovaných strán. Takéto organizácie majú veľký záujem na propagácii *smerníc* a ich inštitucionálne siete poskytujú príležitosti na propagáciu, ktorá, ak sa použije na tento účel, výrazne podporí úsilie Národných kontaktných miest v tomto smere.

20. Ďalšou základnou činnosťou, ktorá sa očakáva od Národných kontaktných miest, je reakcia na legitímne otázky. V tejto súvislosti by sa Národné kontaktné miesta mali zamerať na tri oblasti: i) na ostatné Národné kontaktné miesta (v zmysle Odporúčania) ii) podnikateľskú komunitu, organizácie pracovníkov, iné mimovládne organizácie a verejnosť a iii) vlády krajín, ktoré sa neriadia týmito *smernicami*.

21. Na podporu Výboru a WPRBC pri proaktívnom presadzovaní vykonávania *smerníc* by Národné kontaktné miesta mali udržiavať pravidelné kontakty a stretnutia so sociálnymi partnermi a inými zainteresovanými stranami, ak je to vhodné, s cieľom:

- a) zvážiť nový vývoj a vznikajúce postupy týkajúce sa zodpovedného správania podnikov,

- b) podporovať pozitívne príspevky spoločností k hospodárskemu, sociálnemu a environmentálnemu pokroku,
- c) v prípade potreby sa zúčastňovať na iniciatívach spolupráce s cieľom identifikovať riziká negatívnych vplyvov spojených s konkrétnymi výrobkami, regiónmi, sektormi alebo odvetviami a reagovať na ne.

Partnerské učenie

22. Okrem toho, že Národné kontaktné miesta prispievajú k práci Výboru a WPRBC zameranej na zlepšenie účinnosti *smerníc*, budú sa zapájať aj do spoločných činností partnerského učenia. Takéto partnerské učenie môže prebiehať prostredníctvom stretnutí v OECD alebo prostredníctvom priamej spolupráce medzi Národnými kontaktnými miestami.

Partnerské hodnotenia

23. Partnerské hodnotenia sú dôležitým mechanizmom na zvýšenie účinného vykonávania *smerníc*, výmenu osvedčených postupov a podporu funkčnej rovnocennosti. Ako sa uvádza v Rozhodnutí, krajiny, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, sa zaväzujú vykonávať pravidelné partnerské hodnotenia Národných kontaktných miest. Partnerské hodnotenia bude organizovať Sekretariát pod dohľadom WPRBC. Partnerské hodnotenia sa zameriavajú na silné a slabé stránky Národných kontaktných miest v plnení ich mandátu a základných kritérií účinnosti vymedzených v oddiele I Postupov, a podľa potreby obsahujú odporúčania na zlepšenie.

24. Modality pravidelného partnerského hodnotenia (proces, trvanie cyklu hodnotenia a mechanizmy financovania) budú stanovené v „Základnej predlohe pre partnerské hodnotenia Národných kontaktných miest“, ktorá bude schválená konsenzom WPRBC a uverejnená na internetovej stránke OECD. Na konci každého cyklu WPRBC preskúma Základnú predlohu, najmä s cieľom zabezpečiť, aby Národné kontaktné miesta mali dostatok času na prípravu svojich partnerských hodnotení, aby partnerské hodnotenia nepredstavovali neprimeranú záťaž, boli nákladovo efektívne pre vlády a Národné kontaktné miesta (vrátane Národných kontaktných miest partnerského hodnotiteľa), aby sa zohľadnilo pracovné zaťaženie WPRBC a Sekretariátu a aby sa v procese výberu Národných kontaktných miest partnerského hodnotiteľa zabezpečilo, že všetky Národné kontaktné miesta dostanú príležitosť zapojiť sa do hodnotiacich tímov. Cyklus pravidelných partnerských hodnotení sa začne, až keď WPRBC schváli modality.

Špecifické prípady

25. Ak sa v špecifických prípadoch vyskytnú problémy súvisiace s vykonávaním *smerníc*, očakáva sa, že Národné kontaktné miesto pomôže pri ich riešení v rámci svojej úlohy mimosúdneho mechanizmu podávania sťažností. V tejto súvislosti sa Národné kontaktné miesta budú zameriavať na podporu dialógu medzi stranami a pri hľadaní vzájomne prijateľných riešení problémov v duchu *smerníc*, a zároveň budú aktívne prispievať do dialógu svojimi odbornými znalosťami o *smerniciach*. Národné kontaktné miesta by mali navrhnúť aj záverečné vyhlásenia tak, aby obsahovali usmernenia k riešeniu problémov a vykonávaniu *smerníc*. Usmernenia OECD o náležitej starostlivosti týkajúce sa zodpovedného správania podnikov a usmernenia OECD o náležitej starostlivosti v sektore sú užitočným zdrojom pre Národné kontaktné miesta pri pochopení a podpore vykonávania *smerníc*, ale nemali by slúžiť ako jediný základ pri riešení špecifických prípadov. Každé Národné kontaktné miesto uverejní jasné a ľahko dostupné postupy vybavovania prípadov, v ktorých načrtne proces riešenia špecifických prípadov v súlade s týmito postupmi. Národné kontaktné miesta by mali po konzultácii so zainteresovanými stranami vypracovať postup vybavovania prípadov.

Zapojenie v dobrej viere

26. Proces riešenia špecifických prípadov je dobrovoľný. Od všetkých strán zúčastnených v konaní sa očakáva, že sa doň v dobrej viere zapoja. Zapojenie v dobrej viere v tejto súvislosti znamená, že budú včas reagovať, zachovávať dôvernoscť, v prípade potreby a v súlade s postupmi Národného kontaktného miesta pri vybavovaní prípadov nebudú skresľovať záležitosti a proces, najmä vo verejnej komunikácii, a

vyhrážať sa alebo prijímať odvetné opatrenia voči stranám zapojeným do konania alebo proti samotnému Národnému kontaktnému miestu a skutočne sa zapoja do konania s cieľom nájsť pre nastolené otázky riešenie zodpovedajúce *smerniciam* a súčasne s plnou vážnosťou zohľadniť akúkoľvek ponuku sprostredkovania zo strany Národného kontaktného miesta.

27. Ak sa Národné kontaktné miesto dozvie o hrozbe alebo existencii odvetných opatrení zameraných na osobu zapojenú do špecifického prípadu alebo na Národné kontaktné miesto alebo niektorého z jeho členov, malo by v rámci svojich právomocí a po porade s inými príslušnými vládnymi subjektmi, ako sú diplomatické misie, prijať potrebné opatrenia na primeranú ochranu ohrozenej osoby a na pokračovanie v bezpečnom, spravodlivom a nestrannom konaní. Pred prijatím akéhokoľvek opatrenia v tejto súvislosti Národné kontaktné miesto svoj postup prekonzultuje, ak je to možné, s osobou, ktorá je vystavená riziku. Represálie môžu zahŕňať hrozby poškodenia jednotlivca, jeho rodiny alebo iných vzťahov, neprimerané hrozby ukončenia zamestnania alebo benefitov alebo neprimerané hrozby súdneho konania. Vhodné opatrenia môžu zahŕňať napríklad zachovanie dôvernosti totožnosti osoby, ktorá je vystavená riziku, napríklad tak, že riziková osobu bude zastupovať dôveryhodná tretia strana, dokumentovanie pokusov o odvetné opatrenia vo vyhláseniach, kontaktovanie príslušných orgánov alebo pomoc ohrozenej osobe so skontaktovaním príslušných orgánov.

28. V súlade s vnútroštátnym právom a po porade s príslušnými vládnymi orgánmi by vlády mali v záujme zachovania prístupnosti a nestrannosti prijať primerané opatrenia na ochranu Národných kontaktných miest a ich členov pred odvetnými opatreniami. Vlády by mali podporovať opatrenia prijaté Národným kontaktným miestom na vlastnú ochranu a ochranu svojich členov.

Koordinácia medzi Národnými kontaktnými miestami v špecifických prípadoch

29. Keďže *smernice* sú určené pre spoločnosti pôsobiace na území alebo z územia krajín, ktoré sa nimi riadia, Národné kontaktné miesta budú riešiť špecifické prípady týkajúce sa otázok nastolených v ich príslušnej krajine, prípadne otázok týkajúcich sa podnikov zriadených v ich príslušnej krajine. Určité špecifické prípady preto môžu riešiť Národné kontaktné miesta viacerých krajín, ktoré sa riadia týmito *smernicami*, ako napríklad:

- ak sa špecifický prípad týka rôznych domovských a hostiteľských krajín, ktoré sa riadia *smernicami*, (napr. pokiaľ ide o činnosti spoločnosti so sídlom v jednej krajine, ktoré majú vplyv v inej krajine, alebo ak ide o spoločnosť s odlišným ústredím vo viacerých krajinách, ktoré sa riadia *smernicami*),
- ak sa otázky vznesené v špecifickom prípade vyskytnú vo viacerých krajinách, ktoré sa riadia *smernicami*, alebo sa týkajú viacerých spoločností zriadených v niekoľkých krajinách, ktoré sa riadia *smernicami*,
- ak sa ten istý špecifický prípad alebo súvisiaci špecifický prípad (ako sú špecifické prípady zahŕňajúce rôzne spoločnosti pôsobiace v rámci toho istého projektu alebo v tom istom dodávateľskom reťazci) predloží niekoľkým Národným kontaktným miestam.

V takýchto situáciách Národné kontaktné miesta, ktoré prijali špecifický(-é) prípad(-y), na začiatku informujú všetky ostatné Národné kontaktné miesta a spoločne sa dohodnú, ktoré bude fungovať ako vedúce Národné kontaktné miesto a ktoré budú mať úlohu podporujúcich Národných kontaktných miest a spoločne prijímú koordinačné opatrenia.

30. Vo všeobecnosti by malo byť vedúcim Národným kontaktným miestom miesto tej krajiny, v ktorej boli vznesené otázky. V určitých situáciách sa však môžu uplatniť iné kritériá, napr. ak prispejú k vyriešeniu nastolených otázok, alebo ak boli otázky vznesené v krajine, ktorá sa neriadi *smernicami*. Strany by mali byť informované o mechanizmoch koordinácie a malo by sa s nimi konzultovať o rozhodnutiach o postúpení prípadu inému vedúcemu Národnému kontaktnému miestu než je Národné kontaktné miesto, ktorému bol prípad predložený.

31. Vedúce Národné kontaktné miesto zodpovedá za všetky aspekty procesu riešenia špecifického prípadu a jeho postupy riešenia prípadov sa budú vzťahovať na tento proces. Počas celého procesu

riešenia špecifického prípadu budú podporujúce Národné kontaktné miesta informované o vývoji a môžu poskytovať zdroje napríklad skúmať vyhlásenia/správy, poskytovať prekladateľské služby, organizovať spoločné stretnutia strán a poskytovať inú praktickú pomoc. Podporné Národné kontaktné miesta budú konať v dobrej viere s cieľom podporiť riešenie špecifického prípadu a všetky zapojené Národné kontaktné miesta budú rešpektovať dôvernoscť a primerané využívanie informácií a materiálov získaných od iných Národných kontaktných miest.

32. Národné kontaktné miesta môžu pri diskusiách o výbere vedúcich a podporných Národných kontaktných miest a ich koordinácii požiadať o pomoc a návrhy predsedu WPRBC. Ak sa Národné kontaktné miesta nedohodnú, konečné rozhodnutie vo veci po konzultácii s ostatnými dotknutými Národnými kontaktnými miestami by malo prijať Národné kontaktné miesto (miesta), ktoré prijali špecifický prípad a ostatné Národné kontaktné miesta by mali pravidelne informovať o pokroku v jeho riešení.

Úvodné hodnotenie

33. Po konzultácii so stranami o nastolených otázkach a prípadne po výbere vedúceho Národného kontaktného miesta s prihliadnutím na body 29 – 32 vyššie, Národné kontaktné miesto vykoná úvodné hodnotenie toho, či si nastolená otázka vyžaduje ďalšie preskúmanie.

Pri vykonávaní tohto úvodného hodnotenia Národné kontaktné miesto zohľadní:

- totožnosť dotknutej strany a jej záujem v tejto veci,
- či je daná otázka dôležitá pre implementáciu *smerníc* a či je odôvodnená t.j. či je podložená dostatočnými a dôveryhodnými informáciami,
- či sa *smernice* vzťahujú na spoločnosť,
- či existuje spojenie medzi činnosťou spoločnosti a nastolenou otázkou v špecifickom prípade,
- rozsah, v akom platné právne predpisy a/alebo súbežné konania obmedzujú schopnosť Národného kontaktného miesta prispievať k vyriešeniu otázky a/alebo k vykonávaniu *smerníc* vzhľadom na bod 35 nižšie,
- či by preskúmanie otázky prispelo k účelu a účinnosti *smerníc*.

34. Po úvodnom zhodnotení Národné kontaktné miesto odpovie dotknutým stranám. Ak Národné kontaktné miesto rozhodne, že otázky si nevyžadujú ďalšie preskúmanie, informuje strany o dôvodoch svojho rozhodnutia. Rozhodnutie, že prípad si vyžaduje ďalšie preskúmanie, neznamena, že nastolené otázky boli s konečnou platnosťou posúdené ani nenaznačuje, že sa zistilo konanie alebo nekonanie spoločnosti v súlade so *smernicami*.

Súbežné konania

35. Pojem „súbežné konania“ sa vzťahuje na súdne alebo mimosúdne procesy vnútroštátnej alebo medzinárodnej povahy, ktoré sa týkajú rovnakých alebo úzko súvisiacich otázok a ktoré by mohli ovplyvniť prebiehajúci špecifický prípad. Patria sem napríklad špecifické prípady, ktoré rieši rovnaké alebo iné Národné kontaktné miesto. Ak súbežné konania prebehli, prebiehajú alebo sú k dispozícii dotknutým účastníkom konania, nebráni to Národnému kontaktnému miestu v tom, aby účastníkom ponúklo sprostredkovateľské služby. Národné kontaktné miesta by mali posúdiť, či by ponuka sprostredkovateľských služieb mohla pozitívne prispieť k vyriešeniu nastolených otázok a/alebo k vykonávaniu *smerníc* v budúcnosti a či by nespôsobil vážnu ujmu žiadnej zo strán zapojených do týchto iných konaní, alebo či by nemohla byť považovaná za pohrdanie súdom. Pri takomto hodnotení by Národné kontaktné miesta mohli zohľadniť prax ostatných Národných kontaktných miest, zvážiť možnosť čiastočne akceptovať špecifický prípad alebo pozastaviť jeho hodnotenie počas prebiehajúceho súbežného konania a v prípade potreby konzultovať s inštitúciami, v ktorých sa súbežné konania vedú alebo mohli viesť. Národné kontaktné miesta požiadajú strany o pomoc pri posudzovaní týchto záležitostí formou žiadosti o poskytnutie relevantných informácií a názorov na súbežné konania.

Sprostredkovanie

36. Ak si nastolené otázky vyžadujú ďalšie preskúmanie, Národné kontaktné miesto ponúkne v snahe prispieť k ich vyriešeniu sprostredkovateľské služby. V rámci sprostredkovateľských služieb môže Národné kontaktné miesto v súlade s vlastnými postupmi pre riešenie prípadov požiadať o radu príslušné orgány, ako aj zástupcov podnikateľskej komunity, organizácií pracovníkov, iných mimovládnych organizácií a odborníkov. Pri riešení otázky môžu pomôcť aj konzultácie s Národnými kontaktnými miestami v iných krajinách alebo vyžiadanie si informácií od Sekretariátu alebo usmernení od WPRB k otázkam súvisiacim s výkladom *smerníc*.

37. Prostredníctvom sprostredkovateľských služieb budú Národné kontaktné miesta ponúkať platformu pre dialóg medzi stranami s cieľom pomôcť pri riešení nastolených otázok. V súlade s mimosúdnou povahou postupu riešenia špecifického prípadu a so súhlasom zapojených strán úloha Národného kontaktného miesta zahŕňa vytvorenie podmienok pre dialóg a

dohodu medzi stranami o záväzku spoločnosti podporovať vykonávanie *smerníc* v budúcnosti a v prípade potreby riešiť v súlade so *smernicami* negatívne vplyvy, ktoré sa mohli vyskytnúť. Národné kontaktné miesto by malo pri uľahčovaní dialógu vysvetliť ustanovenia *smerníc* týkajúce sa nastolených otázok na podporu strán pri dosahovaní dohody zlučiteľnej so *smernicami*.

38. V rámci sprístupňovania sprostredkovateľských služieb a v prípade, že je to relevantné pre dané otázky, Národné kontaktné miesta ponúknu alebo uľahčia prístup ku konsenzuálnym a nesporovým procesom, ako je mediácia alebo zmierovacie konanie, s cieľom pomôcť stranám pri ich riešení. Spoločne s akceptovanými postupmi zmierovacieho konania a mediácie by sa tieto procesy používali len po dohode s dotknutými stranami, a keď sa zaviazu, že sa v dobrej viere budú zapájať do konania. Ak si strany zvolia mediáciu, Národné kontaktné miesta sa môžu rozhodnúť, že mediáciu budú viesť alebo podporovať sami alebo do konzultácií so stranami zapoja externých mediátorov.

Ukončenie konania

39. Očakáva sa, že Národné kontaktné miesta vždy zverejnia výsledky špecifického prípadu v súlade s odsekmi I.C-4 a I.C-6 Postupov.

40. Ak Národné kontaktné miesto po vykonaní svojho úvodného hodnotenia rozhodne, že otázky vznesené v špecifickom prípade si nevyžadujú ďalšie preskúmanie, vydá po konzultáciách so zainteresovanými stranami a s prihliadnutím na potrebu zachovať dôvernosť citlivých obchodných a iných informácií verejné vyhlásenie. Ak sa Národné kontaktné miesto domnieva, že na základe výsledkov úvodného hodnotenia by bolo nespravodlivé verejne identifikovať stranu vo vyhlásení o svojom rozhodnutí, môže vypracovať vyhlásenie tak, aby totožnosť príslušnej strany zostala utajená.

41. Národné kontaktné miesto môže takisto vydať verejné vyhlásenie o potrebe ďalšieho skúmania nastolených otázok, ktoré bude obsahovať aj ponuku sprostredkovateľských služieb pre zúčastnené strany.

42. Ak sa zúčastnené strany o nastolených otázkach dohodnú, mali by sa vo svojej dohode zaoberať tým, ako a do akej miery sa má obsah dohody sprístupniť verejnosti. Národné kontaktné miesto po konzultácii s účastníkmi zverejní vyhlásenie s výsledkami konania. Národné kontaktné miesto môže vydať odporúčania týkajúce sa vykonávania *smerníc*, aj keď zapojené strany dosiahnu úplnú alebo čiastočnú dohodu.

43. Ak zapojené strany nedospejú k dohode o všetkých alebo niektorých nastolených otázkach, ak jedna alebo obe strany odstúpia od konania, alebo ak Národné kontaktné miesto zistí, že jedna alebo viaceré strany špecifického prípadu nie sú ochotné zapojiť sa do konania alebo sa zúčastniť v dobrej viere, Národné kontaktné miesto vydá vyhlásenie a v prípade potreby aj odporúčania o vykonávaní *smerníc* v súvislosti s nastolenými otázkami. Z tohto postupu jasne vyplýva, že Národné kontaktné miesto vydá vyhlásenie, aj keď sa domnieva, že špecifické odporúčanie sa nevyžaduje. Vo vyhlásení by mali byť uvedené dotknuté strany, príslušné otázky, dátum, kedy boli otázky vznesené v Národnom kontaktnom mieste, všetky odporúčania Národného kontaktného miesta a pripomienky, ktoré Národné kontaktné miesto považuje za vhodné uviesť, ku dôvodom, pre ktoré sa v rámci konania nepodarilo dosiahnuť dohodu.

44. Ak je to vhodné a relevantné pre riešenie vznesených otázok, Národné kontaktné miesto môže tiež na základe vlastného uváženia a ak to umožňujú platné vnútroštátne právne predpisy a postupy vybavovania prípadov, vyjadriť vo svojom záverečnom vyhlásení svoje stanoviská k tomu, či spoločnosť dodržiavala *smernice*. Podobne môže Národné kontaktné miesto v prípade potreby informovať príslušné vládne agentúry o záväzku zmluvných strán zapájať sa v dobrej viere alebo o jeho absencii a malo by transparentne komunikovať so stranami o zamýšľaných alebo realizovaných krokoch v tejto súvislosti.

45. Národné kontaktné miesto by malo stranám poskytnúť príležitosť vyjadriť sa k návrhu vyhlásenia. Toto vyhlásenie je však vyhlásením Národného kontaktného miesta a záleží len na jeho úvahe, či sa ho v reakcii na pripomienky strán rozhodne zmeniť.

Nadväzujúce opatrenia

46. Národné kontaktné miesta budú vykonávať opatrenia nadväzujúce na dohody, ktoré sprostredkovali, alebo na odporúčania, ktoré v prípade potreby vydávajú. Nadväzujúce opatrenia nemusia byť relevantné napríklad v situáciách, keď ich strany odmietnu alebo sa dohodnú, že otázky boli v plnom rozsahu vyriešené. Lehoty na ich plnenie by mali byť stanovené vo vyhlásení Národného kontaktného miesta. Nadväzujúce opatrenia môžu zahŕňať napríklad žiadosti o poskytnutie aktuálnych informácií adresované dotknutým stranám alebo jedno či viac stretnutí medzi Národným kontaktným miestom a stranami (buď samostatne, alebo spoločne) s cieľom posúdiť pokrok v plnení záväzkov prijatých v dohode alebo v plnení odporúčaní Národného kontaktného miesta. Národné kontaktné miesto by malo po vykonaní nadväzujúcich opatrení uverejniť vyhlásenia o nadväzujúcich opatreniach.

Transparentnosť a dôvernosť

47. Transparentnosť sa považuje za všeobecnú zásadu správania Národných kontaktných miest (pozri bod 10c v časti „Základné kritériá účinnosti“ vyššie). V odseku I.C-6 Postupov sa však uznáva, že existujú osobitné okolnosti, za ktorých je zachovanie dôvernosti určitých skutočností a argumentov predložených účastníkmi konania odôvodnené. Národné kontaktné miesto napríklad prijme vhodné opatrenia na ochranu citlivých obchodných informácií, ako sú obchodné tajomstvá. Rovnako aj iné informácie, ako je totožnosť jednotlivcov zapojených do konania, by mali byť dôverné, napríklad ak by zverejnenie týchto informácií vystavilo ich alebo súvisiace osoby riziku odvetných opatrení. Zostáva však naďalej dôležité nájsť rovnováhu medzi transparentnosťou a dôvernosťou s cieľom vybudovať dôveru v proces riešenia špecifických prípadov a podporiť účinné vykonávanie *smerníc*. Uznáva sa, že Národné kontaktné miesta môžu byť povinné dodržiavať vnútroštátne právne predpisy o transparentnosti a zverejňovaní informácií bez ohľadu na tieto ustanovenia.

48. Pokiaľ ide o výmenu informácií medzi stranami, v záujme spravodlivého procesu by Národné kontaktné miesto malo v zásade informovať strany o všetkých relevantných skutočnostiach a argumentoch, ktoré mu ostatní účastníci predložili počas konania (najmä počas fázy sprostredkovateľských služieb). Ak strana odôvodnene požiada, aby druhá strana konania nebola kvôli ochrane citlivých obchodných informácií a záujmov iných zainteresovaných strán informovaná o predložených skutočnostiach v plnom rozsahu, Národné kontaktné miesto by malo spolupracovať s predkladajúcou stranou na úprave akéhokoľvek citlivého obsahu s cieľom umožniť jeho zdieľanie. Národné kontaktné miesta by sa mali v čo najväčšej miere vyhnúť tomu, aby základné aspekty ich rozhodnutí vychádzali z informácií, ktoré nie sú dostupné obom stranám.

49. Pokiaľ ide o komunikáciu s verejnosťou alebo tretími stranami o špecifickom prípade v súlade s hlavným kritériom účinnosti transparentnosti, strany a Národné kontaktné miesto môžu verejne komunikovať o existencii špecifického prípadu, pokiaľ sa strany a Národné kontaktné miesto nedohodnú inak. Okrem toho sa Národným kontaktným miestom odporúča, aby umožnili stranám verejne komunikovať o štádiu procesu, ako je opísané v oddiele I.C.1.-5 postupov (alebo aby tak urobili sami), a aby umožnili stranám zverejniť ich vlastné pôvodné podania. Obe strany môžu diskutovať aj o informáciách alebo dokumentoch, ktoré druhá strana zdieľa so svojimi poradcami pre špecifický prípad, za predpokladu, že títo poradcovia nebudú sami tieto informácie ďalej zverejňovať. Ostatné informácie sa budú považovať dôverné, pokiaľ sa strany nedohodnú inak. Národné kontaktné miesta predovšetkým na začiatku procesu informujú strany o tom, že bez súhlasu druhej strany alebo Národného kontaktného miesta nikdy nesmú zverejniť skutočnosti ani argumenty, ktoré počas konania zdieľala druhá strana alebo samotné Národné kontaktné miesto (vrátane prípadného externého mediátora alebo zmierovateľa) a ktoré ešte nie sú verejne prístupné. V záujme zachovania predvídateľnosti a dôvery môžu Národné kontaktné miesta v tejto súvislosti vyžadovať od strán a ich poradcov písomné uistenie a začleniť do svojich postupov riešenia prípadov ustanovenia, ktoré podporujú dodržiavanie ich požiadaviek na nezverejňovanie informácií.

Otázky vznikajúce v krajinách, ktoré sa neriadia smernicami

50. Ako je uvedené v odseku 2 v kapitole Pojmy a zásady, spoločnosti by sa mali riadiť *smernicami* SMERNICE OECD PRE NADNÁRODNÉ SPOLOČNOSTI O ZODPOVEDNOM SPRÁVANÍ PODNIKOV© OECD 2023

všade tam, kde pôsobia, a pri tom by mali zohľadňovať konkrétne okolnosti každej hostiteľskej krajiny.

- Ak vzniknú otázky súvisiace so *smernicami* v krajine, ktorá sa nimi neriadi, podniknú domáce Národné kontaktné miesta kroky, ktorých cieľom bude pomôcť pochopiť danú záležitosť. Aj keď sa Národnému kontaktnému miestu nemusí vždy podariť získať prístup ku všetkým dôležitým informáciám alebo združiť všetky zúčastnené strany, môže sa stále venovať skúmaniu otázok a ďalším aktivitám zameraným na zisťovanie faktov. Môže napríklad kontaktovať vedenie spoločnosti v domovskej krajine a podľa potreby zastupiteľské úrady a vládnych úradníkov v krajine, ktorá sa neriadi *smernicami*.
- Konflikty s právnymi predpismi, nariadeniami, pravidlami a politikami hostiteľskej krajiny môžu v špecifických prípadoch sťažiť účinné vykonávanie *smerníc* v porovnaní s krajinami, ktoré sa *smernicami* riadia. Ako sa uvádza v komentári ku kapitole „Všeobecné

pravidlá“, hoci tieto *smernice* mnohokrát presahujú rámec zákona, nemali by a nemajú do viesť spoločnosť do situácie, kedy čelí protichodným požiadavkám.

- Zúčastnené strany bude treba oboznámiť s obmedzeniami spojenými s vykonávaním *smerníc* v krajinách, ktoré sa nimi neriadia.
- Na stretnutiach Národného kontaktného miesta sa tiež môže hovoriť o témach súvisiacich s vykonávaním *smerníc* v krajinách, ktoré sa nimi neriadia, s cieľom vybudovať si odbornosť na riešenie otázok vzniknutých v krajinách, ktoré sa neriadia *smernicami*.

Indikatívny časový rámec

51. Postup v špecifickom prípade sa skladá z piatich etáp:

1. *Koordinácia*: Ak je to relevantné, Národné kontaktné miesta na základe charakteristík prijatého špecifického prípadu určia v súčinnosti s ostatnými Národnými kontaktnými miestami vedúce Národné kontaktné miesto. Úvodné koordinačné opatrenia na určenie vedúcich a podporných Národných kontaktných miest by mali prebehnúť do dvoch mesiacov.
2. *Úvodné hodnotenie a rozhodnutie o tom, či ponúknuť sprostredkovateľské služby na pomoc stranám*: Národné kontaktné miesta by sa mali usilovať o dokončenie úvodného hodnotenia do troch mesiacov od stanovenia vedúcich a podporných Národných kontaktných miest, i keď na zber alebo preklad informácií potrebných na prijatie informovaného rozhodnutia môže byť potrebné toto obdobie o niečo predĺžiť.
3. *Pomoc stranám v ich snahe riešiť nastolené otázky*: Ak sa Národné kontaktné miesto rozhodne ponúknuť svoje sprostredkovateľské služby, malo by sa snažiť pomôcť vyriešiť dané otázky včas. Vzhľadom na to, že to či sa prostredníctvom sprostredkovateľských služieb vrátane mediácie a zmierovacieho konania dosiahne pokrok v konečnom dôsledku závisí od súčinnosti zúčastnených strán, Národné kontaktné miesto by malo po konzultácii so stranami stanoviť primeraný časový rámec na diskusiu medzi stranami s cieľom vyriešiť nastolené otázky. Ak zmluvné strany nedospejú k dohode v tomto časovom rámci, malo by si Národné kontaktné miesto pohovoriť s nimi o tom, či má význam pokračovať s poskytovaním pomoci, a ak dospeje k záveru, že poskytovanie pomoci pravdepodobne nebude produktívne, malo by tento proces ukončiť a pripraviť vyhlásenie.
4. *Ukončenie konania*: Národné kontaktné miesto by sa malo snažiť vydať svoje vyhlásenie do troch mesiacov od ukončenia konania.
5. *Nadväzujúce opatrenia*: Národné kontaktné miesto môže po konzultácii so stranami stanoviť svoj vlastný harmonogram akýchkoľvek nadväzujúcich opatrení.

52. Vo všeobecnosti by sa Národné kontaktné miesta mali usilovať o ukončenie konania do 12 mesiacov (do 14 mesiacov, ak je potrebná koordinácia na určenie vedúceho Národného kontaktného miesta) od prijatia špecifického prípadu až po jeho ukončenie. Uznáva sa, že tento časový rámec môže byť potrebné za istých okolností predĺžiť. Sem patria okrem iného situácie, keď sú otázky vznesené v krajine, ktorá sa neriadi *smernicami*, keď sa špecifický prípad týka viacerých spoločností, viacerých

predkladateľov a viacerých Národných kontaktných miest, alebo keď sú potrebné preklady. Vždy, keď pri riešení špecifického prípadu vzniknú alebo sa očakáva, že vzniknú prieťahy, Národné kontaktné miesto by malo zapojené strany včas informovať, aby konanie zostalo predvídateľné. Národné kontaktné miesto môže v súlade so svojimi postupmi vybavovania prípadov rozhodnúť o podaní verejného vyhlásenia o aktuálnom stave riešenia prípadov.

Podávanie správ WPRBC a Investičnému výboru

53. Podávanie správ je dôležitou úlohou Národných kontaktných miest, ktorá tiež pomáha v budovaní vedomostnej základne a základných kompetencií pri zvyšovaní účinnosti *smerníc*. V tejto súvislosti budú Národné kontaktné miesta podávať výročnú správu WPRBC a Investičnému výboru s cieľom zahrnúť do výročnej správy o *smerniciach* OECD informácie o všetkých špecifických prípadoch, ktoré strany predložili. WPRBC poskytne Výboru analýzu výročných správ Národných kontaktných miest, ktorá bude súčasťou Výročnej správy o vykonávaní smerníc. Výročné správy Národných kontaktných miest by mali zahŕňať informácie o všetkých špecifických prípadoch v etape koordinácie, úvodného hodnotenia, poskytovania sprostredkovateľských služieb, ukončenia alebo nadväzujúcich opatrení. Pri podávaní správ o činnostiach vykonávaných v špecifických prípadoch budú Národné kontaktné miesta dodržiavať aspekty transparentnosti a dôvernosti, ako sa stanovuje v časti I.C-6-7 Postupov a v ich postupoch vybavovania prípadov.

Podpora úsilia vlád o presadzovanie zodpovedného správania podnikov

54. V Rozhodnutí sa uznáva podpora, ktorú môžu tam, kde je to vhodné a po dohode s príslušnými vládnymi agentúrami, poskytnúť Národné kontaktné miesta pri príprave, správe a súdržnosti vládnych politík a programov podporujúcich zodpovedné správanie podnikov. Národné kontaktné miesta môžu predovšetkým podporiť zosúladenie akéhokoľvek takéhoto úsilia so *smernicami* a prispieť k zachovaniu ich postavenia ako medzinárodného štandardu zodpovedného správania podnikov, ako aj iných nástrojov a usmernení OECD vyplývajúcich zo *smerníc*, ako je napríklad usmernenie OECD o náležitej starostlivosti.

55. V závislosti od kontextu existujú rôzne spôsoby, akými môžu Národné kontaktné miesta podporovať svoje vlády v ich úsilí o prípravu, vykonávanie a súdržnosť politík na podporu zodpovedného správania podnikov. Po prvé, Národné kontaktné miesta by mali informovať príslušné vládne agentúry prostredníctvom zdieľania svojich vyhlásení a správ, ako aj iných údajov, prieskumov a poznatkov, ak o nich Národné kontaktné miesto vie, že sú relevantné pre politiky a programy konkrétnej agentúry, ako sú podpora obchodu, hospodárska diplomacia alebo iná podpora a služby spoločnostiam. Po druhé, krajiny, ktoré sa riadia *smernicami*, zistili, že je užitočné zapojiť ich Národné kontaktné miesta do prípravy a vykonávania politík alebo programov, ako sú národné akčné plány pre zodpovedné správanie podnikov a/alebo podnikanie a ľudské práva. Týmto ustanovením sa nemení dobrovoľná povaha *smerníc* a akákoľvek podpora poskytovaná Národným kontaktným miestom alebo požadovaná od neho by mala zohľadňovať jeho kapacity a priority a nemala by znižovať jeho schopnosť plniť si povinnosti opísané v Rozhodnutí a Postupoch.

II. Komentár k postupom pre Investičný výbor, WPRBC a Sekretariát

56. Postupy k rozhodnutiu Rady poskytujú Výboru, WPRBC a Sekretariátu doplňujúce usmernenia pre plnenie ich povinností, vrátane nasledujúcich:

- Plniť svoje povinnosti efektívne a včas.
- Zvažovať žiadosti Národných kontaktných miest o pomoc, a to aj poskytovaním vysvetlení, usmernení a informácií o výklade *smerníc* v špecifických prípadoch.
- Organizovať výmeny názorov na činnosti Národných kontaktných miest.
- Poskytovať možnosť požiadať o radu medzinárodných partnerov a odborníkov.

57. Nezáväzná povaha *smerníc* bráni Výboru v tom, aby konal ako súdny alebo kvázi súdny orgán.

Zistenia a vyhlásenia Národného kontaktného miesta (okrem výkladu *smerníc*) by sa nemali spochybňovať podaním oznámenia Výboru. Ustanovenie o tom, že Výbor nesmie robiť závery o správaní jednotlivých spoločností, sa zachovalo v samotnom Rozhodnutí.

58. Sekretariát a WPRBC posúdia žiadosti Národných kontaktných miest o pomoc v prípade pochybností o výklade *smerníc* v prebiehajúcich špecifických prípadoch. V takýchto situáciách by sa Národné kontaktné miesta mali najprv obrátiť na Sekretariát so žiadosťou o informácie týkajúce sa výkladu *smerníc* v podobných prípadoch. Ak takéto informácie nie sú k dispozícii alebo nie sú dostatočné na pomoc Národnému kontaktnému miestu alebo ak Sekretariát nie je schopný Národnému kontaktnému miestu pomôcť, môže Národné kontaktné miesto požiadať o usmernenie WPRBC. Takéto žiadosti sa budú vybavovať dôverne a v závislosti od dostupných zdrojov čo najrýchlejšie. S cieľom urýchliť spracovanie žiadostí o usmernenie môže WPRBC organizovať *ad hoc* zasadnutia alebo vytvoriť podskupinu, ktorá bude reagovať na takéto žiadosti. V takom prípade WPRBC vypracuje postupy, ktorými sa bude podskupina riadiť. Informácie poskytnuté Sekretariátom a usmernenia WPRBC sú dôverné, špecifické pre jednotlivé prípady a majú povahu rady. Sekretariát bude pravidelne podávať správy WPRBC a WPRBC bude pravidelne podávať správy Výboru o otázkach, ktoré viedli k žiadostiam o informácie a usmernenia, a o poskytnutých odpovediach s náležitým ohľadom na zachovávanie dôvernosti. Ak sa WPRBC domnieva, že otázka, ktorej sa týka žiadosť o usmernenie, si vyžaduje objasnenie výkladu *smerníc*, vyzve Národné kontaktné miesto, aby požiadalo Výbor o vysvetlenie na základe odseku II.2. písm. c) Postupov.

59. Vysvetlenie výkladu *smerníc* podľa odseku II.2. písm. c) Postupov zostáva kľúčovou povinnosťou Výboru zabezpečiť, aby sa výklad *smerníc* v jednotlivých krajinách nelíšil. Žiadosť o vysvetlenie môže podať krajina, ktorá sa riadi *smernicami*, poradný orgán (BIAC alebo TUAC) alebo organizácia OECD Watch, a môže sa týkať aj toho, či Národné kontaktné miesto alebo Výbor správne vyložili *smernice* v uzavretom špecifickom prípade. Vysvetlenie Výboru pripraví WPRBC s podporou Sekretariátu v súlade s postupmi, ktoré vymedzí Výbor, a bude zverejnené na webovej stránke OECD. Investičný výbor sa vo svojich vysvetleniach nebude zaoberať závermi o správaní jednotlivých spoločností a od Národných kontaktných miest sa neočakáva, že v dôsledku vysvetlenia opätovne otvoria špecifický prípad.

60. Pri diskusii o činnostiach Národného kontaktného miesta môže Výbor v prípade potreby vydať odporúčania na zlepšenie jeho fungovania, a to aj pokiaľ ide o účinné vykonávanie *smerníc* alebo riešenie akejkoľvek situácie, kedy Národné kontaktné miesto prestane fungovať. Výbor môže najmä na základe posledných dvoch ročných cyklov podávania správ a na návrh WPRBC stanoviť, že Národné kontaktné miesto počas dlhšieho obdobia a bez oprávneného dôvodu zjavne nefunguje spôsobom, ktorý je v súlade s Postupmi. K tomuto záveru môže dospieť na základe odhalenia opakovaného nepridelenia zdrojov potrebných na základné plnenie povinností Národného kontaktného miesta, preukázateľne neprimeraných inštitucionálnych dojednaní, absencie akýchkoľvek propagačných činností, opakovaných a významných neprimeraných oneskorení pri riešení špecifických prípadov alebo nepodávania správ. Výbor následne môže krajine Národného kontaktného miesta predložiť odporúčania a vyzvať ju, aby v stanovenej lehote podala správu o ich implementácii a v prípade, že takáto správa neuistí Výbor o tom, že Národné kontaktné miesto funguje v súlade s Postupmi, môže vydať ďalšie odporúčania. Výbor môže požiadať Sekretariát o pomoc pri vykonávaní odporúčaní. Krajina, ktorá sa riadi *smernicami* a ktorej Národné kontaktné miesto je predmetom tohto konania, by sa mala v dobrej viere zapojiť do procesu a očakáva sa, že sa pripojí ku konsenzu s výnimkou výnimočných okolností, ktoré príslušná krajina stanoví.

61. Výbor posúdi aj odôvodnené tvrdenie krajiny, ktorá sa riadi *smernicami*, poradného orgánu (BIAC alebo TUAC) alebo OECD Watch, že si Národné kontaktné miesto neplní svoje procedurálne povinnosti pri vykonávaní *smerníc* v špecifických prípadoch. Odpoveď Výboru pripraví WPRBC s podporou Sekretariátu v súlade s postupmi stanovenými Výborom. Bude schválená konsenzom. Krajina, ktorá sa riadi *smernicami* a ktorej Národné kontaktné miesto je predmetom podloženého podania, by sa mala v dobrej viere zapojiť do procesu a očakáva sa, že sa pripojí ku konsenzu s výnimkou výnimočných okolností, ktoré príslušná krajina stanoví. Výbor poskytne príslušnej krajine, ktorá sa riadi *smernicami*, možnosť vyjadriť svoje stanovisko k odôvodnenému podaniu ešte pred prijatím rozhodnutia a môže ju

vyzvať, aby do dvanástich mesiacov od odpovede podala správu o implementácii akýchkoľvek odporúčaní.

62. Výbor môže na svoje zasadnutia, výročné okrúhle stoly o zodpovednom správaní podnikov a na zasadnutia týkajúce sa špecifických projektov zameraných na zodpovedné správanie podnikov pozývať aj krajiny, ktoré sa neriadia *smernicami* s cieľom zapojiť ich do riešenia otázok, ktoré sú predmetom *smerníc*.

63. A nakoniec môže Výbor spolu s WPRBC požiadať odborníkov, aby sa zaoberali širšími témami (napríklad detská práca alebo ľudské práva) alebo čiastkovými otázkami a podali o nich správu, alebo aby sa zamerali na zvýšenie účinnosti postupov. Na tento účel by Výbor mohol využiť interné odborné znalosti OECD, medzinárodné organizácie, poradné orgány (BIAC a TUAC), OECD Watch, mimovládne organizácie, akademickú obec a iné subjekty. Je samozrejmé, že nepôjde o skupinu, ktorej úlohou bude rozhodovať o riešení jednotlivých otázok.

Smernice OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov

Smernice OECD pre nadnárodné spoločnosti o zodpovednom správaní podnikov sú odporúčania, ktoré vlády adresujú nadnárodným spoločnostiam. Ich cieľom je podporiť pozitívne príspevky spoločností k hospodárskemu, environmentálnemu a spoločenskému pokroku a minimalizovať negatívne vplyvy na záležitosti, na ktoré sa *smernice* vzťahujú, súvisiace s činnosťami, výrobkami a službami spoločnosti. Smernice sa vzťahujú na všetky kľúčové oblasti zodpovednosti spoločností vrátane ľudských práv, pracovných práv, životného prostredia, podplácania, záujmov spotrebiteľov, zverejňovania informácií, vedy a technológie, hospodárskej súťaže a zdaňovania. Vo vydaní smerníc z roku 2023 sú uvedené aktualizované odporúčania pre zodpovedné správanie podnikov v kľúčových oblastiach, ako sú zmena klímy, biodiverzita, technológie, integrita a náležitá starostlivosť v dodávateľskom reťazci, ako aj aktualizované vykonávacie postupy pre Národné kontaktné miesta pre zodpovedné obchodné správanie.

TLAČ ISBN 978-92-64-60598-5
PDF ISBN 978-92-64-81363-2

